

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្រួបបង្រួមឯកសារកម្ពុជា

វិស្វក ការពិត

- ◆ ប្រវត្តិសាស្ត្រអន្លង់វែង ជីវប្បវត្តិសង្គ្រាម និងកំណើតសន្តិភាព
- ◆ ការបកស្រាយពាក្យ «អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត»

ចែកខ្ញុំនេះដោយឥតគិតថ្លៃដល់មន្ទីរស្រុកនិងឃុំទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ១៨០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤

ឧស្សាហកម្មនៃប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រកម្ពុជា

លេខ១៨០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៤

មាតិកា

◆ ប្រវត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិ ទីបញ្ចប់នៃសង្គ្រាម.....១

◆ របបខ្មែរក្រហម និងអត្ថប្រយោជន៍ជាតិជាតិ.....២

ផ្នែកឯកសារ

◆ សុខ ហេង ប្រធានក្រុមទូរលេខមន្ទីរ៖៦៦.....៤

◆ កែប ស៊ីយ៉ែត ហៅ វត្ត ប្រធានក្រុមបច្ចេកទេស.....៦

◆ ពង្រីកគោលដៅរ គោរពអង្គការវិន័យរបស់បក្ស.....១០

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិការស្រាវជ្រាវ

◆ អតីតកុមារីលើកទំលាក់លេច ជ្រើសរើសការអប់រំ.....១៥

◆ ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមដល់ ឧប្បត្តិហេតុ ហាំបាលី.....១៨

ផ្នែកបច្ចុប្បន្ន

◆ សវនាការស្តីពីសេចក្តីថ្លែងបើកសំណុំរឿង០០២.....៣៥

◆ សំណើសុំធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាទំនាក់ទំនងការចូលរួម.....៤២

វេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

◆ ការបកស្រាយពាក្យ “អ្នកទទួលខុសត្រូវ”.....៤៥

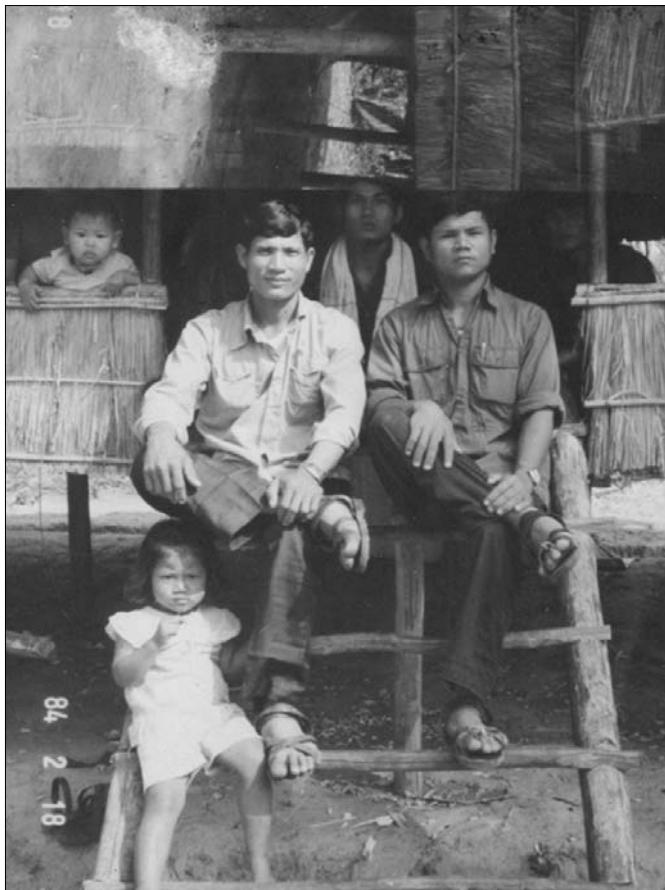
ទំព័រស្រាវជ្រាវក្រសួង

◆ ដាង បូរី ហៅ ចាន់ ម៉ាលី អតីតប្រធានកង.....៤៩

◆ ការកម្ទេចខ្លាំងរបស់អង្គការ.....៥០

◆ ដំណើររៀនសូត្រនៃវេទនាចេញពីរបប.....៥៣

◆ ដំណឹងស្វែងរកក្រសួង.....៦០

អតីតក្រសួងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ដែលធ្វើការតស៊ូនៅតំបន់អន្តរជាតិ ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ គាត់ ឆ្នាំ១៩៨៤

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន

លេខ០២៩១ ពម.សស

ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

រូបថតឯកសារ៖មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្ម័គ្រ

ប្រវត្តិសាស្ត្រអង្គជំនុំជម្រះ

ទីបញ្ចប់នៃសង្គ្រាម និងកំណើតសន្តិភាពនៅកម្ពុជា

ស្រាវជ្រាវ និងបោះពុម្ពផ្សាយជាប្រចាំបណ្ណាល័យស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ និងក្រសួងទេសចរណ៍

គោលបំណងនៃសៀវភៅនេះ គឺដើម្បីជាមគ្គុទេសក៍សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ក៏ដូចជាពិភពលោកឲ្យស្វែងយល់មិនត្រឹមតែអំពីប្រាសាទអង្គរតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែអំពីអ្វីដែលប្រជាជនបានឆ្លងកាត់អស់រយៈពេល៣៥ឆ្នាំ និងអំពីអ្វីដែលយើងកំពុងធ្វើ គឺអភិវឌ្ឍ និងផ្សព្វផ្សាយ ។

ការផ្សព្វផ្សាយដំណើរជាបុគ្គលផង និងជាបុគ្គលក្នុងសមូហភាពផង ។ តាមពិត ប្រសិនបើយើងទទួលស្គាល់ថា ការផ្សព្វផ្សាយជាបុគ្គលឡើងវិញរូបរាងនៅក្នុងបេះដូង និងគំនិតរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ យើងនឹងដឹងថា វាគឺជាស្មារតីរបស់បុគ្គល មិនមែនឆន្ទៈរួមទេ ដែលកាន់កាប់នូវសោតរន្ធនៅកាន់មគ្គុទេសក៍ការជម្រះនូវអតីតកាលរបស់ខ្លួននៃសង្គមក្រោយជម្លោះមួយ ។ នៅពេលខ្ញុំគិតអំពីបំណុលនេះ ខ្ញុំនឹកឃើញដល់ទំនាក់ទំនងរវាងទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គ ។

ទន្លេទាំងពីរមានលក្ខណៈពិសេសខុសគ្នាភាគច្រើននៅត្រង់ដំណើរនៃចរន្តខ្សែទឹករបស់ខ្លួន ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ទន្លេទាំងពីរប្រសព្វគ្នានៅខាងមុខព្រះបរមរាជវាំងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលស្ថិតនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ។ នៅពេលដែលទន្លេទាំងពីរប្រសព្វគ្នាទន្លេសាបមិនបានបាត់បង់លក្ខណៈពិសេសរបស់ខ្លួនទេ ។ កំណើនឡើងដោយសារតែជំនន់ទឹកភ្លៀងធំៗបំបាក់ទន្លេមេគង្គ ទន្លេសាបបានក្លាយជាប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដ៏អច្ឆរិយៈមួយ ដែលប្រឆាំងទៅនឹងទំនាញដែនដី និងប្តូរចរន្តទឹកហូរព្រាសទៅលើ ចាក់ចូលទៅក្នុងបឹងទន្លេសាប ដែលជាអាងនេសាទទឹកសាបដ៏ធំបំផុតមួយនៅក្នុងពិភពលោក ។

ការផ្សព្វផ្សាយ ដូចគ្នានឹងភាពប្រសព្វគ្នានៃទន្លេទាំងពីរ គឺមិន

បានបង្ហាញភាពជាបុគ្គលរបស់មនុស្សម្នាក់ទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ដូចទៅនឹងទន្លេសាប ភាពប្រសព្វគ្នាបានក្លាយជាកត្តាមួយដែលផ្តល់អំណាចដល់បុគ្គល នៅក្នុងទម្រង់នានាដែលមិនអាចព្យាករណ៍ទុកបាន ។

ទោះបីជាយើងសម្លឹងមើលស្ថានភាពរបស់យើង ក្នុងនាមជាបុគ្គល ឬជាសមូហភាពការផ្សព្វផ្សាយមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការរស់នៅប្រកបដោយភាពពេញលេញ ។ យើងមិនអាចគេចរេះពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់យើងបានទេ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី យើងក៏មិនត្រូវក្លាយទៅជាទាសករនៃប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់យើងដែរ ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រមានភាពត្រួតស៊ីគ្នា ។ ជាញឹកញយ មនុស្សបានភ្លេចថា យើងមិនអាចរួចផុតពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសម័យខ្មែរក្រហម ដូចមនុស្សជំនាន់មុនដែលមិនអាចរួចផុតពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសម័យអាណានិគម សង្គ្រាម និងភាពចលាចលសង្គមដែរ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការផ្សព្វផ្សាយដល់ឲ្យយើងនូវច្រកចេញមួយ ។ ការផ្សព្វផ្សាយបានផ្តល់នូវផ្លូវមួយ ដែលអាចឲ្យយើងចូលរួមចំណែកនៅក្នុងជោគជ័យជាសមូហភាពរបស់ជាតិយើង ដោយមិនចាំបាច់លះបង់នូវការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គល ។ ដូចទៅនឹងទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គ យើងមិនបានបាត់បង់លក្ខណៈភាពរបស់យើងទេ នៅពេលដែលយើងរួបរួមគ្នា ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅពេលដែលយើងទទួលយកគ្នាទៅវិញទៅមក យើងផ្តល់អំណាចទៅឲ្យជីវិតដល់ខ្លួនដល់គ្នាទៅវិញទៅមក និងការចូលរួមជួយដល់ប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល ។

ខ្ញុំសង្ឃឹមថា សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រអង្គជំនុំជម្រះ នឹងក្លាយជាមគ្គុទេសក៍ដ៏ពិសេសមួយសម្រាប់ពិភពលោក ។

រ៉ាង យ៉ា

របបខ្មែរក្រហម និងអត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម នៅក្នុងយុគសម័យសកលកាតូបនីយកម្ម

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០០ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានធ្វើការសរសេរ និងបោះពុម្ពសៀវភៅជាច្រើនទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម ។ នៅចុងឆ្នាំ២០១៤ នេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារនឹងធ្វើការបោះពុម្ពសៀវភៅថ្មីមួយទៀត ដែលនិយាយអំពី “អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមនៅក្នុងយុគសម័យសកលកាតូបនីយកម្ម” សរសេរដោយ បណ្ឌិត អេង កុកថាយ ។ អ្នកនិពន្ធបានចំណាយពេល៥ឆ្នាំ ក្នុងការស្រាវជ្រាវប្រមូលទិន្នន័យ និងចងក្រងសៀវភៅនេះឡើង ។

សៀវភៅនេះស្រាវជ្រាវអំពីទម្រង់ខុសៗគ្នានៃអត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយប្រវត្តិសាស្ត្រសង្គម និងវប្បធម៌របស់ជនជាតិភាគតិចមួយនេះ ។ សៀវភៅនេះ ត្រូវបានចងក្រងឡើងក្នុងគោលបំណងបឺយ៉ាង : ទីមួយ គឺសម្រាប់ផ្តល់ជាទិដ្ឋភាពទូទៅដ៏ស៊ីជម្រៅស្តីអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌សង្គមរបស់ជនជាតិចាម ។ ទីពីរគឺដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យកាន់តែច្បាស់អំពីការផ្លាស់ប្តូរនៃអត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមក្នុងរយៈពេលកន្លងមក ។ ទីបី គឺសម្រាប់ពិចារណាថា តើជនជាតិចាមបានក្លាយជាក្រុមជ្រុលនិយម ឬយ៉ាងណា បន្ទាប់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងក្រោយសង្គ្រាមត្រជាក់ ។ គោលដៅទៀតនៃសៀវភៅនេះ គឺសំដៅទៅលើអត្តសញ្ញាណសាសនា អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធនិងអត្តសញ្ញាណសង្គមផ្សេងៗរបស់ក្រុមដែលគេអាចបែងចែកជាអត្តសញ្ញាណស្នូល (ដែលមានលក្ខណៈស្ថិតស្ថេរយូរអង្វែង) និងអត្តសញ្ញាណជាយ (ដែលមានលក្ខណៈងាយប្រែប្រួលជាង អាស្រ័យទៅតាមបរិបទថ្មីៗនៃសង្គម និងសកលលោក) ។ អត្តសញ្ញាណស្នូល

របស់ជនជាតិចាមរួមមាន ភាពជាមូស្លីម (សាសនា) ព្រមទាំងមានដូនតាមកពីប្រទេសចម្ប៉ា ដែលប្រើប្រាស់ភាសាចាម ។ ចំណែកឯអត្តសញ្ញាណជាយមានអត្តសញ្ញាណនិកាយ អត្តសញ្ញាណសេដ្ឋកិច្ច

អ្វីដែលចាប់អារម្មណ៍ជាងគេអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសៀវភៅនេះគឺជាការប្រែប្រួលនៃអត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម ដែលបានកើតឡើងតាំងពីសតវត្សទី១២ ដល់សតវត្សទី២០ ។ អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមបានប្រែប្រួលទៅតាមបរិបទសង្គមនិងវប្បធម៌ ដែលបានកើតឡើងក្នុងរយៈពេលនោះ ។ អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមបានប្រែប្រួលទៅតាមបរិបទសង្គមនិងវប្បធម៌ ដែលបានកើតឡើងក្នុងរយៈពេលនោះ ។ អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមបានប្រែប្រួលទៅតាមបរិបទសង្គមនិងវប្បធម៌ ដែលបានកើតឡើងក្នុងរយៈពេលនោះ ។

និងអត្តសញ្ញាណយោធា ។

ភេរវកម្ម គឺជាបញ្ហាប្រឈមធំជាងគេដែលជនជាតិចាម ជួបប្រទះ ក្នុងការព្យាយាមស្រោចស្រង់សហគមន៍ និងកសាងឡើងវិញនូវអត្តសញ្ញាណជាយរបស់ខ្លួន ។ មានការសិក្សាគិតគូរណាស់ អំពីជនជាតិចាម ។ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវអំពីដើមកំណើតរបស់ ជនជាតិចាមដែលនៅប្រទេសថៃ ការរកដល់ប្រទេសកម្ពុជា របស់ជនជាតិចាម ការផ្លាស់ប្តូរសាសនា ទំនាក់ទំនងផ្នែកនយោបាយ និងវចនាសម្ព័ន្ធសង្គម អាចជួយឲ្យយើងយល់កាន់តែប្រសើរអំពី អត្តសញ្ញាណស្នូលរបស់ជាតិពន្ធុចាម ដែលកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម

និងស្វែងយល់ថា តើជនជាតិចាមពិតជាបានក្លាយជាក្រុមជ្រុល និយម ឬយ៉ាងណា ។ លើសពីនេះទៅទៀត សៀវភៅនេះពន្យល់ បន្តិញអំពីការផ្លាស់ប្តូរនៃអត្តសញ្ញាណជាយរបស់ជនជាតិចាម ក្នុងពេលកន្លងមក និងតើអត្តសញ្ញាណទាំងនេះរងផលប៉ះពាល់យ៉ាង ដូចម្តេច ក្នុងយុគសម័យមួយដែលមានការស្រោចស្រង់សាសនា អ៊ីស្លាម ជំនួយបរទេស និងអំពើភេរវកម្ម ហើយបាននាំមកនូវបញ្ហា ប្រឈមថ្មីៗដល់សហគមន៍ចាម ។

អំពីអ្នកនិពន្ធ

បណ្ឌិត អេង កុកថាយ បានចូលធ្វើការនៅមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា តាំងពីឆ្នាំ២០០១ ជាបុគ្គលិកស្ម័គ្រចិត្ត ហើយបច្ចុប្បន្នលោកគឺជានាយករង និងនាយកផ្នែក ស្រាវជ្រាវនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងវិទ្យាស្ថាន ស្ទីកើត ។ លោកទទួលបានបន្ទុកក្របខ័ណ្ឌទូទៅ ការ ស្រាវជ្រាវដែលធ្វើឡើងដោយបញ្ញវន្តខ្មែរ និងបរទេស ហើយដឹកនាំគម្រោងមួយចំនួនទៀត ដែលកំពុងដំណើរ ការនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ ការស្រាវជ្រាវ នៅក្នុងសៀវភៅនេះត្រូវបានធ្វើឡើងអស់រយៈពេល ជាច្រើនឆ្នាំ ដោយប្រើប្រាស់ឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ រាប់ពាន់ទំព័រ និងសម្ភាសន៍ប្រជាជនកម្ពុជាកាន់សាសនា អ៊ីស្លាមរាប់រយនាក់ ។ លើសពីនេះ សៀវភៅនេះបាន ពិនិត្យទៅលើការស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងជនជាតិ ចាម និងជនជាតិដទៃ នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ដែល បានបោះពុម្ពផ្សាយជាសៀវភៅ និងអត្ថបទទស្សនាវដ្តី នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ បណ្ឌិត អេង កុកថាយ បានបញ្ចប់ការសិក្សា ថ្នាក់អនុបណ្ឌិតផ្នែកសង្គ្រាម និង ការផ្សះផ្សា នៅប្រកបពិធីសក្កានុពល នៅឆ្នាំ២០០៥ ។ ឆ្នាំ២០០៥ ដល់ឆ្នាំ២០០៧ លោកទទួលបានអាហារ រូបករណ៍ហ្វូលប្រាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីបន្ត ការសិក្សាផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយនៅសកលវិទ្យា ល័យវ៉ាតឺន ហើយទទួលបានសញ្ញាបត្រថ្នាក់បណ្ឌិត នៅឆ្នាំ២០១២ ។

ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ ឧប្បត្តិហេតុ ហាំបាលី :

អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមនៅក្នុងយុគសម័យសកលភារូបនីយកម្ម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សុខ ហេង ប្រធានក្រុមទូរលេខមន្ទីរព្រះ៦៦

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាពលេខ ១០០៦៦៣

សុខ ហេង ភេទប្រុស នៅឆ្នាំ១៩៧៧មានអាយុ២៥ឆ្នាំ កើតនៅភូមិស្រែសៀម ឃុំជីរោង្រ័យ ស្រុកត្បូងឃ្មុំ តំបន់២១ ។ ឪពុករបស់ហេង ឈ្មោះសុខ សែម និងម្តាយឈ្មោះ ទួត ស៊ាន ជាកសិករ ។ ហេង មានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៥ នាក់ ស្រី២នាក់ ប្រុស៣នាក់ ។ បងប្អូន២នាក់ បានចូលធ្វើបដិវត្តន៍ ។ ដោយសារតែ ហេង ជាមនុស្សដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ស្រួលស្រាវ ហេតុនេះហើយ បានជាមានដូនមួយឈ្មោះ ទី គីន នាទីជាអនុប្រធានភូមិស្រែសៀម ណែនាំ និងទទួលបាន ហេង ឲ្យចូលបដិវត្តន៍នៅថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧០ ។ ក្រោយមក ហេង ទទួលបាននាទីជាអនុក្រុមនៅក្នុងកង អនុសេនាទី២ ស្ថិតនៅក្រោមវរសេនាភូមិលេខ១៥ ។ នៅក្នុង ចម្លើយសារភាព ហេង ត្រូវបានចោទថា ចូលសេ.អ៊ី.អា ក្បត់អង្គការ បដិវត្តន៍ ហើយព្រមទាំងធ្វើការណាមួយឆ្លើយសារភាពទាក់ទងនឹង សកម្មភាពក្បត់ ។ នៅក្នុងចម្លើយសារភាពនេះ ហេង បានរៀប រាប់អំពីបក្សពួកដែលចូលរួមសកម្មភាពដែរ មនុស្សដែល ហេង អូសទាញចូលជា សេ.អ៊ី.អា និងមិនបានចូលសរុប៥៤នាក់ ។

សកម្មភាពបដិវត្តន៍ និងសមាជិកភាពជាសេ.អ៊ី.អា

ដំបូង សុខ ហេង ចូលបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមដោយសារមានដូន មួយ ទី គីន ជាអនុប្រធានភូមិស្រែសៀម ឃុំជីរោង្រ័យ ស្រុកត្បូងឃ្មុំ ខេត្តកំពង់ចាម ។ ក្រោយមក គីន បានស្លាប់ដោយត្រូវគ្រាប់បាញ់ ពីលើយន្តហោះ ។ ហេង ត្រូវបានផ្លាស់មកនៅកងទ័ពស្រុក ក្នុងកង អនុសេនាទី២ ដោយមានអ្នកទទួលខុសត្រូវចំនួនបីនាក់ រួមមាន ហ៊ាប, យង់, និងជ្រៀន ។ ដោយអង្គការខ្មែរក្រហមយល់ឃើញថា ហេង ជាមនុស្សស្មោះស្ម័គ្រនឹងបដិវត្តន៍ អង្គការក៏បញ្ជូន ហេង មករៀនទូរលេខនៅសេនាធិការ ភូមិភាគបូព៌ា នៅថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧១ ។ នៅទីនោះ ហ៊ាល គឺជាប្រធានសាលា (អង្គការដកនៅ ឆ្នាំ១៩៧៤) មាន នាទីអនុប្រធានសាលា (ស្លាប់នៅឆ្នាំ១៩៧៤) ។ អ្នកទាំងពីរមកពីវៀតណាម តែគ្រាប់មិនបានពីសកម្មភាពរស់នៅ

ក្នុងប្រទេសវៀតណាមទេ ។ ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូឆ្នាំ១៩៧២ ហេង ស្នាក់នៅ និងរៀនសូត្រនៅក្នុងសាលានេះ អស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ ។ បន្ទាប់មក ហេង ក៏ត្រូវបានផ្លាស់មកមន្ទីរស-១វិញ ដោយមានឈ្មោះ ម៉ុន នាទីបញ្ជាការសមរភូមិទី១ ផ្លាស់ទៅកាន់តួនាទីគណៈយោធាភូមិភាគ បូព៌ាវិញ និងឈ្មោះ គាល់ នាទីអនុប្រធានសមរភូមិទី១ ក្រោយមក កាន់ជាលេខាធិការលេខ២៩០ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ហេង ផ្ទាល់ ។

ក្នុងពេលដែល ហេង មករៀនទូរលេខនោះ គាត់បានជួបជា មួយ ហេង ឆែលីម នាទីអនុប្រធានមន្ទីរស-១ ភូមិភាគបូព៌ា ប្តូរទៅ ជាអ្នកគូរផែនទីនៅក្រសួងនយោបាយយោធាភូមិភាគបូព៌ា និងហុង ឆែលី នាទីប្រធានក្រុមវិទ្យុទូរលេខប្រចាំមន្ទីរស-១ ក៏ត្រូវផ្លាស់ប្តូរ នាទីទៅជាស្នងការនយោបាយ កងអនុសេនាទីវិទ្យុទាក់ទងកងពល ២៩០ ។ ឆែលីម និង ឆែលី បានអប់រំ ហេង ដោយសួរថាធ្វើបដិវត្តន៍ ច្រើនឆ្នាំ ហើយបានលទ្ធផលអ្វីខ្លះ ។ អ្នកទាំងពីរនេះ បាននិយាយថា អ្នកដែលមានតួនាទីជាយុទ្ធជននៅតែជាយុទ្ធជន បើអ្នកកាន់ទូរលេខ នៅតែកាន់ទូរលេខដែល មិនអាចឡើងធំបានទេ បើឯករាជ្យទៅ ប្រទេសដទៃវិញ អ្នកកាន់ទូរលេខក៏មានសក្តិ ហើយមានអ្នកបម្រើ ថែទាំទាំងមានសេវិភាពផ្ទាល់ខ្លួនទៀតផង ។ ក្រោយពីស្តាប់មតិរបស់ ហេង ឆែលីម និងហុង ឆែលី ហើយ ហេង ក៏យល់ស្របទាំងស្រុង និង ធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបក្សកាន់ពីថ្ងៃទី១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧១មក ។

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៤ ហេង ក៏ត្រូវបានប្រកាស ឲ្យចូលជាសមាជិកសេ.អ៊ី.អា ពេញសិទ្ធិក្រោមការប្រជុំរបស់ឈ្មោះ ហុង ឆែលី, កែវ សារុំ នាទីអនុប្រធានមន្ទីរស-១ ទីកន្លែងប្រកាស ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅសង្កាត់សំរោង ស្រុកលើកដែក ដែលស្ថិតក្នុង តំបន់២៥ ។ ពេលនោះ មានតែមនុស្សពីរនាក់គត់ដែលត្រូវបាន ប្រកាសឲ្យចូលជាសមាជិកសេ.អ៊ី.អា គឺ ហេង និងស៊ុន ម៉ឿន មាននាទី ជាយុទ្ធជនជាងជួសជុលវិទ្យុមន្ទីរស-១ ផ្លាស់ទៅជាជាងជួសជុល វិទ្យុកងពល២៩០ ។ ក្រោយការប្រកាស ឆែលី និងសារុំ បានចាត់

តាំងឲ្យធ្វើសកម្មភាពបំផុសចលនាប្រឆាំងរដ្ឋអំណាច នៅគ្រប់ទីកន្លែង ដោយវាយប្រហារកម្មាភិបាលដឹកនាំការបំផ្លិចបំផ្លាញសម្ភារអង្គការដូចជា វិទ្យុទទួល និងថ្មីវិទ្យុទទួលជាដើម ។ ហេង, ស៊ុន និងមៀន ត្រូវរាយការណ៍ឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក រាល់សកម្មភាពដែលធ្វើបាន ដោយជោគជ័យនៅក្នុងអង្គប្រជុំ និងជំរុញឲ្យកសាងកម្លាំងបន្ថែមទៀត ។

បដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហម និងការកម្ទេចកម្លាំងសេ.អ៊ី.អា

បន្ទាប់មកទៀត នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥ ហេង ត្រូវផ្លាស់មកកំណត់ពេលទី២ ភូមិភាគបូព៌ា ដោយមាន ម៉ុន និងតាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ។ បន្ទាប់ពីកំណត់ពេលទី២ត្រូវរំលាយនៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៥ អង្គការបានផ្លាស់ប្តូរទៅជាកំណត់ពេល២៩០ វិញ ដោយមានឈ្មោះ កាត នាទីស្នងការនយោបាយកំណត់ពេលជាអ្នកគ្រប់គ្រង ក្រោយមកផ្លាស់ទៅនៅកំណត់ពេល១៧០ ។ នៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ ហេង ក៏ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យមករៀនផ្នែកទូរលេខនៅទីក្រុងភ្នំពេញរួមទាំងយុទ្ធជន៩៩ នាក់ទៀត ។ យុទ្ធជនទាំង១០ នាក់នេះ មាន ខ្សែសេ.អ៊ី.អាតែ២ នាក់ទេ គឺ ហេង (ខ្លួនឯង) និងម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ម៉ា ធ្វើនមានតួនាទីជាយុទ្ធជននៅក្នុងព្រៃវែង ។ មុនចេញពីភូមិភាគបូព៌ា ហុន ឆែលី បានផ្តាំថា បើបានជួបឈ្មោះ សំអាត, សុខ និងភាព សូមធ្វើការទាក់ទងជាមួយអ្នកទាំងបីនេះផង ព្រោះអ្នកទាំងបីនេះក៏ជាខ្សែសេ.អ៊ី.អាដែរ ដើម្បីនិយាយស្រួលកសាងកម្លាំងបន្ថែមទៀត ។ មិនដល់មួយខែផង ហេង បានជួបជាមួយ សុខ (អង្គការចាប់), ភាព (អង្គការចាប់) និងសំអាត (អង្គការចាប់) ។ សុខ បានណែនាំ ហេង ឲ្យធ្វើសកម្មភាពជាមួយគ្នាដោយបានឲ្យសម្ភារប្រើប្រាស់ ដូចជានាឡិកាដៃមួយ ឡានមួយគ្រឿង និងសាច់ប្រាក់បួនប្រាំដុំ ។

ចាប់តាំងពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦មក សុខ ហេង ស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីររវៈ ៦៦ ។ តែម, ប៊ុន, និងមុត មានតួនាទីជាកណៈរវៈ ៦៦ ជាអ្នកក្ដោបក្ដាប់ ។ តែពេលនោះ ហេង និង សុខ ត្រូវអង្គការចាត់ឲ្យគ្រប់គ្រងសិក្សាការសកម្មភាពកសាងកម្លាំងក្នុងសាលាបានអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៦ ទើបខ្សែបណ្តាញរបស់ សំអាត ត្រូវអង្គការរកឃើញថា ក្បត់បដិវត្តន៍ ហើយកម្ទេចជាបន្តបន្ទាប់ ។ សំអាត, ភាព, សុខ និងខ្សែបណ្តាញនៅក្នុងសាលាទូរលេខទាំងអស់ត្រូវអង្គការកម្ទេច ។

សុខ ហេង ត្រូវបានអង្គការដកឲ្យទៅធ្វើការនៅកំណត់ពេល៧០ ៣

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ចំណែក ៦ ខ្សែបណ្តាញដែល ហេង គ្រប់គ្រងផ្ទាល់ នៅមន្ទីររវៈ ៦៦ និងកំណត់ពេល៤៥០ មិនបានធ្វើសកម្មភាពអ្វីទេ ព្រោះដឹងថាអង្គការកំពុងតាមដាន ។ អង្គការថែមទាំងចាត់តាំងឲ្យហេង ទៅតាមដានមើលសកម្មភាពមិនល្អនៅក្នុងក្រុមទូរស័ព្ទ និងទូរលេខ ។ ហេង ជាអ្នករាយការណ៍ជូនអង្គការ ហើយក៏ចាប់ខ្លួនជាបន្តបន្ទាប់ តាំងពីក្រុមនៅក្នុងមន្ទីររវៈ ៦៦, កំណត់ពេល៣១០, កំណត់ពេល២៩០, ១៧០, ១៦៤, ៤៥០ និង កំណត់ពេល៧០ ៣ ។

នៅក្នុងឯកសារបម្រើយសារភាពរបស់ សុខ ហេង មិនបានបញ្ជាក់ពីថ្ងៃខែនៃការចាប់ខ្លួននោះទេ ភាគច្រើននៃការរៀបរាប់របស់ ហេង គឺនិយាយតែសកម្មភាពបំផ្លាញបដិវត្តន៍របស់ខ្លួន និងខ្សែសង្វាក់ប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏មិនបានរៀបរាប់លម្អិតពីថ្នាក់លើរបស់ខ្លួនឡើយដែរ ។ **មិន សាធារណៈ**

រឿងរ៉ាវពិតដើម្បីប្រឆាំងគ្នាសាស្ត្រ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូបដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុងសរសេរអត្ថបទ ឬ សៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិតផ្ទាល់ខ្លួន ហើយនឹងផ្ញើមកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម ÷

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១១ ៨៧៥

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (១២) ៩៩៦ ៧៥០

ទូរសារលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthsocheat@dccam.org

Home page: www.dccam.org

កែប ស៊ីយ៉ែត ហៅ វត្ត ប្រធានបច្ចេកទេសរថក្រោះ វរសេនាធិលេខ៣៧៧

ឯកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាពលេខ D៥៩០១៦

កែប ស៊ីយ៉ែត ហៅ វត្ត ប្រធានបច្ចេកទេសរថក្រោះរបស់
វរសេនាធិលេខ៣៧៧ នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ វត្ត ត្រូវបាន
គ្រូបង្រៀនឈ្មោះ ស៊ីម សុន ចាត់តាំងឲ្យធ្វើកិច្ចសម្ភាសន៍ និងបាន
ណែនាំឲ្យស្គាល់សាស្ត្រាចារ្យមួយចំនួនដែលជាខ្សែរយៈកិច្ច នៅក្នុង
វិទ្យាល័យក្រចេះ មានឈ្មោះ ឈុន យោង សាស្ត្រាចារ្យវិទ្យាល័យ
ក្រចេះ (បច្ចុប្បន្នត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួនហើយ) , យី មុន អង្គការ
ចាប់ខ្លួនជាលេខាតំបន់៥០៥, សាន អតីតសាស្ត្រាចារ្យវិទ្យាល័យ
កំពង់ចាម បច្ចុប្បន្នលេខាធិការលេខ២០, សៅ អតីតសាស្ត្រាចារ្យ

វិទ្យាល័យក្រចេះ, សុខ អតីតសាស្ត្រាចារ្យវិទ្យាល័យក្រចេះ និង
ម៉ុក គ្រូបង្រៀន ។ បន្ទាប់មកឈ្មោះ ស៊ីម សុន, ឈុន យោង, យី,
សាន, សៅ, សុខ និង ម៉ុក បានបង្កើតសមាគមសហករណ៍សិស្សមួយ
នៅក្នុងវិទ្យាល័យក្រចេះ ។ ការបង្កើតសមាគម សហករណ៍សិស្សនេះ
មានគោលបំណងពីរយ៉ាង ទីមួយដើម្បីអប់រំកសាងកម្លាំងកិច្ចសម្ភាសន៍
និងទីពីរចូលបង្កប់ខ្លួនជាមួយខ្មែរក្រហម ។ សមាគមសហករណ៍
សិស្សនេះដឹកនាំដោយ ប៊ិនណាន ប្រធានសមាគម, សាន អនុប្រធាន,
ស៊ីយ៉ែត សមាជិក, គឹម ស៊ិន សមាជិក, និង វត្ត សមាជិក ។ វត្ត បាន

កងយោធពលខ្មែរក្រហមនៅសមរភូមិ ត្រៀមវាយលុកចូលទីក្រុងភ្នំពេញ

ធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍ជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់ថ្ងៃអង្គការ ចាប់ខ្លួន នាថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ខាងក្រោមជាសេចក្តី សង្ខេបចេញពីចម្លើយសារភាពរបស់សាមីខ្លួនដូចជា៖

វត្ត មានអាយុ៣២ឆ្នាំ កើតនៅភូមិសំបូរ ឃុំសំបូរ ស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ ឪពុកឈ្មោះ កែប យ៉ុន អាយុ៥៦ឆ្នាំ ម្តាយឈ្មោះ ម៉ុក ស៊ីប មានអាយុ៥១ឆ្នាំ អ្នកទាំងពីររស់នៅក្នុងសហករណ៍ ភូមិកែងប្រសាទ ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៤ មុនចូលបដិវត្តន៍ វត្ត ជាសិស្ស រៀននៅវិទ្យាល័យក្រចេះ និងបានប្រឡងចូលថ្នាក់ទី៦ទំនើប ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧០ ឈ្មោះ ស៊ីម សុន បានចាត់តាំង វត្ត ឲ្យ ទៅនៅមន្ទីរឃុំកោះខ្មែរ ជាមួយឈ្មោះ ឈុន យោង និងបានទទួល នាម វត្ត ឲ្យចូល សេ.អ៊ី.អា ។ ក្រោយពេលចូល សេ.អ៊ី.អា វត្ត រួម ជាមួយបក្សពួកមានឈ្មោះ ឈុន យោង, វ៉ៃ, សាន បានធ្វើសកម្មភាព មិនឲ្យប្រជាជនបង្កប់ខ្លួនដល់ស្រូវ បង្កប្រជាជនលើកទំនប់ដឹក ប្រឡាយ ទាំងប្រាំបី ទាំងស្រូវ, ស្រូវ អង្ករ និងថ្នាំពេទ្យដែលអង្គការ ដ្ឋានឲ្យប្រជាជនមិនបានចែកឲ្យប្រជាជនទាន់ពេលវេលាទេ គឺយក ទៅទុកក្នុងបោលក្នុងឃ្លាំង ឲ្យប្រជាជនធ្វើការទាំងឈឺទាំងជា មិនបាន គិតគូរពីសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនឡើយ ។

ឆ្នាំ១៩៧០ - ៧៥ វត្ត កសាងកម្លាំង សេ.អ៊ី.អា បាន២៣ នាក់ ។ នៅពេលនោះដែរ វត្ត ត្រូវបានឈ្មោះ ឈុន យោង ទទួលនាម ឲ្យមកនៅមន្ទីរ - ៦០ ជាមួយ ស៊ីម សុន ។ ស៊ីម សុន បានទទួលនាម វត្តឲ្យស្តាប់ខ្សែរយៈ សេ.អ៊ី.អា មួយចំនួនទៀតមានឈ្មោះ ធី, សាន, ភាព, លែក, ឡា, កាយ និងម៉ុន ហើយបានឲ្យ វត្ត ទៅសមរភូមិជាមួយ ឈ្មោះ សាន នៅអង្គភាពវរសេនាធិបតី វរសេនាតូច២៤៨ ដែល មានឈ្មោះ ភាព ជាលេខា និងឈ្មោះ ចិន ជាអនុលេខ ។ នៅទីនោះ វត្ត បានធ្វើសកម្មភាពនាំយុទ្ធជនឲ្យដើរជាន់មិនផ្ទុះស្ទាប់អស់ចំនួន ១៥ នាក់ យកអំបិលចាក់ចូលក្នុងធុនប្រេងសម្រាប់ចាក់រថក្រោះ បូមទឹកបញ្ចូលបាតម៉ាស៊ីនរថក្រោះធ្វើឲ្យរថក្រោះចំនួន៦គ្រឿង ប្រើការលែងកើត ។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៥ ឈ្មោះ សាន បានបើកការប្រជុំតូច មួយ អ្នកបានចូលរួមនៅពេលនោះ មានឈ្មោះ វត្ត, ចិន, គី, សល់, ដុស, និង កាយ ។ ឈ្មោះ សាន បានណែនាំឲ្យបក្សពួករបស់ខ្លួនបន្តធ្វើ ការទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ ទាញ នៅមន្ទីរភស្តុភារ ហើយបានធ្វើ

សកម្មភាពបំផ្លាញរថក្រោះ ឲ្យខូចប្រើការលែងកើតកាន់តែច្រើន ថែមទៀត ដោះតីបចេញពីគ្រាប់កាំភ្លើងធ្វើឲ្យគ្រាប់ត្រូវទឹកភ្លៀង ច្រេះស៊ីខូចគុណភាពរបស់គ្រាប់ និងលាក់ទុកគ្រាប់កាំភ្លើងមួយចំនួន ដើម្បីត្រៀមធ្វើរដ្ឋប្រហារផ្តួលរំលំរដ្ឋអំណាចបដិវត្តន៍នាពេលខាង មុខ ។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ វត្ត បានដឹកនាំកម្លាំងមួយចំនួនមានឈ្មោះ ម៉ុន, ហម, សារ និង សយ ឲ្យបន្តសកម្មភាពយកអំបិលដាក់ចូលក្នុង ប្រេងរថក្រោះ ធ្វើឲ្យរថក្រោះខូចចំនួន៣គ្រឿងថែមទៀត ។ នៅខែ មេសា ឆ្នាំ៧៧ វត្ត បានទទួលការចាត់តាំងពីឈ្មោះ ចិន ឲ្យបាញ់ សម្លាប់អង្គការក្នុងឱកាសថ្ងៃបុណ្យ ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅ ក្នុងបរិវេណស្ថាត ។ ឈ្មោះចិន បានប្រគល់កាំភ្លើងអាកាមយដើម ឲ្យមក វត្ត ដើម្បីអនុវត្តផែនការនេះ ។ វត្ត បានយកកាំភ្លើងទៅលាក់ ទុកនៅក្នុងបន្ទប់ដែលមានសុវត្ថិភាពមួយនៅក្នុងបរិវេណស្ថាត ដែល បន្ទប់នោះមិនមានមនុស្សចេញចូលទេ ហើយរង់ចាំទទួលបញ្ជាធ្វើ សកម្មភាព ។ ប៉ុន្តែផែនការបាញ់សម្លាប់អង្គការនេះមិនបានសម្រេច ទេ ដោយសារតែបន្ទប់ដែលលាក់កាំភ្លើង ត្រូវបានកងការពាររបស់ អង្គការចាក់សោជាប់ ហើយអង្គការបានដាក់កម្លាំងពីរនាក់ឲ្យនៅ យាមកាមការពារទីនោះជាប់រហូត ជាហេតុធ្វើឲ្យ វត្ត គ្មានឱកាស យកកាំភ្លើងបាន ។

នៅខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រោយពីផែនការបាញ់អង្គការ មិនបានសម្រេច ឈ្មោះ ទាញ បានដាក់ផែនការថ្មីទៀតឲ្យឈ្មោះ ចិន ហើយ ចិន ក៏បានយកផែនការថ្មីនេះមកដាក់ឲ្យ វត្ត អនុវត្តបន្ត គឺដាក់អំបិលចូលទៅក្នុងប្រេងរថក្រោះ ធ្វើឲ្យរថក្រោះខូចជាហូរហែ ប្រើការលែងកើត គិតចាប់តាំងពីខែមករា រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៦ នេះ រថក្រោះចំនួន២០ គ្រឿងត្រូវបានបំផ្លាញ ។ ស្រប ពេលជាមួយគ្នានោះដែរ វត្ត បានកសាងកម្លាំង សេ.អ៊ី.អា បន្ថែម បានចំនួន១០ នាក់មានឈ្មោះ កុន នាទីយុទ្ធជន, ស៊ុយ នាទីយុទ្ធជន, បាវ នាទីប្រធានក្រុម, ម៉ាន នាទីប្រធានក្រុម, រី នាទីប្រធានអនុសេនា ធំ, នី នាទីប្រធានអនុសេនាធំ, ឡែ នាទីប្រធានអនុសេនាធំ, សៀន នាទី ប្រធានអនុសេនាធំ, កី នាទីយុទ្ធជន និងឈ្មោះ រេត នាទីយុទ្ធជន ។

ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ វត្ត បានទទួលផែនការពីឈ្មោះ ចិន នៅមន្ទីរវរសេនាធិបតី ឲ្យរៀបចំរថក្រោះចំនួន១០ គ្រឿង

បំពាក់ដោយកាំភ្លើងដេក ១០ ៦ និង ១២,៧ លី ដើម្បីគ្រៀមធ្វើរដ្ឋប្រហារ ផ្ទុករំលំរដ្ឋអំណាចបដិវត្តន៍នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ ។ រីឯកម្លាំងផ្សេងៗទៀតដែលគ្រៀមធ្វើរដ្ឋប្រហារ ជាមួយគ្នា រួមមានកម្លាំងមកពីកងពល៣១០ មានឈ្មោះ អៀន ជាលេខា, កម្លាំងមកពីកងពល៤៥០ ឈ្មោះ ស្នួល ជាលេខា, កម្លាំងមកពីកងពល៩២០ មានឈ្មោះ ឈិន ជាលេខា និងឈ្មោះ សយ ជាអនុលេខា, កម្លាំងកងម៉ារីនរសេនាធំ១៥២ ឈ្មោះ ស៊ុម ជាលេខា, កម្លាំងមកពីកងពល ១៦៤ កំពង់សោម ឈ្មោះ ឆាន ជាអនុកងពល និងឈ្មោះ ឌឹម ជាសមាជិក, កម្លាំងមកពីកងពល ១៧០ ឈ្មោះ ចក្រី ជាលេខា, កម្លាំងមកពីកងពល២៩០ ឈ្មោះ តាល់ ជាលេខា, រួមជាមួយកម្លាំងរបស់ ឃ្លួន មកពីភូមិភាគខត្តរ, កម្លាំងរបស់ឈ្មោះ សុក នៅតំបន់សៀមរាប-ខត្តរមានជ័យ និងកម្លាំងរបស់ លាង រួមជាមួយ ចក្រី មកពីភូមិភាគបូព៌ា ។ លុះដល់ពេលកំណត់ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ វត្តនិងបក្សពួក បានគ្រៀមកម្លាំងដើម្បីរង់ចាំអនុវត្តផែនការនេះ ។ ប៉ុន្តែសភាពការណ៍ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរដោយឈ្មោះ ចិន បានបញ្ជាឲ្យដាក់ធ្វើសកម្មភាពសិន ពីព្រោះកម្លាំងដែលត្រូវចូលរួមធ្វើសកម្មភាពមួយចំនួនមានឈ្មោះ ឃ្លួន, យ៉ា, ចក្រី ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួនហើយ ។ ជិន បានបញ្ជាឲ្យរៀបចំដោះកាំភ្លើង និងជញ្ជូនគ្រាប់ចេញពីរថ្ងៃក្រោយ យកទៅទុកដាក់នៅកន្លែងដើមរំលងជាបន្ទាន់ ។ ពេលរៀបចំទុកដាក់អាវុធ និងគ្រាប់រំលំសេរួចហើយ វត្ត និងបក្សពួកបានបំបែកគ្នាវិលទៅសម្រាកនៅកន្លែងរៀងៗខ្លួនវិញ ។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ សាន បានមកជួប ចិន និងបក្សពួកមួយចំនួនទៀតនៅមន្ទីររសេនាធំ ៣៧៧ មានឈ្មោះ វត្ត, ធី, ផុស, ខន, សល់, និង កាយ ។ ឈ្មោះសាន បាននិយាយថា “ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧នេះ អង្គការនឹងរៀបចំគ្រួសារឲ្យយុទ្ធជន ហេតុនេះមិត្តយើងត្រូវរៀបចំគ្រួសារជាបណ្តើរៗ ។ ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនោះយើងមានផែនការបំពុលអង្គការ ព្រោះអីអង្គការប្រាកដជាចូលរួមក្នុងពិធីនោះជាមិនខាន ។ យើងធ្វើរូបភាពធំមិនបាន យើងធ្វើជារូបភាពតូចៗ យើងធ្វើរូបភាពខ្នាតតូចតាមដងដីវត្តន៍រួចរាល់” ។

ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ វត្ត, ចិន, សល់, ចិត្ត, ស៊ូត ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យទៅតាមដានប្រវត្តិរូបនៅតំបន់ក្រចេះ ។ ពេលទៅដល់ក្រចេះក្រុមរបស់ វត្ត បានជួប សាន ។ សាន បាននិយាយថា

ខ្លួនបានមកនៅក្រចេះនេះជិតមួយខែហើយ គឺមករៀបចំព្រលានយន្តហោះជាមួយអ្នកដទៃទៀត ឥឡូវនេះរៀបរួចហើយ ល្ងាចនេះគេរៀបចំពិធីជប់លៀងមួយ ។ សាន បានអញ្ជើញ ចិន និង គួន ឲ្យចូលរួមក្នុងពិធីនោះដែរ ។ នៅថ្ងៃដែល វេលាម៉ោង១០ យប់ឈ្មោះ គួន និង ចិន បានមកជួប វត្ត ហើយ វត្ត ក៏បានរាយការណ៍ពីសកម្មភាពមួយចំនួនរបស់ក្រុមខ្លួននៅក្នុងក្រុង ដោយបាននិយាយថា នៅក្នុងសព្វថ្ងៃនេះ ក្រុមយើងមិនសូវជាបានធ្វើសកម្មភាពខ្លាំងក្លាដូចពេលមុនៗទេ ព្រោះអង្គការ ទើបចាប់កម្លាំងរបស់យើងថ្មីៗ ហើយម្នាក់ៗក៏កំពុងតែភ័យខ្លាចគេឆ្លើយដាក់ ត្រូវអង្គការតាមចាប់បន្តទៀត ។ ពេលនោះ គួន ក៏បាននិយាយថា កម្លាំងរបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់ទាំងមូលសព្វថ្ងៃនេះក៏រឹងមាំណាស់ បញ្ជាឲ្យធ្វើអីគេធ្វើហ្នឹង ។ កម្លាំងទ័ពមានបីរសេនាតូចបោះទីតាំងនៅខាងស្នួលធ្វើការទាក់ទងជាមួយវៀតណាមជាប់ៗ ឥឡូវនេះ វៀតណាមបានមកបោះជំរុំក្បែរៗព្រំដែន ចំណែកខាងស្នួល ឡើងជិតដល់ខេត្តមណ្ឌលគិរី ។ សព្វថ្ងៃក៏ទ័ពវៀតណាមកំពុងបន្ថែមកម្លាំងមកតាមព្រំដែនពីកំពត រហូតដល់រតនគិរី រង់ចាំដល់ពេលអស់ទឹកភ្លៀង ប្រហែលខែវិច្ឆិកា នឹងវាយចូលមកដល់ហើយ ។ ក្រោយពី គួន និយាយចប់ទាំងអស់គ្នា ក៏បំបែកគ្នាទៅកន្លែងសម្រាករៀងៗខ្លួន ។

ថ្ងៃទី១០ ខែ៤ ឆ្នាំ១៩៧៧ វត្ត បានវិលទៅអង្គភាពរបស់ខ្លួនវិញ ។ ពេលនោះ ចិន បានហៅ វត្ត, សល់, ផុស, ខន, កាយ, ឌឹម និង ផេង ឲ្យទៅជួបជុំគ្នានៅមន្ទីររសេនាធំ៣៧៧ ពេលជួបជុំគ្នាហើយ ចិន បាននិយាយថា បងណែ, បងអៀន លេខាងពល៣១០ បងស្នួល លេខាងពល៤៥០ ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួនហើយ ។ យើងបានទទួលផែនការពីបង ណាត ឲ្យគ្រៀមចាំបាញ់សម្លាប់អង្គការនៅថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧នេះ ព្រោះអង្គការនឹងមកចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យនេះនៅស្អាត ហេតុនេះយើងត្រូវគ្រៀមកម្លាំងធ្វើសកម្មភាពបាញ់សម្លាប់អង្គការសាជាថ្មីម្តងទៀត ។ ដើម្បីអនុវត្តផែនការនេះបានជោគជ័យ យើងត្រូវគ្រៀមកាំភ្លើងយកទៅលាក់ទុកនៅក្នុងបន្ទប់ដែលយើងបានលាក់កាលពីលើកមុន ហើយ ចិន ត្រូវលាក់ខ្លួននៅទីនោះតែម្តង មិនបាច់ចេញមកក្រៅទេ រង់ចាំដល់ម៉ោង៩ ពេលដែលអង្គការដើរចូលមកក្នុងស្អាត យើងនឹងធ្វើសកម្មភាពបាញ់សម្លាប់អង្គការតែម្តង ។ ប៉ុន្តែផែនការលើកនេះមិនបានសម្រេច

ដដែល ពីព្រោះអង្គការបានផ្លាស់ប្តូរទៅធ្វើនៅបូរីកីឡាវិញ ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទាញ, ណាត, សាន បានមកជួប ចិន នៅមន្ទីរវេសេនាធំ៣៧៧ ។ ចិន ក៏ បានហៅ វ៉ត្ត, ធី, សល់, ផុស, កាយ, ខន, ឌិន មកជួបជុំគ្នា ។ ពេលនោះ ណាត បាននិយាយថា នៅខែកក្កដានេះ នឹងមានពិធីរៀបចំក្រសួរ ហេតុនេះយើងត្រូវ រៀបចំផែនការត្រៀមបំពុលអង្គការឲ្យបានតាមរយៈការដាក់ថ្នាំពុល ចូលទៅក្នុងទឹកក្តៅ ឬទឹកដូងជាដើម ។ ផែនការបំពុលអង្គការលើកទី មួយ មិនបានសម្រេចទេ មូលហេតុដោយអង្គការមិនបានប្តូរអីសោះ ចំណែកផែនការបំពុលលើកទី២ ក៏មិនបានសម្រេចដែរ ព្រោះអង្គការ ជាប់រវល់មិនបានមកចូលរួមក្នុងពិធីនោះ ។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការបញ្ជាឲ្យយករថក្រោះចិន៦ គ្រឿង និងអីម១១៣ ចំនួន១០ គ្រឿងទៅខាងស្វាយរៀង និង យក៦គ្រឿងទៀតទៅខាងកំពង់ចាម ដើម្បីទប់ទល់កម្លាំងទ័ពយួន ឈ្លានពានវាយចូលក្នុងទឹកដីកម្ពុជា ។ មួយខែក្រោយមក រថក្រោះ មួយចំនួនដែលយកទៅនោះបានខូចប្រើការលែងកើត ហើយបាន ដឹកយកមកសមរភូមិក្រោយវិញ ចំណែកនៅខាងកំពង់ចាមរថក្រោះ ពីរគ្រឿងបានខូចដោយសារជាន់មិន ។ នៅពេលនោះដែរ វ៉ត្ត បាន ទាក់ទងជាមួយ ណាត ដោយ ណាត បាននិយាយ ថានៅខាងក្រៅ យើងបានទាក់ទងជាប់ជាមួយយួន ។ ចំណែកផែនការនៅក្នុងក្រុង យើងរកវិធីធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីសម្លាប់អង្គការឲ្យបានសម្រេច ។ ហេតុនេះ វ៉ត្ត និង កាយ ទទួលមើលការខុសត្រូវក្នុងក្រុង ។ វ៉ត្ត និង កាយ បានទៅជួប ឡា នៅមន្ទីរនីសារក្រុង ដើម្បីទាក់ទងសួរនាំពីឯណ៍ របស់អង្គការ ហើយបានទៅជួប និន នៅមន្ទីរពាណិជ្ជកម្មតំបន់ក្រចេះ ដើម្បីស្នើសុំកាណូតតូចមួយឆាយស្រួលឆ្លងទៅត្រើយខាងជ្រោយ ចង្ការឃ្លាំចាំមើលដូរកាណូតរបស់អង្គការ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពបាញ់ សម្លាប់អង្គការ ។ វ៉ត្ត បានតាមដានឃ្លាំចាំមើលដូរអង្គការចាប់តាំង ពីថ្ងៃទី៣ រហូតដល់ថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូឆ្នាំ១៩៧៧ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ប៉ុន្តែ មិនបានឃើញកាណូតអង្គការវិលត្រឡប់មកវិញទេ ។

ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ វ៉ត្ត បានជិះម៉ូតូហុនជាមួយ កាយ ទៅជួប ទាញ នៅមន្ទីរភស្តុភារ ដើម្បីរាយការណ៍ពីសកម្មភាពរបស់ ខ្លួនដែលបានធ្វើកន្លងមក ។ ទាញ បាននិយាយថា បើយើងមិនបាន ជួបអង្គការនៅពេលនេះទេ យើងត្រូវរង់ចាំបន្តទៀត ពីព្រោះផែនការ

នៅក្នុងក្រុងគឺមានតែតាមដាន និងបាញ់សម្លាប់អង្គការតែប៉ុណ្ណោះ រហូតដល់ខែមីនា ទើបយើងមានផែនការថ្មី គឺកម្ទេចឃ្លាំងគ្រាប់ ។ វ៉ត្ត បានទៅត្រើយខាងជ្រោយចង្ការ ដើម្បីបន្តការតាមដានការវិល ត្រឡប់របស់អង្គការជារៀងរាល់ថ្ងៃ ប៉ុន្តែមិនបានឃើញកាណូត របស់អង្គការត្រឡប់មកពីកំពង់ចាមវិញទេ ។

ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ វ៉ត្ត បានទៅជួប ទាញ នៅមន្ទីរភស្តុ ភារ ។ ពេលទៅដល់ ទាញ បាននិយាយថា ខ្លួនបានទៅស្វាយរៀង កាលពីថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨ ដើម្បីទៅជួបមិត្ត ណាត ហើយបានឲ្យមិត្ត ណាត ទៅទាក់ទងយួនឲ្យវាយចូលមកស្រុកខ្មែរ នៅចុងខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨នេះ តាមស្រុកបន្ទោ ។ ការទាក់ទង ជាមួយ យួន ឲ្យវាយចូលកម្ពុជានៅចុងខែ៦នេះ គឺក្នុងគោល បំណងធ្វើឲ្យអង្គការខ្វល់ខ្វាយពីរឿងយួនចូលស្រុកឈ្លានពាន គ្មាន ពេលទំនេរដើម្បីកិតកុរពីការកសាងប្រទេសជាតិបាន និងរៀបចំ កម្លាំងដើម្បីត្រៀមបំពុលសម្លាប់អីទី១ផង ។

ថ្ងៃទី១៦ ខែ៦ ឆ្នាំ១៩៧៨ វ៉ត្ត បានជិះម៉ូតូទៅជួប អាត នៅមន្ទីរពេទ្យវេសេនាធំ៣៧៧ ដើម្បីស្នើសុំថ្នាំពុល យកមកទុកធ្វើ សកម្មភាពបំពុលអីទី១ ។ បន្ទាប់មក វ៉ត្ត បានទៅមើលយុទ្ធសាស្ត្រ រៀបចំចេកទេសរថក្រោះនៅត្រពាំងក្រឡឹង ។ នៅពេលនោះ នីសារ របស់អង្គភាពវេសេនាធំ៣៧៧បានទៅហៅ វ៉ត្ត ឲ្យវិលត្រឡប់មក អង្គភាពវិញ ។ ពេលមកដល់អង្គភាព វ៉ត្ត បានជួប កាយ ហើយបាន ពិភាក្សាគ្នាធ្វើយ៉ាងណាឆ្លើយតបផ្ទៃក្នុងទៅឲ្យ ទាញ ដើម្បីត្រៀមទុក បំពុលអីទី១ ។ ពេលពិភាក្សាជាមួយ កាយ, វ៉ត្ត ត្រូវបានអង្គការ ចាប់ខ្លួនក្នុងពេលនោះទៅ ។

វ៉ត្ត ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៨នៅអង្គភាពវេសេនាធំ៣៧៧ ។ ចម្លើយសារភាពរបស់ វ៉ត្ត ជាឯកសារសរសេរដោយដៃ មានចំនួន៤៥ទំព័រ ដែលក្នុងនោះរួម មាន បញ្ជីរាយឈ្មោះខ្សែរយៈក្សត្ររបស់ វ៉ត្ត សរុបចំនួន៧៨ នាក់ ។ ចុងបញ្ចប់នៃចម្លើយសារភាព មានស្នាមម្ល៉ិតមេដៃរបស់ អ្នកសារភាពឈ្មោះ កែប ស៊ីយ៉ែត ហៅ វ៉ត្ត និងមានចុះហត្ថលេខា របស់អ្នកសួរចម្លើយឈ្មោះ អឿន ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ។

ពង្រឹងគោលដៅហា គោរពអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ឱ្យម៉ត់ចត់ជាងខាត និងដោយភ្ញាក់ព្រកជាដាច់ខាត

អង្គការវិន័យរបស់បក្សនៃអង្គការវិន័យរបស់បក្ស លេខ១១-២ មករា-កុម្ភៈ ១៩៧៨

១) ធាតុពិតនៃអង្គការវិន័យរបស់បក្ស

អង្គការវិន័យរបស់បក្ស មានធាតុពិតដូចគ្នាស្រឡាត់ដូចគ្នា មេរៀន និងដី ពីអង្គការវិន័យ ឬក្រឹត្យច្បាប់របស់ពួកគេនិយម អាណានិគមចាស់ថ្មី និងពួកវាណៈសក្តិភូមិ នាយកដ្ឋាន ។ អង្គការវិន័យ ឬក្រឹត្យច្បាប់របស់ពួកគេខ្លាំងទាំងអស់ខាងលើនេះ មានធាតុពិត ជះជាន់ សង្គតិ សង្គិន និងការបង្កើតសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា កសិករ និងពលករនានា ហើយមានធាតុពិតការពារ និងបម្រើដល់ប្រយោជន៍របស់ពួកគេនិយម អាណានិគមចាស់ថ្មី និងពួកវាណៈជះជាន់នានាទាំងអស់ ព្រោះអីវិន័យ ឬក្រឹត្យច្បាប់របស់ខ្លួន គឺតាក់តែងឡើងដោយពួកវាណៈកាន់អំណាចមួយក្តាប់តូច ដែលជាតំណាងឲ្យដល់ប្រយោជន៍ពួកគេនិយម អាណានិគមនិយម និងពួកវាណៈជះជាន់គ្រប់ប្រភេទ ។ ពួកគេខ្លាំងប្រើវិន័យដាច់ការនេះ យកទៅសង្កត់លើប្រជាជន កម្មករ កសិករ និងពលករនានា មិនឲ្យរើបម្រះ ឬតវ៉ា វែកញែកអ្វីបានឡើយ ។ ពួកគេបង្កិតបង្កំប្រជាជនកម្ពុជា កសិករ ពលករយើងថា ត្រូវតែគោរពវិន័យ ក្រឹត្យច្បាប់របស់ពួកគេ ដោយមិនបាច់យល់ហេតុផលអ្វីទាំងអស់ ។ បើដណ្តើមនឹងវិន័យ ក្រឹត្យច្បាប់ដាច់ការរបស់វាទេ ជននោះនឹងត្រូវវាចាប់ចងជាប់កុកប្រក់ ឬបាញ់កាប់សម្លាប់ចោល ដោយគ្មានរើសមុខឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បើចំពោះពួកវាវិញ គឺអង្គការវិន័យលើច្បាប់នេះផុតឆ្ងាយ ពោលគឺវិន័យក្រឹត្យច្បាប់នេះ ពុំអាចយកទៅអនុវត្តចំពោះពួកវាបានឡើយ ។ ពួកវាចង់ធ្វើអ្វី ឆក់បង្ខំប្រជាជន ឬជះជាន់សង្កត់សង្គិនប្រជាជនធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងណា ឬរហូតដល់ក្បត់ជាតិ ក្បត់ប្រជាជន យកទឹកដីទៅលក់ឲ្យចក្រពត្តិបរទេសណា ក៏បានតាមចិត្ត គ្មានវិន័យ ក្រឹត្យច្បាប់ជំពូកណាមាត្រាណា ផ្ដន្ទាទោសពួកវាឡើយ ។ នេះជាធាតុពិតនៃវិន័យក្រឹត្យច្បាប់របស់ខ្លួនកាលពីសម័យមុនដែរ ។

ក្នុងសម័យបដិវត្តន៍យើងបច្ចុប្បន្ននេះ បក្សក៏មានអង្គការ

វិន័យសម្រាប់ជាក្រឹត្យច្បាប់អនុវត្តនៅក្នុងជួរដឹកនាំយើង ក៏ដូចក្នុងសង្គមជាតិយើងទាំងមូលដែរ ។ ប៉ុន្តែ អង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ មិនមែនជាក្រឹត្យច្បាប់ដែលតាក់តែងឡើងដោយបុគ្គលណា ឬដោយក្រុមជនណានោះឡើយ ។ អង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ គឺប្រាកដជាតែឡើង ដោយការចងក្រងនូវបទពិសោធដោយឈាមស្រស់សាច់ស្រស់របស់ប្រជាជន យុទ្ធជន យុទ្ធនារី និងកម្មាភិបាលបដិវត្តន៍យើង ច្រើនរាប់មិនអស់ នៅក្នុងចលនាស៊ីបដឹកនាំដ៏សន្ធានសន្ធាត្រប់កាលសម័យ ជាបន្តបន្ទាប់មក ។ អង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ មានធាតុពិតដាច់ការវាណៈ អធន ទៅលើខ្លាំងសត្រូវគ្រប់ប្រភេទទាំងអស់ ។ តែក៏មានធាតុពិតការពារ និងបម្រើដល់ប្រយោជន៍របស់ប្រជាជនកម្ពុជា កសិករក្រីក្រយើងដែរ ។ តាមរយៈនេះ គឺបម្រើការពារដល់ប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិ ប្រជាជន និងបដិវត្តន៍កម្ពុជាទាំងមូល ។ អង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ មានធាតុពិតតឹងរឹង ម៉ឺងម៉ាត់ដាច់ខាត តែត្រូវបានយកទៅអនុវត្តដោយស្មារតីភ្ញាក់ព្រក និងទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ជាងគេ ។ ដូច្នេះ គ្មានការបង្កិតបង្កំឲ្យគោរពអង្គការវិន័យនេះ ដោយការសម្អាត កំរាមកំហែង តាមប្រការណាមួយឡើយ ។ បក្សតែងយកចិត្តទុកដាក់ ឈោសនាអប់រំ ពន្យល់វែកញែកហេតុផល ហើយណែនាំឲ្យអនុវត្តអង្គការវិន័យនេះ ឲ្យបានហ្មត់ចត់ល្អជាងគេ ។ នេះហើយជាធាតុពិតល្អប្រសើរនៃអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ។

២) សភាពការណ៍អង្គការវិន័យនៅក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើង

និយាយរួមនៅក្នុងជួរដឹកនាំយើងទាំងមូល ក៏ដូចក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើងដែរ សភាពការណ៍អង្គការវិន័យរបស់បក្សមានលក្ខណៈម៉ឺងម៉ាត់ហ្មត់ចត់ដាច់ខាត នៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងនៅក្នុងកងទ័ព ទាំងនៅក្នុងក្រសួងមន្ទីរ ទាំងនៅតាមសហករណ៍ទាំងនៅតាមការដ្ឋាននានា ។ អាស្រ័យដោយ បក្សយើងមានអង្គការ

វិន័យវិន័យ ហ្នឹងបង្កើនយ៉ាងនេះ បានជាកាលពីក្នុងសម័យបដិវត្តន៍ ប្រជាជាតិ ប្រជាធិបតេយ្យ ដែលចាប់ផ្តើមឡើងពីបាតដៃទេនោះ ក៏យើងកសាងពង្រីកពង្រីកកម្លាំងយើងបាន ហើយការពារកម្លាំង បដិវត្តន៍យើងបានល្អប្រសើរជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់ដណ្តើមជ័យ ជម្នះទាំងស្រុង សម្រេចបដិវត្តន៍ប្រជាជាតិ ប្រជាធិបតេយ្យ ដោយ ជោគជ័យ នៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ កន្លងទៅនេះ ។

ក្នុងរយៈកាលបដិវត្តន៍ថ្មីនៃកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ននេះ ពោលគឺ រយៈកាលការពារប្រទេស បន្តធ្វើបដិវត្តន៍សង្គមនិយម និងកសាង សង្គមនិយមនៅកម្ពុជានេះ សភាពការណ៍អង្គការវិន័យរបស់បក្ស នៅក្នុងជួរវិន័យ ក្នុងជួរកងទ័ព ក៏ដូចជានៅក្នុងសង្គមជាតិយើង ទាំងមូលដែរ ត្រូវបានពង្រីកពង្រីក និងកែលម្អឲ្យកាន់តែវិន័យ ម៉ឺង ម៉ាត់ និងភ្ញាក់រឭកថែមមួយកម្រិតទៀត ។ ជាក់ស្តែង ទាំងក្នុងការ រស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ទាំងក្នុងការបំពេញភារកិច្ចបដិវត្តន៍ក្នុងសង្គម សព្វថ្ងៃ យ៉ាង ទាំងក្នុងការអនុវត្តមាតិកាគ្រប់ផ្នែករបស់បក្ស ទាំងខាងទស្សនៈ

សតិអារម្មណ៍ យុវជន យុវនារីយើង ពុំដែលហ៊ានអត្តនោម័តិ ធ្វើស ប្រហែសធ្វើរលូន ចំពោះអង្គការវិន័យរបស់បក្សឡើយ ព្រោះមិត្ត យើងជ្រួតជ្រាប និងយល់ច្បាស់លាស់ណាស់ថា តែកាលណា បងប្អូន ប្រព្រឹត្តអ្វីខុស អំពីអង្គការវិន័យរបស់បក្សនោះ ប្រាកដជានឹងនាំឲ្យ ខូចខាតអន្តរាយ ក្នុងក្តី ផ្ទុកដល់ដល់ប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិ ប្រជាជន ដល់ចលនាបដិវត្តន៍ ហើយក៏ពិតជានាំមកនូវការទុក្ខព្រួយ ឬក៏ វិនាសដល់បុគ្គលខ្លួនផ្ទាល់ដែរ ។ ការយល់ដឹងទាំងនេះ មិនមែនស្ថិត នៅតែត្រឹមទស្សនៈគោលដំហូរ ជាវិញ្ញាណរបស់មិត្តយើងប៉ុណ្ណោះ ទេ ។ តែការយល់ដឹង និងជ្រួតជ្រាបអំពីអង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ គឺពិតជាចេញមកពីសោធន៍ សាច់ឈាមស្រស់របស់យុវមិត្តខ្លួន និងពីការឈឺចាប់របស់ខ្លួនផ្ទាល់ដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាអង្គការ វិន័យរបស់បក្សនេះ វាបានក្លាយទៅជាគោលដំហូរបដិវត្តន៍មួយ វិន័យ ទាំងនៅក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើង ទាំងនៅក្នុងជួរ បដិវត្តន៍ យើងទាំងមូល ក៏ដូចជានៅក្នុងសង្គមជាតិយើងទាំងមូល

យុវជនដាំដើមដូងនៅក្នុងមន្ទីរដែលខ្លួនរស់នៅ ក្រោយពីសម្រាកពីការងារប្រចាំថ្ងៃ

ដែរ ។ ដូច្នេះ ទាំងអស់គ្នា គោរពអង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ដាច់ខាតគ្រប់ពេលវេលា ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ និងដោយភ្នាក់ព្យកជាទីបំផុត ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ បានជាចលនាបដិវត្តន៍យើងហ្នឹង ក្នុងដំណាក់កាលថ្មីបច្ចុប្បន្ននេះវាខ្លាំងក្លា អាចពុះពារទប់សក្តានុពលបានជាបន្តបន្ទាប់ អាចឆ្លងកាត់នូវការបំបាក់ខ្ទុះខាតសព្វបែបយ៉ាង ហើយអាចជម្នះលើខ្លាំងសត្រូវគ្រប់ទិសទីដែលប៉ុនប៉ងយាយីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យយើង ប៉ុនប៉ងបំផ្លិចបំផ្លាញ និងវាយកម្ទេចចលនាបដិវត្តន៍កម្ពុជាយើង ជាបន្តបន្ទាប់ជាប់រហូតមក ។ ជាពិសេស ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នថ្មីៗនេះ យើងអាចវាយបំបាក់ ពួកខ្មាំងយួនវាទីលេបទឹកដី ដែលបានលើកទ័ពជាច្រើនកងពលវាយលុកចូលទឹកដីកម្ពុជាយើង ដោយទ្រង់ទ្រាយធំ ជាខ្សែសង្វាក់ ដោយមានដែនការជាមុន និងមានលក្ខណៈជាសង្គ្រាមមិនប្រកាស ប៉ុនប៉ងវាយកម្ទេចចលនាបដិវត្តន៍កម្ពុជាយើង ហើយលេបគ្រឿងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ យើងតែក្នុងរយៈកាលប្រាំបី ។ ប៉ុន្តែ ដោយផ្ទៃក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍ ផ្ទៃក្នុងជួរបដិវត្តន៍យើង ក៏ដូចផ្ទៃក្នុងសង្គមជាតិយើងទាំងមូលដែរ មានគោលដៅរក គោរពអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ម៉ឺងម៉ាត់ដាច់ខាត ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ ហើយរួបរួមសាមគ្គីគ្នាជាជួនមួយនៅជុំវិញបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាយើង ស្ទុះក្រោកឡើងព្រមគ្នា ប្រយុទ្ធជាមួយគតកម្ទេចខ្លាំងវិញយ៉ាងអង្គអាចក្លាហានរហូតដល់វាយកម្ទាត់ខ្មាំងយួនឈ្លានពានលេបទឹកដី ឲ្យវិនាសខូចខ្ចីអស់ពីលើទឹកដីកម្ពុជាយើង ដោយជោគជ័យនៅថ្ងៃចុងកក ១៩៧៨ កន្លងទៅនេះ ។

ប៉ុន្តែ ទន្ទឹមនឹងកុណសម្បត្តិខាងលើនេះ សភាពការណ៍អង្គការវិន័យរបស់បក្ស នៅក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើង ក៏ពុំទាន់បានរឹងប៉ឹង និងល្អផ្លូវដង់នៅគ្រប់ទីកន្លែងនៅឡើយដែរ ទាំងនៅតាមអង្គភាពខ្លះ និងតាមបុគ្គលខ្លះៗ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា មានភេទសេរីក្នុងការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ក៏ដូចក្នុងការបំពេញភារកិច្ចបដិវត្តន៍ក្នុងសព្វបែបយ៉ាង សេរីក្នុងការនិយាយស្តីគ្នាប្រកបខណ្ឌ គ្មានលាក់ការណ៍សម្ងាត់ ឬសេរីក្នុងការនិយាយស្តីចេចចិត្ត សេរីក្នុងការដើរហើរទាក់ទងឆ្លេចឆ្ងាច គ្មានការចាត់តាំង សេរីក្នុងការយាមកាម ធ្វេសប្រហែស ធ្ងន់ល្មើស ខ្វះប្រុងប្រយ័ត្នបដិវត្តន៍ សេរីក្នុងការរៀនសូត្រ ឬមិនប្រជុំជុំវិភាគទៀងទាត់ សេរីក្នុងការអនុវត្តតាមគ្រប់ផ្នែករបស់

បក្ស ទៅតាមតែអត្ថនោម័តិរបស់ខ្លួនចង់ ឬនឹកឃើញ សេរីក្នុងរបៀបរបបធ្វើការក្នុងការដឹកនាំ មិនប្រជាធិបតេយ្យប្រមូលផ្តុំ រហូតដល់សេរីខាងទស្សនៈ សតិអារម្មណ៍ បណ្តែតបណ្តោយឲ្យវារីវើវាយគិតគូរតែផ្ដេសតែផ្ដាស គ្មានជាប់នឹងចលនាបដិវត្តន៍ជាក់ស្តែង គ្មានជាប់នឹងភារកិច្ចស្នូលរបស់ខ្លួន សេរីក្នុងការចាត់តាំងកម្លាំងបដិវត្តន៍ផ្សេងៗ ។ ការដែលនៅមានសេសសល់បាតុភាពសេរីអត្ថនោម័តិខ្លះៗ ដោយអន្ទើរយ៉ាងនេះហើយ ដែលនាំឲ្យមានការប្រហោងខ្លាំង អាចចូលបង្កប់ខ្លួនស្ទឹងផ្ទៃក្នុង ធ្វើសកម្មភាពបំផ្លិចបំផ្លាញបដិវត្តន៍បំផ្លិចបំផ្លាញប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនបានខ្លះៗ និងកសាងកម្លាំងក្បត់នៅក្នុងជួរបដិវត្តន៍យើង ពិសេស ក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើង បានមួយចំនួន ។ល។ នេះជាហេតុការណ៍ក្នុងស្ថានភាព និងក្នុងឲ្យឈឺចាប់បំផុត ដែលបណ្តាលមកតែពីការធ្ងន់ល្មើសខាងអង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះឯង ។

៣) ទស្សនៈខុសគ្នាមួយចំនួនចំពោះអង្គការវិន័យរបស់បក្ស

កងនារីសិល្បៈខ្មែរក្រហមបឋមបុគ្គល

មូលហេតុដែលបណ្តាលឲ្យមានសេសសល់បាត់បង់សេរី ខ្លះៗ និងបាត់បង់នៃការផ្ទេរលុយ ខាងអង្គការវិន័យខ្លះៗដូចពោល ខាងលើ គឺមកពីមិត្តយើងខ្លះមានទស្សនៈខុសឆ្គង ចំពោះអង្គការ វិន័យរបស់បក្ស ។

១.មិត្តយើងខ្លះ មានទស្សនៈ សតិអារម្មណ៍ចង្អៀតចង្អល់ គឺ តែងក្នុងចិត្ត ចំពោះអង្គការវិន័យរបស់បក្ស មើលឃើញតែអង្គការ វិន័យរបស់បក្ស តាមការស្នើសុំសេរីភាពរបស់ខ្លួន តែគេមិនឃើញ ធាតុពិត និងសារសំខាន់ជាអាយុជីវិតរបស់ប្រទេសជាតិ ប្រជាជន កម្ពុជាយើង និងបដិវត្តន៍កម្ពុជាយើង នៃអង្គការវិន័យនេះឡើយ ។

២.មិត្តយើងខ្លះទៀត ចាត់ទុកអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ជា កម្មវិធីស្តីសម្រាប់រៀនសូត្រតែប៉ុណ្ណោះ តែគេពុំឃើញថា អង្គការ វិន័យនេះ ជាគោលដៅរបស់វិវត្តន៍ដែលជនកុម្មុយនិស្ត ជនបដិវត្តន៍គ្រប់ រូប ត្រូវខិតខំបំពាក់បំប៉នខ្លួន ឲ្យបានរឹងប៉ឹងជានិច្ចនោះឡើយ ។ ម្ល៉ោះ ហើយ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែងប្រចាំថ្ងៃ គេទុកអង្គការវិន័យរបស់ បក្សនេះដោយឡែក ហើយគេធ្វើផ្សេងដាច់ដោយឡែក ។ ដូច្នេះ គេ គ្មានគិតគូរ ថ្វីងថ្វីង ក្រែងលោខុសឆ្គងនឹងអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ទៅ វាមានបច្ច័យអាក្រក់យ៉ាងណា ដល់ចលនាបដិវត្តន៍ដល់ប្រទេស ជាតិ និងប្រជាជនខ្លួន ឬដល់បុគ្គលខ្លួនយ៉ាងណាៗ នោះឡើយ ។

៣.មិត្តយើងខ្លះទៀត អនុវត្តអង្គការវិន័យតែទៅលើមិត្តដទៃ តែចំពោះខ្លួនឯង ចាត់ទុកថា ចេះដឹងហើយ រឹងប៉ឹងហើយ គ្មានធ្វើអ្វី ខុសអង្គការវិន័យរបស់បក្សទេ ។ ម្ល៉ោះហើយ គ្មានដែលបានត្រួត ពិនិត្យមើលខ្លួនឯង តើវាខុស វាត្រូវនឹងអង្គការវិន័យរបស់បក្សយ៉ាង ណាខ្លះ ដើម្បីដកពិសោធន៍កែលម្អ និងតម្រូវតម្រង់ទាំងអំពើប្រព្រឹត្ត ជាក់ស្តែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីកសាងខ្លួនឲ្យបានរឹងប៉ឹងនោះឡើយ ។ គេ ចេះតែបណ្តែតបណ្តោយយូរៗទៅ រហូតទាល់តែជួបនឹងគ្រោះថ្នាក់ តែម្តង ។

៤.មិត្តយើងខ្លះទៀតយល់ថា ចាំបាច់រៀនសូត្ររកយល់ដឹង រកជ្រួតជ្រាបអំពីអង្គការវិន័យរបស់បក្សធ្វើអ្វីទៀត បើដឹងថា អង្គការ វិន័យរបស់បក្សល្អត្រឹមត្រូវហើយ ឲ្យតែដាក់មកចេះតែនាំគ្នាគោរព ដោយឥតលក្ខខណ្ឌទៅ ។ ការគោរពដោយឥតលក្ខខណ្ឌ តែដោយ ឆន្ទៈគឺឆន្ទៈ មិនជ្រួតជ្រាបអំពីអង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ ក៏មិន ខ្លាំងដែរ ហើយជួនកាលបានតែមួយរយៈណាទេ ។ ក្នុងរយៈកាលខ្លះ

ឬកាលៈទេសៈខ្លះ មុខជាផ្ទុកលុយ ឬរហូតដល់បោះបង់ចោលអង្គការ វិន័យរបស់បក្សទៀតក៏មានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការគោរពអង្គការ វិន័យ ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ និងដោយឆន្ទៈគឺឆន្ទៈនេះ ក៏អាចធ្លាក់ទៅ ជាចំណីខ្វាំង នាំឲ្យខ្វាំងឆ្លៀតប្រើអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ទៅបំផ្លិចបំ ផ្លាញបក្សបដិវត្តន៍ ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនខ្លួនវិញក៏មានដែរ ។

ទូទាហរណ៍ ក្នុងពេលកន្លងទៅនេះ ពួកអាក្រក់បំផ្លាញស៊ីវិល ក្នុងបក្ស ដែលជាភ្នាក់ងារ សេ.អ៊ី.អា របស់ចក្រពត្តិអាមេរិក និង ភ្នាក់ងារយួនលេបទឹកដី វាបានបន្តប្រើសិទ្ធិជាដាច់ខាតលើ ប្រាសាទ យុវជន យុវនារីយើង បានមួយចំនួន ឲ្យធ្វើសកម្មភាពបំផ្លិចបំផ្លាញ បក្សបដិវត្តន៍ ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនឯងដោយមិនដឹងខ្លួន ។ ដូច្នេះ ការអនុវត្តអង្គការវិន័យរបស់បក្សទាំងឆន្ទៈគឺឆន្ទៈនេះ ក៏ មានគ្រោះថ្នាក់ដូចគ្នានឹងការមិនគោរពអង្គការវិន័យដែរ ។

៤) ពិសោធន៍មួយចំនួនក្នុងការអនុវត្តអង្គការវិន័យរបស់ បក្សកន្លងមក

ក្នុងការអនុវត្តអង្គការវិន័យរបស់បក្សកន្លងមក ឆ្លងតាម ពិសោធន៍ខុស និងត្រូវជាបន្តបន្ទាប់ យើងមានពិសោធន៍មួយចំនួន ដូចតទៅ ៖

១.ត្រូវយកអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ទៅអប់រំរៀនសូត្រក្នុង មហាជនសាច់សាឡើង ឲ្យមហាជនយល់ជ្រួតជ្រាបទាំងខ្លឹមសារ ទាំង ធាតុពិត ទាំងសារសំខាន់នៃអង្គការវិន័យរបស់បក្សឲ្យបានគ្រប់ជ្រុង ជ្រោយ ទើបមហាជនគោរព ហើយអនុវត្តតាមអង្គការវិន័យរបស់ បក្សនេះ បានត្រឹមត្រង់ល្អ មានប្រសិទ្ធភាព ធ្វើឲ្យអង្គការវិន័យរបស់ បក្សនេះ ក្លាយទៅជាកម្លាំងសាមគ្គីប្រយុទ្ធរឹងប្រឹងខ្លាំងក្លាបំផុត ក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈ ។

២.ចៀសវាងដាច់ខាត កុំយកអង្គការវិន័យរបស់បក្សទៅ ដាក់ឲ្យអនុវត្តក្នុងមហាជនត្រឹមតែការចាត់តាំងប៉ុណ្ណោះ ដោយបំភ័យ បន្ទាច ឬក៏រាមកំហែងមហាជន ដោយប្រកាសថា “អ្នកណាធ្វើល្មើស នឹងអង្គការវិន័យរបស់បក្សនឹងត្រូវទទួលទោស ឬទទួលទារុណកម្ម យ៉ាងនេះយ៉ាងនោះ ។ល។” បើយើងដាក់ឲ្យមហាជនអនុវត្តអង្គការ វិន័យរបស់បក្ស ជាការចាត់តាំងក្តី ដោយការបង្ខិតបង្ខំ ទោះនឹងធ្វើ ឲ្យមហាជនខ្លាចអង្គការវិន័យរបស់បក្សទេ តែគេមិនក្លាករពួក មិនជ្រួតជ្រាបអំពីអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ។ ដូច្នេះ គេមិនគោរព គេ

មិនអនុវត្តតាម ឬក៏កេងអនុវត្តទាំងខោមនស្ស ទីនិសម្បារ ចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងចិត្ត ។ ដូច្នេះ អង្គការវិន័យដែលអនុវត្តតាមរបៀបនេះ មានតែ រូបភាព មានតែសំបកទេ ។ ដូច្នេះទៅវិញ វាទាញតែប៉ះពាល់ដល់ឥទ្ធិ ពលបក្ស បដិវត្តន៍យើង ហើយអន្តរាយដល់អង្គការវិន័យរបស់បក្ស ដូច្នេះ អន្តរាយដល់ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនវិញ ។

៣.ពិសោធន៍ល្អមួយទៀត ក្នុងពេលកន្លងមកឃើញថា នៅ កន្លែងណា ឬអង្គភាពណា គួររលូន ចំពោះអង្គការវិន័យ ខ្លាំងចូល ជ្រៀតជ្រែកបានដោយស្រួល ខ្លាំងអាចធ្វើសកម្មភាពបំផ្លិចបំផ្លាញ បក្ស បដិវត្តន៍ បានជាបន្តបន្ទាប់ ហើយខ្លាំងអាចកសាងកម្លាំងវាបាន ច្រើន និងឆាប់រហ័សទៀតផង ។ ពិសោធន៍ក្នុងពេលកន្លងទៅជិតៗ នេះ ឃើញច្បាស់ថា នៅកន្លែងណាដែលគួររលូន ឬមិនអនុវត្តអង្គការ វិន័យរបស់បក្ស ខ្លាំងអាចកសាងកម្លាំងក្បត់របស់វា នៅក្នុងជួរយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើងបានច្រើនណាស់ ។ នេះជាពិសោធន៍ដូចគ្នា ឈឺ ចាប់ខ្លោចផ្សា ដែលយើងត្រូវតែចងចាំជានិច្ច កុំឲ្យកើតមានសភាព ការណ៍បែបនេះទៀត នៅក្នុងខ្លួនយើងម្នាក់ៗ ក៏ដូចនៅក្នុងអង្គភាព មន្ទីរ ក្រសួងយើង និងសង្គមជាតិយើងទាំងមូលដែរ ។

៤.ប៉ុន្តែ ចំពោះអង្គភាពណា ឬកន្លែងណា ដែលមានការអប់រំ រៀនសូត្រអង្គការវិន័យរបស់បក្សញឹកញាប់ជាប់ជាប្រចាំ ហើយយក ចិត្តទុកដាក់អនុវត្តម៉ឺងម៉ាត់ដាច់ខាត ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ និងដោយ ភ្ញាក់រឭកជាប់ជានិច្ចនោះ ឃើញថា ខ្លាំងមិនឆ្ងាយនឹងជ្រៀតចូលធ្វើ សកម្មភាពបានឡើយ ។ ទោះបីជា នៅក្នុងអង្គភាពនោះ មានខ្លាំងបង្កប់ ស៊ីវិលផ្ទៃក្នុងជាមុនស្រេចទៅហើយក្តី ក៏វាពុំអាចធ្វើសកម្មភាពអី ជាដុំកំភួន ក៏ដូចពុំអាចពង្រឹងពង្រីកកម្លាំងវានៅក្នុងអង្គភាពនោះ បានដែរ ។ ដូច្នេះទៅវិញខ្លាំងត្រូវមហាជនគាប់ជាប់គ្រប់ពេលវេលា ហើយវែកមុខរកឃើញជាបន្តបន្ទាប់មិនយូរមិនឆាប់ឡើយ ហើយ ក្នុងការប្រយុទ្ធសម្រេចភារកិច្ចរបស់ខ្លួន អង្គភាពនោះខ្លាំងក្លាទៀត ។

ឃើញផាតពិត និងសារសំខាន់ដែលជាអាយុជីវិតប្រទេស ជាតិប្រជាជន បក្សបដិវត្តន៍យើងយ៉ាងនេះ នៃអង្គការវិន័យរបស់ បក្ស ទើបយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍យើង ស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ពេញ ថ្លើម ហើយមានមោទកភាពខ្ពង់ខ្ពស់ជានិច្ច ក្នុងការគោរព និងអនុវត្ត អង្គការវិន័យរបស់បក្ស ឲ្យបានម៉ឺងឃ្លាតម៉ត់ដាច់ខាត ។ បច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចគេទៅអនាគតទៀត ដើម្បីសម្រេចភារកិច្ចការពារកម្ពុជា ប្រជា

ធិតេយ្យ ការពារឯករាជ្យជាតិ ការពារអធិបតេយ្យភាពជាតិ ការ ពារកិត្តិយសជាតិ ការពារបូរណភាពដែនដី និងការពារទង់ឯករាជ្យ ម្ចាស់ការរបស់ប្រជាជាតិ និងបក្សយើង ឲ្យបានស្ថិតស្ថេរគង់វង្ស រឹង ប៉ឹងខ្លាំងក្លា ជារៀងរហូតទៅ ក៏ដូចសម្រេចភារកិច្ចបន្តធ្វើបដិវត្តន៍សង្គម និយម និងកសាងសង្គមនិយមនៅកម្ពុជា ឲ្យបានប៉ុន្តែងរុងរឿង ដោយ សន្តិះ មហាលោតដោះ មហាអស្ចារ្យ វាទាមទារឲ្យយុវជន យុវនារី បដិវត្តន៍យើង មានគោលដំបូងអង្គការវិន័យកាន់តែរឹងប៉ឹងម៉ឺងម៉ាត់ ដាច់ខាតថែមទៀត ហើយគោរពអង្គការវិន័យរបស់បក្សនេះ ដោយ ឥតលក្ខខណ្ឌ និងដោយភ្ញាក់រឭកគ្រប់ពេលវេលា ។ ទាល់តែយើង មានអង្គការវិន័យ តឹងរឹង រឹងប៉ឹង ដាច់ខាតយ៉ាងនេះ ទើបខ្លាំងសត្រូវ គ្រប់ទិសទី ដែលប៉ុនប៉ងយាយីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពិសេសខ្លាំង យួនវាឥតនិយម លេបទឹកដី ដែលប៉ុនប៉ងវាយកម្ទេចបក្សកុម្មុយ នីស្តកម្ពុជា បំផ្លិចបំផ្លាញបដិវត្តន៍កម្ពុជា ហើយលេបគ្រឿងកម្ពុជា ទៅធ្វើជាខ្ញុំកញ្ជះវា នៅក្នុងសហព័ន្ធតណ្ឌូមិន ពុំអាចធ្វើអ្វីយើងបាន ជារៀងរហូតទៅ ។

មិត្តយុវជន យុវនារីទាំងឡាយ! ដូចមិត្តបានដឹងឮ និងបានជ្រួត ជ្រាបស្រាប់ហើយ នូវសភាពការណ៍បច្ចុប្បន្ន និងតទៅអនាគត ដែល ខ្លាំងសត្រូវ ជាចក្រពត្តិនិយមក្តី ពិសេសចក្រពត្តិអាមេរិក និងបរិវារ ជាសេរីនិយមក្តី ពិសេសយួនវាឥតលេបទឹកដី ដែលមានបំណងជា យុទ្ធសាស្ត្រ ចង់វាយដណ្តើមយកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងប្រជាជន កម្ពុជា ទៅធ្វើជាខ្ញុំកញ្ជះវា ជាគ្រោះថ្នាក់ជាប់ជាប្រចាំ ចំពោះអាយុ ជីវិតនៃប្រទេសជាតិយើង អាយុជីវិតនៃប្រជាជនកម្ពុជាយើង ក៏ ដូចអាយុជីវិតនៃចលនាបដិវត្តន៍កម្ពុជាយើងដែរ ។ ដូច្នេះ មិត្តយុវជន យុវនារីទាំងឡាយ គ្មានហេតុផលអ្វី ទៅឱបក្រសោបទុក ឬស្តាយ តាមខ្លួននូវសំពាយសេរីនិយម ទោះតិចក្តី ច្រើនក្តី តទៅទៀតឡើយ ។ ប្រទេសជាតិ ប្រជាជនកម្ពុជា និងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាយើង ស្រែក ដង្ហោយហៅឲ្យមិត្តយុវជន យុវនារីយើងគ្រប់រូប ភ្ញាក់រឭកឡើង ស្ទុះក្រោកឡើងព្រមគ្នា នៅក្រោមអង្គការវិន័យរបស់បក្ស ដើម្បីវាយ កម្ទេចខ្លាំងសត្រូវ គ្រប់ទិសទីពិសេស ខ្លាំងយួនវាឥតលេបទឹកដី ការ ពារប្រទេសជាតិ ការពារប្រជាជន ការពារបដិវត្តន៍ និងបក្សកុម្មុយ នីស្តកម្ពុជាយើង ឲ្យបានស្ថិតស្ថេរ គង់វង្សដាច់ខាតជារៀងរហូត ។

ឆាន សារៈមុនិន្ទ

អតីតកុមារីលើកទំលាប់រំលោភ រៀនរើសការអប់រំថាការផ្សះផ្សារបួសផ្លូវចិត្ត

ស្រុកជុំគីរី ជាស្រុកមួយក្នុងចំណោមស្រុកទាំងប្រាំពីររបស់ខេត្តកំពត ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបខ្មែរក្រហម ស្រុកជុំគីរីស្ថិតនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី ដែលមាន តាម៉ុក ជាប្រធានភូមិភាគ ។ ក្រោមស្មាដៃដឹកនាំរបស់ តាម៉ុក ទំលាប់រំលោភត្រូវបានពង្រីកបន្ថែម រហូតក្លាយជាទំលាប់ដែលធំជាងគេនៅក្នុងស្រុកជុំគីរី ។ ប្រជាជនស្នូតត្រង់រាប់ពាន់នាក់ដែលត្រូវបានបង្ខំឲ្យមកលើកទំលាប់នេះ បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ដោយសារការធ្វើការហួសកម្លាំង អត់អាហារ និងជំងឺផ្សេងៗ ។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ទំលាប់រំលោភ ត្រូវប្រែក្លាយជារមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍ និងនៅតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាកន្លែងស្តុកទឹកដីធំ ដែលហូរធ្លាក់ចុះពីលើភ្នំ ហើយប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងតំបន់នេះ បាននិងកំពុងប្រើប្រាស់ទឹកនៅក្នុងអាងរំលោចនេះដើម្បីបញ្ចូលស្រែ និងបង្កើនផល ។

ផែន គឹមលី

ឡើងកាន់អំណាចឆ្នាំ១៩៧៥ គាត់ជាកូនពៅនៅក្នុងក្រសួងរកស៊ីកម្រិត ក្នុងស្រុកអង្គរជ័យ ខេត្តកំពត ។ បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមបានទទួលជ័យជម្នះលើរដ្ឋាភិបាលរបស់ លន់ នល់ ខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ភូមិ និងបានកោះហៅប្រជាជនទាំងអស់ ឲ្យចូលរួមប្រជុំដើម្បីស្តាប់ពិនិត្យដៅដែនការមាត់គោលនយោបាយដឹកនាំ

ប្រទេសតាមបែប “មហាលោតដោះ មហាអស្ចារ្យ” ។ ក្រោយពីការជួបប្រជុំ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសឪពុកម្តាយរបស់គាត់ រួមទាំងអ្នកភូមិផ្សេងទៀតឲ្យទៅធ្វើការនៅសហករណ៍ទំលាប់ព្រៃផ្តៅ ចំណែកគាត់ត្រូវអង្គការជ្រើសរើសឲ្យចូលកងកុមារ ដោយធ្វើការនៅទំលាប់រំលោច ។ ក្មេងៗ ដែលបានជ្រើសរើសឲ្យចូលកងកុមារជាមួយគាត់ ភាគច្រើនជាក្មេងមូលដ្ឋានមកពីគ្រប់ភូមិក្នុងស្រុកអង្គរជ័យ មានចំនួន៥០ នាក់ ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ឈ្មោះ ប៉ុក មានអាយុប្រហែល២០ឆ្នាំ ។ ចំពោះស្ថានភាពរស់នៅក្នុងកងកុមារ ក្មេងៗតម្រូវធ្វើការរួមគ្នា បរិភោគរួមគ្នា និងដេករួមគ្នា ហើយមិនសូវលើកទឹកចិត្តកុមារ ឲ្យគិតគូរខ្វាយខ្វល់ពីឪពុកម្តាយបងប្អូនអ្វីនោះឡើយ ។

វ័យ១១ឆ្នាំ គឹមលី ព្រមជាមួយក្មេងៗវ័យស្រករគ្នា ត្រូវចាត់ឲ្យទៅកែដីក្រោមកម្តៅថ្ងៃរដូវប្រាំងស្ទើរទ្រាំពុំបាន លាយឡំនឹងសកម្មភាពមនុស្សរាប់ម៉ឺននាក់ មើលទៅដូចហ្នឹងសត្វស្រមោចលីសែងកាប់គាស់ ប្រព្រឹត្តទៅមិនសូវជាខ្វាយខ្វល់នឹងអ្នកនៅជុំវិញខ្លួនឡើយ ។ ស្ទើរតែមិនជឿថា ប្រជាជនខ្មែរដែលមានអរិយធម៌រុងរឿង ប្រពៃណីវប្បធម៌ មានភាពរីករាយរាក់ទាក់ចេះយកអាសាគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រូវខ្មែរក្រហមបង្ខំឲ្យចោលគ្នាសល់ ។ នៅកន្លែងការដ្ឋានសាងសង់ទំលាប់ គ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ាននិយាយស្តីរកគ្នានោះទេ សូម្បីតែពាក្យសួរសុខទុក្ខជារបៀបគួរសម ក៏មិនមានអ្នកណាម្នាក់និយាយដែរ ។ ស្ទាមញញឹមលើផ្ទៃមុខរបស់ប្រជាជនខ្មែរជារបៀបបង្ហាញពីការស្ងាត់មន់ ត្រូវប្រែក្លាយជាការក្រៀមក្រំ និងភាពភ័យខ្លាចបង្ហាញឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ជំនួសឲ្យការនិយាយស្តី សួរកាប់ដី ជាញឹកញយផ្ទៃចប ប៉ះទង្គិចប៉ះទង្គិចនឹងដីធ្វើឲ្យបែកផ្កាក្មេងព្រាកៗ ដោយសារស្ថានីតំបន់ នេះជាតំបន់ភ្នំ ។ នៅការដ្ឋានការសាងសង់ទំលាប់រំលោច ប្រជាជនពេញកម្លាំងភាគច្រើនជាប្រជាជន ១៧ មេសា ដែលខ្មែរក្រហមជម្លៀសមកពីទីក្រុង

ក្នុងពេញ ហើយលក្ខខណ្ឌការងារមានសភាពយ៉ាងឃ្លីខ្លាំងជាង ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ។ ដោយសារតែទីតាំងភូមិសាស្ត្រស្រុកជុំគីរី ព័ទ្ធជុំវិញទៅដោយភ្នំ ដូច្នេះ ក្នុងការកសាងទំនប់រំលេច ខ្សែក្រហម ប្រើយន្តសាស្ត្រយកជើងភ្នំទប់ទឹក ហើយបង្ខំប្រជាជនដឹកដី លើកធ្វើជាខ្នងទំនប់ ។

និយាយអស់ដើមកបន្តិច គឺមលី បានរអ៊ូរទៅពីស្ថានភាព ការងារនៅទំនប់រំលេចថា ការងារពិតជាធ្ងន់ធ្ងរខ្លាំងណាស់សម្រាប់ ខ្ញុំ ណាមួយខ្ញុំនៅក្មេងមានរាងកាយស្គមផង ហើយមួយថ្ងៃៗ ខ្សែ ក្រហមប្រើខ្ញុំកែដីតាមបំណង ។ កិច្ចការប្រចាំថ្ងៃរបស់ក្មេងៗ ក្នុងកងកុមារ មេកងតម្រូវឲ្យចាប់ ផ្ដើមការងារពីម៉ោង៦ ព្រឹក ភ្លាក់ឡើងរៀបចំបង្គីទៅកែដីនៅទំនប់រំលេចដល់ម៉ោង១១ ព្រឹក ទើបសម្រាកហូបបាយ ហើយត្រូវចូលធ្វើការវិញពីម៉ោង១ដល់ ម៉ោង៥រសៀល ទើបត្រឡប់មកកងវិញ ។ សម្រាប់ក្មេងម្នាក់ៗ អ្នកមើលការខុសត្រូវកសាងទំនប់ បញ្ជាឲ្យកែដីចាក់ធ្វើជាខ្នងទំនប់ ឲ្យបានកម្ពស់មួយម៉ែត្រក្នុងមួយថ្ងៃ បើធ្វើមិនហើយមិនឲ្យហូប ទេ ។ ក្នុងករណីក្មេងណាម្នាក់ឈឺមិនបានមកធ្វើការ នោះចំនួន ម៉ែត្រនឹងត្រូវគុណតាមចំនួនថ្ងៃឈប់ ។ គឺមលី បន្តទៀតថា នៅ ការដ្ឋានការងារលើកទំនប់នេះ មិនឃើញមានពេទ្យព្យាបាលអ្នក ឈឺថ្នាំតែ ដូចនេះពេលឈឺធ្ងន់ម្តងៗ មេកងតែងតែ ទៅប្រាប់ ម្តាយខ្ញុំឲ្យយកទៅព្យាបាលនៅផ្ទះ ដោយម្តាយខ្ញុំជាអ្នកដាំថ្នាំខ្មែរឲ្យ ដឹក ហើយដុតពីឃ្លីង ត្រូវនាំយកមកធ្វើការវិញ ។

បន្ទាប់ពីពេលសម្រាកហូបបាយថ្ងៃត្រង់ហើយ ក្មេងៗត្រូវ ប្រមូលទៅរៀនសូត្រកំណាព្យបដិវត្តន៍ បង្រៀនដោយកម្មាភិបាល ខ្សែក្រហមឬនាគរាជផ្សេងទៀត ដែលជាប្រភេទការអប់រំបណ្តុះ គំនិតកុមារ ឲ្យចេះគោរពស្រឡាញ់ និងខិតខំធ្វើការដើម្បីអង្គការ ។ ដោយសារតែ គឺមលី ជាក្មេងម្នាក់ចំណេះក្មេង មានភាពវៃឆ្លាត ពូកែសូត្រចាំជាន់ក្មេងដទៃ ទើបគាត់តែងតែត្រូវចាត់ឲ្យសូត្រ កំណាព្យដែលខ្លួនចេះចាំស្ទាត់ ឲ្យក្មេងៗ ដែលយំនឹកដូរនឹកឪពុក ម្តាយស្តាប់ ។ ការធ្វើបែបនេះ ក្មេងៗក្នុងកងជាមួយគ្នាអាចនឹង សប្បាយរីករាយបំភ្លេចចោលការនឹកពួកដល់ឪពុកម្តាយបងប្អូន តាមរយៈការស្តាប់ ហើយប្រៀង តាមទាំងអស់គ្នា ។ គឺមលី ក៏មិន ខុសពីសមាជិករបស់ខ្លួន ជាវិទ្យាល័យមិនអនុញ្ញាតឲ្យទៅលេងឬសួរ

សុខុមក្រុមគ្រួសារឡើយ ក្រៅតែពីការល្អចយំ ជាការកិច្ចមួយ ដែលខ្លួនអាចធ្វើបាន នៅពេលនឹកពួក ដល់ឪពុកម្តាយ ។

រាល់ថ្ងៃបន្ទាប់ពីការងារ គឺមលី និងអ្នកលើកទំនប់ទាំងអស់ តម្រូវឲ្យចូលរួមប្រជុំជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ជាកិច្ចការមួយដែលខ្សែ ក្រហមប្រើប្រាស់វេទិកានេះ ដើម្បីបំពាក់បំប៉នសក្តិស្មារតីប្រជា ជនឲ្យខិតខំធ្វើការឲ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ។ វេទិកានេះ ក៏ជាវិធី

ប្រយោលដែលបានកែប្រែ ចំណងមិត្តភាព ប្រជាជនឲ្យលែងមាន ការជឿទុកចិត្ត ហើយចាំតែរិះគន់គ្នា ។ ស្ថានភាពរស់នៅរបស់ ប្រជាជន លើកទំនប់រំលេច មានភាពអាណាចអាធិម និងរស់នៅ ក្នុងភាពភ័យខ្លាច រួមទាំងការឡើយហត់បាក់កម្លាំង ការបរិភោគ មិនគ្រប់គ្រាន់ និងការឈឺថ្លាត់គ្មានថ្នាំព្យាបាល ហើយជីវិតពិតជា មានភាពផ្ទុយស្រ្គយ បើសិនជាមាននរណាម្នាក់ហ៊ានចេញមុខតវ៉ា ឬប្រឆាំងនឹងទិសដៅរបស់អង្គការខ្សែក្រហម ។ ជាក់ស្តែងមាន

ពេលមួយក្នុងអំឡុងពេលកំពុងធ្វើការ ខ្មែរក្រហមបីបួននាក់ បាន អូសយកអ្នកលើកទំនប់ដែលជាប្រជាជន ១៧ មេសា មកវាយនឹង កាំភ្លើងអាកាសចរមេត្តា ដោយកំហុសធ្វើសប្បាយប្រហែលបន្តិចបន្តួច ដូចជាធ្វើឲ្យបាក់ដងចប ឬដៃចប ។ ពេលខ្លះខ្មែរក្រហមវាយធ្វើ បាបរហូតដល់ស្លាប់ក៏មាន ទើបកម្មាភិបាលផ្សេងមកសែនសាក សពចេញទៅ ។ ចំពោះអ្នកស្លាប់ នៅការដ្ឋានការងារលើកទំនប់

ខាងមុខ ។

ទោះជាការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហម បានកន្លងផុតជាង ៣០ ឆ្នាំហើយក្តី ប៉ុន្តែយើងសង្កេតឃើញថា អ្នករស់រានមាន ជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមភាគច្រើនកំពុងប្រឈមនឹងបញ្ហាដ៏ធំ បាក់ ស្បែក ដំងើ បាក់ទឹកចិត្ត និងវិបត្តិផ្លូវចិត្តយ៉ាងធ្ងន់ ដែលបានដុះ ឥទ្ធិពលប៉ះពាល់ដល់ការរស់នៅនាពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងសង្គម ។ ជនរងគ្រោះមួយចំនួន ព្យាយាមគេចវេះពីបទពិសោធខ្លួនដែល បានជួបប្រទះ ដោយមិនហ៊ានវិលត្រឡប់ទៅកាន់ទីកន្លែង ឬមិន ចង់រំលឹកពីការឈឺចាប់របស់ខ្លួនប្រាប់ដល់អ្នកដទៃឲ្យបានដឹងឡើយ ។ ភាពភ័យខ្លាចនៅតែជាស្រមោលអន្តោលតាមប្រាណអតីតជន រងគ្រោះរស់នៅជាមួយភាពសោកសៅពីការប្រាត់ប្រាស់ឪពុក ម្តាយ ប្តីប្រពន្ធ កូនចៅ បងប្អូន និងអ្នកជាទីស្រឡាញ់ ។ សម្រាប់ អ្នកគ្រូ គឺមលី អនុស្សាវរីយ៍ល្វីងជួរចត់នៅការដ្ឋានការងារលើក ទំនប់រំលេច បានឆក់យកកុមារភាពរបស់គាត់ ដែលត្រូវការការ ស្រឡាញ់ថ្នាក់ម្តាយឪពុកម្តាយ ត្រូវការអាហារបំប៉នរាងកាយ គ្រប់គ្រាន់ ត្រូវការការកម្សាន្តសប្បាយរីករាយ និងត្រូវការ ការអប់រំត្រឹមត្រូវនៅសាលារៀន មិនមែនជាការបំបែកបំបាក់ ពីក្រុមគ្រួសារទេ ។ គ្រប់រូបភាព និងបទពិសោធន៍ទំនប់រំលេច ធ្វើឲ្យ គឺមលី ចាប់យកមុខជំនាញគ្រប់គ្រឿង នៅវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន អង្គចក ជាវិធីសាស្ត្រអប់រំដើម្បីផ្សះផ្សារបួសផ្លូវ ចិត្តពីអតីត កាល ដោយសារការចែករំលែកបទពិសោធន៍កាន់កាប់ក្នុងរបប ខ្មែរក្រហមដល់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ ក្នុងគោលបំណងមិនចង់ឲ្យ អំពើឃោរឃៅព្រៃផ្សៃ កើតឡើងម្តងទៀត ។ **ឆឹម សុវណ្ណ**

រូបភាពអ្នកកម្សាន្ត

រំលេច គឺមលី បានលើកឡើងថា ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ជាពិសេស នៅពេលយប់ ខ្មែរក្រហមបណ្តើរប្រជាជនថ្មី ចន្លោះពីប្រាំពីរនាក់ ទៅដប់នាក់ចេញឆ្ងាយពីភូមិក្នុងមួយយប់ៗ ដោយមិនដឹងពីមូល ហេតុច្បាស់លាស់ ហើយអ្នកទាំងនោះ មិនដែលឃើញវិលត្រឡប់ មកវិញទេ ។ វិធីសាស្ត្រនាំមនុស្សទៅសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហមជា វិធីទំនួន ក្រោមលេសថា “អង្គការនាំមិត្តយកទៅរៀនសូត្រ” ប៉ុន្តែពាក្យរៀនសូត្រនៅរបបខ្មែរក្រហមស្មើនឹងសេចក្តីមរណៈនៅ

អាណត្តិស្សនាវដ្តីតាមគេហទំព័រ

ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតទាំងអស់ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយតាម គេហទំព័ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ អ្នកអានអាចរកបាន តាម: [http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_](http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_Searching.htm)
[Searching.htm](http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_Searching.htm) ។ ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង សោម ប៊ុនថន ទូរស័ព្ទលេខ ០ ១២ ៩៩៦ ៧៥០ ឬ ០២៣២១១ ៨៧៥ ។

ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ឧប្បត្តិហេតុ ហាំបាឈី : អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម នៅក្នុងយុគសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម

(ភព៌លេខមុន)

ចាមមូស្លីមស៊ីនី

ចាមភាគច្រើនប្រកាន់យកនិកាយស៊ីនី (Sunnis) ។ ក្រុមស៊ីនី មានហួតដល់ទៅ៩០ ភាគរយនៃមូស្លីមទាំងអស់នៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្រុមទីពីរ គឺអ៊ីម៉ាសាន់ ។ ក្រុមនេះ មានជនជាតិចាមសុទ្ធដែលមានត្រឹមតិចជាង១០ ភាគរយនៃមូស្លីមសរុប ។ ក្រុមទាំងពីរមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីគ្នាត្រង់ថា ក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់ ថ្វាយបង្គំតែម្តង ក្នុងរយៈពេល៧ថ្ងៃ ។ ការប្រណិប័តន៍បែបនេះមិនមានឃើញអនុវត្ត

នៅតំបន់ណាផ្សេង ក្នុងពិភពលោកក្រៅពីនៅកម្ពុជាឡើយ ។ ចាមស៊ីនី ជាក្រុមដែលប្រកាន់យកនូវក្បួនច្បាប់សាសនាចាស់ និងមានការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ ។ ក្រុមនេះទទួលឥទ្ធិពលពីការប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ីស្លាមជាលក្ខណៈសកល និងមានលក្ខណៈស្រដៀងជាមួយនឹងមូស្លីមដទៃទៀតនៅជុំវិញពិភពលោក ។

នៅឆ្នាំ២០១០ អង្គការផ្តល់ជំនួយ ស៊ីអា (Shia) មានបំណងចង់ផ្លាស់ប្តូរក្រុមស៊ីនី ទៅជាក្រុម ស៊ីអា នៅស្រុកមួយក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ។ ករណីនេះត្រូវបានជំទាស់ជាដាច់ខាតពីការិយាល័យ

ពិធីបុណ្យម៉ាតូរបស់ជនជាតិចាម ដែលប្រារព្ធធ្វើរៀងរាល់ឆ្នាំ នៅឃុំបូរស្សី ស្រុកកំពង់ក្រឡា ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

មូហ្សី ។ វិហារ និងសាលារៀនសាសនានៅក្នុងស្រុកនេះត្រូវបានបិទ
ទ្វារដោយសារតែបញ្ហានេះ ។

ចាមមូស្លីមស៊ីនី ត្រូវបានបែងចែកជា៤និកាយសំខាន់ៗ៖
ហាណាហ្វី (Hanafi) ស្វាហ្វី (Shafii) ម៉ាលីគី (Maliki) និងហានបាលី
(Hanbali) ។ ប្រភពពីសាសនាអ៊ីស្លាមបានបង្ហាញថា ហាណាហ្វី គ្រប
ដណ្តប់លើតំបន់អាស៊ីខាងត្បូង អាស៊ីកណ្តាល តួគី និងបាល់កាន ។
ស្វាហ្វីត្រូវបានប្រណិប័តន៍ដោយមូស្លីមនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។ ម៉ាលីគី
ត្រូវបានប្រណិប័តន៍ដោយមូស្លីមនៅអាហ្វ្រិកខាងជើង និងខាងលិច ។
ចុងក្រោយ ហានបាលី ត្រូវបានប្រណិប័តន៍ដោយមូស្លីមនៅអារ៉ាប់ ។
លក្ខណៈខុសគ្នារវាងនិកាយទាំងនេះ គឺចិត្តស្មើតែមិនអាចកត់
សម្គាល់បាន ។ យោងតាមបទសម្ភាសជាមួយជនជាតិចាមមួយ
ចំនួនសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវសៀវភៅនេះ ការបែងចែកនិកាយ
មិនសូវជាមានសារសំខាន់ចំពោះគាត់ប៉ុន្មានទេ ។ ភាពខុសគ្នារវាង
ស៊ីនី និងស៊ីអា មានសារសំខាន់ចំពោះគាត់ជាង ដោយសារថា
ក្រុមស៊ីនីនៅប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានព្រមព្រួញទៅជា ស៊ីអា ។ យោង
តាមបទសម្ភាសជាមួយ សុះ ហ៊ីយ៉ានតាយ៉េប (Soh Fiyantoyet)
អ៊ីម៉ា នៅខេត្តបាត់ដំបង ចាមភាគច្រើនប្រណិប័តន៍តាមនិកាយ
ស្វាហ្វី ។ នៅបាត់ដំបង ចាមស្ទើរតែទាំងអស់គឺជាអ្នកដើរតាមកន្លង
ស្វាហ្វី ។ ៨៥ភាគរយ នៃជនជាតិចាមនៅខេត្តកំពង់ចាម ប្រកាន់
យកនិកាយស្វាហ្វី ។ នៅទូទាំងប្រទេស ៩៥ភាគរយនៃមូស្លីមសរុប
គឺជាអ្នក ដើរតាមនិកាយស្វាហ្វី ។

យោងទៅតាម អ៊ីប ប្រូហ៊ីម (Ip Prohim) ដែលជាក្រុ
បគ្រឿងសាសនាអ៊ីស្លាមនៅខេត្តកំពត ជនជាតិចាមភាគច្រើននៅ
ខេត្តកំពតប្រណិប័តន៍នូវនិកាយស្វាហ្វី ។ នេះផ្អែកទៅលើមូលហេតុ
មួយចំនួនដូចជា ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម បញ្ឈប់នូវជនជាតិចាមត្រូវ
សម្លាប់អស់ ចាមនៅខេត្តកំពតក៏ដូចជានៅតំបន់ផ្សេងៗទៀត នៅក្នុង
ប្រទេស បានទទួលការទប់ស្កាត់សៀវភៅ និងការអប់រំពីប្រទេស
ម៉ាឡេស៊ី និងឥណ្ឌូនេស៊ី ។ ទំនោរបែបនេះនៅតែបន្តរហូតមកដល់
សព្វថ្ងៃ ។ នៅប្រទេសទាំងពីរនេះ ស្វាហ្វី គឺជានិកាយចម្បងគេ ។
សព្វថ្ងៃ ដោយសារតែមាននិស្សិតកាន់តែច្រើនឡើងទៅសិក្សានៅ
តំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា និងនៅអាស៊ីខាងត្បូង និកាយបីទៀត ទទួលបានការ
គាំទ្រកាន់តែច្រើនឡើង ។

ភាពប្លែកគ្នាសំខាន់ជាងគេរវាងក្រុមនិកាយសាសនាអ៊ីស្លាម
ផ្សេងៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាគឺភាពខុសគ្នារវាងក្រុម តាប៊ីហ្គី ចា
ម៉ាត់ (Tablighi Jamaat) អ្នកស្រុកហៅថា ដាក់វ៉ះ (Dakwah) និង
ក្រុមសាលាហ្វី (Salafi) ក្រុមទាំងពីរស្ថិតនៅក្រោមសាខាស្វាហ្វី ។
ប្រការនេះនាំទៅដល់ការបែងចែកផ្នែកនយោបាយ និងរហូតដល់
ការបាក់បែកជនជាតិចាមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ពេលដែលក្រុម
តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ ផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជនក្រីក្រ មិនចេះអក្សរ នៅតាមតំបន់
ជនបទ ក្រុមសាលាហ្វី ច្រើនតែសំដៅក្រុមចាម អ្នកចេះដឹង និងអ្នក
ទីក្រុង ។ ក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ មានកម្លាំងកើនឡើងខ្លាំងក្នុងសាសនា
អ៊ីស្លាមនៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយសារក្រុមនេះបានទទួលការជួយ
ទប់ស្កាត់ច្រើន និងទូលំទូលាយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារតែមានការ
គាំទ្រពីជនជាតិចាមនៅតាមជនបទ គណបក្សនយោបាយនៅក្នុង
ប្រទេស ហាក់ដូចជាផ្តាច់ចិត្តក្រុមនេះច្រើនជាង បើមិនដូច្នោះទេ
គណបក្សទាំងនោះអាចប្រថុយនឹងការបាត់បង់សំឡេងគាំទ្រពីស្រុក
ដែលមានជនជាតិចាមរស់នៅច្រើន ។ នៅឆ្នាំ២០០៤ អ្នកដើរតាម
និកាយ តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ និងសាលាហ្វីមានចំនួនប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។

នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៩០ ពេលដែលក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ និង
សាលាហ្វី កំពុងតែរីកចម្រើន ក្រុមទាំងពីរបានធ្លាក់ចូលទៅក្នុង
ជម្លោះ ។ ភូមិមួយចំនួន ត្រូវបានបែងចែកសមាជិកក្រសួងមិន
និយាយរកគ្នា រីឯវិហារវិញត្រូវពុះចែកជាពីរ ។ វិហារសាសនា
អ៊ីស្លាមពីរបានសង់នៅក្នុងភូមិតែមួយ ផ្ទុយទៅនឹងក្បួនច្បាប់ក្នុង
ការសាងសង់វិហារអ៊ីស្លាម ។ នៅភូមិប៊ើស២ វិហារអ៊ីស្លាមត្រូវ
បានបែងចែកជាពីរ ។ នៅភូមិម៉ក់ ស្រុកស្ទឹងត្រែង ជនជាតិចាម
ថ្វាយបង្គំនៅវិហារតែមួយ តែខុសពេលវេលាគ្នា ។ នៅភូមិឃ្លាំង
ស្បែក វិហារពីរសង់នៅជាប់គ្នា ។ ជម្លោះបែបនេះបានកើតមាន
ឡើង នៅខេត្តកំពត ព្រះសីហនុ និងខេត្តមួយចំនួនទៀត ។ សព្វថ្ងៃ
ជម្លោះរវាងក្រុមទាំងពីរបានថយថយមកវិញ ប៉ុន្តែការបែងចែក
នៅតែបន្ត ។ ក្រុមនេះមិនចង់ចូលសម្រុះសម្រួលគ្នាទេ ។ ពិសេស
ជាងនេះទៅទៀត ក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ ក្លាយទៅជាក្រុមដែលមាន
ភាពអាចកំពុង ជាងក្រុមសាលាហ្វី ដែលមានលក្ខណៈ បើកចំហជាង ។
មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ បានច្រានចោលការអញ្ជើញ
របស់ក្រុម សាលាហ្វី ពីរបីដងឲ្យចូលរួមការពិភាក្សាសាសនា ។

ស្ត្រីជនជាតិចាមនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម ក្រុមហ៊ុន ខេត្តក្បាលមេកុង

លក្ខណៈសម្បត្តិពិសេសមួយចំនួនរបស់ក្រុមហ៊ុន ចាម៉ាត់ នៅក្នុងជួរមុខនេះ

- ◆មិនចូលរួមក្នុងសង្គមខ្មែរជាទូទៅ
- ◆វិន័យតឹងរ៉ឹងចំពោះស្ត្រី
- ◆បេសកកម្មដើរផ្សព្វផ្សាយសាសនាជាកាតព្វកិច្ចចាំបាច់
- ◆ត្រឡប់ទៅរកការប្រណិប័តន៍សាសនាបែបបុរាណដែល ធ្លាប់បានអនុវត្តកាលពីជំនាន់មាតាម៉ាត់ ។

◆ធ្លាប់ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេស និងប្រទេសជាមួយក្រុមដូច គ្នា នៅម៉ាឡេស៊ី ប៉ាគីស្ថាន ថៃខាងត្បូង ឥណ្ឌូនេស៊ី និងវៀតណាម ។

- លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់ក្រុមសាលាហ្វី មានដូចជា៖
- ◆ចូលរួមជាមួយសង្គមខ្មែរទូទៅ
- ◆ប្រកាន់យកនូវវិធីសាស្ត្របើកទូលាយចំពោះការអភិវឌ្ឍ សង្គម និងសាសនាតាមរយៈការគាំទ្រការសិក្សាបែបសាសនា និង បែបវិទ្យាសាស្ត្រ ។
- ◆គាំទ្រការអប់រំស្ត្រី
- ◆ធ្លាប់ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសនិងប្រទេសជាមួយក្រុម ដូចគ្នា

នៅអាវុំប៉ុយវ៉ែតម៉ាឡេស៊ី ឥណ្ឌូនេស៊ី ថៃខាងត្បូង និងវៀតណាម ។

អ្នកនិពន្ធបានចូលរួមពិធីបុណ្យអ៊ីជីម៉ាស (Ijtimas) រៀបចំ ឡើងដោយក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ នៅក្នុងប្រទេស ខេត្តកំពង់ចាមនៅ ឆ្នាំ២០១២ ។ ក្រុមនេះធ្លាប់បានទទួលការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងពីសារ ព័ត៌មានបរទេស និងអ្នកស្រាវជ្រាវខាងលិច ។ ដោយសារមូលហេតុ នេះ ក្រុមនេះមានការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះអ្នកខាងក្រៅដែលមក ចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យ ។ ទោះជាពិធីបុណ្យនេះមានលក្ខណៈធំប៉ុណ្ណា ក៏មិនឃើញមានវត្តមានអ្នកថតរូប ឬអ្នកកាសែតនោះទេ ។ រាជ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានបញ្ជូនប៉ូលីសខេត្តកំពង់ចាមមកដាក់សម្ងាត់ កងកម្លាំងប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាដើម្បីទៅអង្កេតពិធីនេះ ។ ក្រុមនេះក៏ធ្វើការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងតឹងរ៉ឹងទៅលើមន្ទីរមហាសេនា មកពីប្រទេសឥណ្ឌា ប៉ាគីស្ថាន វៀតណាម ឥណ្ឌូនេស៊ី ថៃខាងត្បូង និងម៉ាឡេស៊ី ដែលមកចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យនេះ ។

ចំណុចដែលត្រូវចាប់អារម្មណ៍ជាងគេរបស់ពិធីបុណ្យ អ៊ីជីម៉ាស (Ijtimas) គឺរបៀបមេដឹកនាំក្រុម តាប៊ីហ្គី ចាម៉ាត់ រៀបចំ កម្មវិធី ។ បុរសៗជនជាតិចាមធ្វើដំណើរមកក្នុងប្រទេសខ្មែរ ដោយខ្លួន ឯង ដោយនាំមកជាមួយនូវសម្ភារចាំបាច់មួយចំនួនដើម្បីស្នាក់ នៅរយៈពេល៣ថ្ងៃ ក្នុងនោះមានដូចជា អគ្គិសនី ឆ្នាំងដាំបាយ ចង្រ្កាន និងសាច់ឆៀត ។ បុរសៗសម្រាកនៅក្នុងវិហារ និងក្នុងតំបន់នៅខាង ត្បូងវិហារ ។ បុរសៗឆ្លុះទឹកពីធុងទឹកបូស្សី និងជ័រ ។ អ្នកខ្លះដុស ធ្មេញនឹងមែកឈើមួយបែប ដែលត្រូវបានសម្គាល់ថា ធ្លាប់បានប្រើ ប្រាស់តាំងពីសម័យមហាម៉ាត់ ។ មែកឈើនេះនាំចូលមកពីខាងក្រៅ ហើយដាក់លក់នៅរានជុំវិញបរិវេណព្រះវិហារ ។ តាមរយៈលក់ខាង ក្រៅបុរសចាមលក់ទំនិញផ្សេងៗដូចជា សម្លៀកបំពាក់សាសនា ទំនិញ សម្លៀកបំពាក់ដែលធ្វើនៅខាងក្នុងប្រទេស និងនាំចូលមកខាងក្រៅ ត្រីវិស័យបង្កើន ភេសជ្ជៈ ម្ហូបឆ្អិនស្រាប់ តម្កើរសាសនា និងវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍អ៊ីស្លាម ។ សន្តិសុខ និងរបៀបរៀបរយនៅក្នុងពិធី មិនមែនត្រូវ បានការពារដោយប៉ូលីសស្រុក និងខេត្តនោះទេ តែដោយសមាជិក ក្រុម ដែលប្រើដំបងបូស្សីប្រវែង១,៨ម៉ែត្រជាអាវុធ ។

ស្ត្រីទាំងអស់តម្រូវឲ្យពាក់ស្បែកបម្រុង ហើយមិនអនុញ្ញាតឲ្យ ទៅក្បែរបរិវេណព្រះវិហារ ។ ស្ត្រីដែលលក់ទំនិញនៅរានខាងក្រៅ ត្រូវតែនៅខាងក្រោយរាន មិនអនុញ្ញាតឲ្យចេញមកក្រៅឡើយ ។

ស្ត្រីទាំងនោះមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យនិយាយជាមួយអ្នកទិញបុរស មានតែប្តីខ្លួនទើបអាចនិយាយជាមួយអ្នកទិញបុរសបាន ។ នៅក្នុង ទ្រា២ និងសហគមន៍ ភាគីប្តី បាម៉ាត់ ដទៃទៀត ស្ត្រីមិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឲ្យបន្តការសិក្សាលើសពីថ្នាក់បឋមសិក្សា ដែលធ្វើឲ្យស្ត្រី ទាំងនោះមិនអាចនិយាយភាសាខ្មែរបានច្បាស់ឡើយ ។ ពេលខ្ញុំសួរ ពីការរៀនសូត្រនេះ គេប្រាប់ខ្ញុំថា សាលារៀននៅឆ្ងាយពេក ហើយ គ្រួសារក្រីក្រមិនអាចបញ្ជូនកូនឲ្យទៅរៀនបាន ។ តែអ្វីដែលខ្ញុំរក ឃើញមិនដូច្នោះនោះទេ ។ តាមការអង្កេតរបស់ខ្ញុំ ស្ត្រី ភាគីប្តី បា ម៉ាត់ នៅក្នុងទ្រា២ មិនបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហា សីលធម៌យេនឌ័រ ដែលកំណត់ដោយក្រសួងកិច្ចការនារី ឬអង្គការ សង្គមស៊ីវិលនោះទេ ។ សរុបឲ្យខ្លីស្ត្រីចាមនៅក្នុងទ្រា ហាក់ដូចជាត្រូវ បានចាត់ចូលទៅជាពលរដ្ឋកម្រិតទាប ហើយឆ្ងាយនឹងទទួលបាននូវ ការព្រមាន និងដាក់ទណ្ឌកម្មពីបុរស ភាគីប្តី បាម៉ាត់ ។

ចាមអ៊ីម៉ាសាន់

សមាជិកក្រុមនេះ គឺជាអ្នកគោរពតាមអ៊ីម៉ាសាន់ គាត់គឺជា ជនជាតិចាមចំណាស់ម្នាក់ដែលបានស្លាប់ និងកប់នៅលើភ្នំឧដុង្គ ។ ព្រឹទ្ធាចារ្យជនជាតិចាមនេះក៏ត្រូវបានជឿថា ធ្លាប់ជាមិត្តភក្តិជិតស្និទ្ធ នឹងព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ ព្រះបាទនរោត្តម ដែលបានត្រង់រាជ្យពីឆ្នាំ ១៨៦០ ដល់ឆ្នាំ១៩០៤ ។ រឿងព្រេងដំណាលថា អ៊ីម៉ាសាន់ និង ព្រះបាទនរោត្តម បានជួបគ្នានៅក្នុងព្រៃ ជាកន្លែងដែលទ្រង់ និង អ៊ីម៉ាសាន់បានក្លាយជាមិត្តសម្លាញ់នឹងគ្នា ។ ក្រោយពីចាកចេញ ពីអ៊ីម៉ាសាន់ពីព្រៃទៅទីក្រុងវិញ ព្រះអង្គបានដឹងថា អ៊ីម៉ាសាន់ បាន ធ្វើដំណើរទៅដល់ទីក្រុងមុនព្រះអង្គទៅទៀត ។ អ្នកស្រុកជឿថា អ៊ីម៉ាសាន់ មិនត្រឹមតែចេះវិជ្ជាសាសនាអ៊ីស្លាមប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំង ចេះវិជ្ជាវេទមន្ត ដែលអាចបង្កើនចម្ងាយដីបាន ។ គាត់ប្រើប្រាស់ វិជ្ជាវេទមន្តនេះតែក្នុងផ្លូវល្អប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលដែល អ៊ីម៉ាសាន់ ស្លាប់ ទៅសពរបស់គាត់ត្រូវបានបញ្ចុះនៅលើភ្នំឧដុង្គ ស្ថិតនៅក្បែរព្រះរាជ វាំងចាស់ ។

ក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់ប្រារព្ធពិធីបុណ្យម៉ាឡុត (Mawlid) ពីរដង ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ពិធីបុណ្យលើកទីមួយ ប្រារព្ធឡើងដើម្បីជាការរម្ងឹក ទៅដល់កំណើតមូហម៉ាត់ និងលើកទីពីរធ្វើឡើងដើម្បីជាការរម្ងឹក ដល់ការស្លាប់របស់អ៊ីម៉ាសាន់ ។ នៅឆ្នាំ២០១០ បុណ្យម៉ាឡុត

ដែលទទួលទៅដល់មហាម៉ាត់ រៀបចំឡើងនៅចុងខែកុម្ភៈ រីឯបុណ្យ សម្រាប់រម្ងឹកដល់អ៊ីម៉ាសាន់ប្រារព្ធឡើងនៅខែតុលា ។ នៅក្នុង ពិធីបុណ្យសម្រាប់អ៊ីម៉ាសាន់ អ្នកស្រុកដែលគោរពអ៊ីម៉ាសាន់ មកពីកន្លែងផ្សេងៗ នៅក្នុងប្រទេសបានមកប្រមូលគ្នានៅភ្នំឧដុង្គ ។ ជាទូទៅ ថ្ងៃខែសម្រាប់ពិធីនេះត្រូវបានកំណត់ដោយកណៈកម្មការ ដោយយកពេលវេលាដែលអ្នកស្រុកទំនេរពីការងារស្រែចម្ការ ។ សព្វថ្ងៃ ក្រុមនេះមានសមាជិកចំនួនប្រហែល៣ម៉ឺន៨ពាន់នាក់ ។ សមាជិកក្រុមនេះច្រើន រស់នៅស្រុកកំពង់ត្រឡាច ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង តែក្រុមនេះក៏មានរស់នៅខេត្តផ្សេងៗដែរ ដូចជា ខេត្តកណ្តាល ពោធិ៍សាត់ បាត់ដំបង និងកំពត ។ យោងតាម មូហ្សី កៃ ទាំ (Kai Team) មានវិហារ និងស្ថិតិ ចំនួន៥៣ សម្រាប់ក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់ នៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់មាន មូហ្សី ឬឧកញ៉ា ពាក្យខ្មែរប្រើ សម្រាប់អ្នកដែលមានឋានៈស្មើគ្នានឹង មូហ្សី ដោយឡែកពីក្រុមចាម មូស្លីមផ្សេងៗទៀត ។

ក្រុមផ្សេងៗទៀតចាត់ទុកក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់ថា មិនសូវគោរព តាមការប្រណិប័តន៍របស់សាសនាអ៊ីស្លាម ដូចជា ក្រុមនេះថ្វាយបង្គំ តែម្តងក្នុងមួយសប្តាហ៍ នៅពេលថ្ងៃត្រង់ថ្ងៃសុក្រ ។ ចាមអ៊ីម៉ាសាន់ ជឿថា ខ្លួននៅជិតព្រះអល់ឡោះស្រាប់ទៅហើយ មិនចាំបាច់ថ្វាយ បង្គំ៥ដងក្នុងមួយថ្ងៃទៀតទេ ។ ចំណែករបៀបក្នុងការថ្វាយបង្គំ ប្រណិប័តន៍សាសនា និងប្រពៃណីផ្សេងៗក៏ខុសពីមូស្លីមក្រុមដទៃ ដែរ ។ ទទាហរណ៍ដូចជា ក្រុមនេះមិនលុបមុខមុនពេលថ្វាយបង្គំទេ ។ បុរសៗមិនចាំបាច់ទុកពុកចង្កា ។ កន្លែងពាក់ក្បាលរបស់បុរសមិន មែនមានរាងជាមួកក្លឹបដូចចាមមូស្លីមផ្សេងទៀតនោះទេ ។ បុរសៗ ខ្វះពាក់ឈ្នួតក្រមាខ្មែរជំនួសវិញ ។ តាមពិតទៅ យើងមិនឃើញ មានរបៀបណានាំក្នុងការពាក់កន្លែងក្បាលចំពោះបុរសនោះទេ ។ បុរសខ្លះ ពាក់កន្លែងពណ៌សរុំក្បាលដូចខ្មែរ តែមិនគ្របក្បាលជិត នោះទេ ។ បុរសចំណាស់ៗ ស្លៀកខោ ពាក់អាវដែ វែងពណ៌ស យ៉ាង សាមញ្ញ ។ បើគ្មានពាក់កន្លែងក្បាលទេ បុរសចំណាស់ទាំងនោះ មើលទៅដូចជាអាចារ្យក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាដែរ ។ នៅក្នុងពិធីបុណ្យ នារីនៅលើវស្សៀករូបពណ៌បៃតង រីឯស្ត្រីដែលរៀបការរួច ស្លៀករូប ពណ៌ខ្មៅ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ស្ត្រីក្រុមនេះមិនពាក់កន្លែង គ្របក្បាលឬមុខដូចនៅក្នុងប្រពៃណីអ៊ីស្លាមនោះទេ ។

ការប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ីស្លាមរបស់អ៊ីម៉ាមសាន់មានលក្ខណៈប្លែកពីគេ និងមានភាពរឹងមាំដែលតម្រូវឲ្យអ្នកដើរតាមក្រុមនេះមានការលះបង់ និងស្មោះត្រង់ ។ សព្វថ្ងៃក្រុមនេះកំពុងតែប្រឈមមុខនឹងការរលាយចូលទៅក្នុងក្រុមសង្គមហ្នឹង ។ តាមការសន្មត ក្រុមអ៊ីម៉ាមសាន់អាចនិយាយ និងសរសេរភាសាបាមបានល្អជាងក្រុមផ្សេងៗ ។ ក្រុមនេះក៏ជឿថា ខ្លួនអាចអភិរក្សមរតកវប្បធម៌បាមដើមបាន ដែលធ្វើឲ្យក្រុមនេះ មានមោទនភាព និងមានតម្លៃ ។ យោងតាមការបញ្ជាក់របស់ទីក្រុង កែ ទាំ ចំនួនសមាជិកក្រុមនេះមានការថយចុះដោយសារតែមានអ្នកប្តូរទៅដើរតាមនិកាយអ៊ីស្លាមផ្សេងទៀត ។ អង្គការសហប្រតិបត្តិការសហជាតិមួយចំនួន បានផ្តល់ជំនួយឧបត្ថម្ភដើម្បីអភិវឌ្ឍសហគមន៍នេះ ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដូចជាការឲ្យថ្វាយបង្គំ៥ដងក្នុងមួយថ្ងៃជាដើម ។ ក្រុមផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងសហគមន៍អ៊ីស្លាមជាទូទៅជឿថា ការប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ីស្លាមរបស់ក្រុមនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីកន្លះខាតការយល់ដឹងសាសនាអ៊ីស្លាម ។ អ្នកនយោបាយបាម អុនស្មាន ហាសាន ជឿជាក់ថា ពេលដែលក្រុមនេះដឹងថា ខ្លួនមានភាពខុសប្លែកពីក្រុមមូស្លីមនៅក្នុង “ពិភពលោក” នោះខ្លួននឹងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ អុនស្មាន ហាសាន មិនចង់បង្ខំឲ្យក្រុមនេះផ្លាស់ប្តូរ ឬក៏ផ្តល់ជំនួយទៅក្រុមនេះក្រោមលក្ខខណ្ឌដែលធ្វើឲ្យក្រុមនេះផ្លាស់ប្តូរនោះទេ ។

ថ្មីៗនេះ សហគមន៍អ៊ីម៉ាមសាន់ មានជម្លោះខ្លះបានកើតឡើងនៅក្នុងក្រុម ។ នៅឃុំអូរឫស្សី ស្រុកកំពង់ត្រឡាច មានភូមិអ៊ីម៉ាមសាន់ចំនួនបីភូមិ បានរៀបចំ អូរឫស្សី និងស្រែព្រៃ ។ ភូមិបានរៀបចំ មាន ២០៥ គ្រួសារ អូរឫស្សីមាន ១៦០ គ្រួសារ និងភូមិស្រែព្រៃ មាន ២៨០ គ្រួសារ ។ ភូមិនីមួយៗមានមេភូមិ និងហាគីមរៀងៗខ្លួន ដែលជាអ្នកមើលការខុសត្រូវការអនុវត្តពិធីបុណ្យសាសនានៅក្នុងភូមិ ។ កាលពីមុន បុណ្យមាឡា ត្រូវបានរៀបចំឡើងនៅស្ទឹងរំរាំង ភូមិស្រែព្រៃ ជាកន្លែងដែល មូហ្សី អ៊ីម៉ាមសាន់ កែ ទាំ មើលការខុសត្រូវកម្មវិធី ។ ក្នុងអំឡុងពេលឆ្នាំមុន ដោយសារតែមានជម្លោះផ្ទៃក្នុង ភូមិទាំងបី បានរៀបចំពិធីបុណ្យនេះដាច់ដោយឡែករៀងៗខ្លួន ជាការអនុវត្តដែលទីក្រុង កែ ទាំ មិនគាំទ្រ ។ ភូមិអូរឫស្សីបានកសាង ស្ទឹងរំរាំងមួយដាច់ដោយឡែក ។ ភូមិបានរៀបចំ ក៏កសាងវិហារមួយដោយឡែកដែរ ។

ការសម្រេចចិត្តក្នុងការបែងចែករៀបចំពិធីបុណ្យរៀងៗខ្លួននេះនាំទៅដល់ជម្លោះរវាង មូហ្សី កែ ទាំ និងអ្នកភូមិបានរៀបចំ ដែលដឹកនាំដោយហាគីម ស៊ូ លី ។ កែ ទាំ និយាយថា គាត់គ្មានបញ្ហាជាមួយភូមិអូរឫស្សី ដែលរៀបចំពិធីបុណ្យដាច់ដោយឡែកនោះទេ ពីព្រោះតែភូមិនេះគោរពតាមច្បាប់ និងប្រពៃណីក្នុងការផ្តាច់ចេញ ។ ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់សាសនាអ៊ីស្លាមចែងថា សហគមន៍មួយអាចសាងសង់វិហារខ្លួនឯងបានលុះត្រាតែស្រុកនោះមានចម្ងាយ២គីឡូម៉ែត្រពីវិហារដែលមានស្រាប់ ។ ប្រសិន បើចម្ងាយនេះស្ថិតនៅក្នុងទីវាលនោះវិហារថ្មី ត្រូវតែសាងសង់នៅឆ្ងាយហួសពីភ្នំកែដែលអាចមើលឃើញ ។ ប្រសិនបើតំបន់ដែលនៅចម្ងាយនេះ ហ៊ុមព័ទ្ធទៅដោយព្រៃ នោះវិហារថ្មី ត្រូវសង់នៅចម្ងាយដែលអ្នកស្រុក មិនអាចឮសំឡេងសួរ ដែលវាយចេញពីវិហារចាស់ ។ ប្រសិនបើមានទន្លេនៅរវាងភូមិដែលធ្វើឲ្យអ្នកស្រុក ពិបាកឆ្លងទៅវិហារចាស់ នោះច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យអ្នកស្រុកសាងសង់វិហារថ្មីនៅត្រើយម្ខាងទៀតបាន ។ កែ ទាំ និយាយថា ការសម្រេចចិត្តរបស់ ស៊ូ លី ក្នុងការសាងសង់វិហារថ្មី មិនគោរពតាមលំនាំ ឬក្បួនច្បាប់នេះឡើយ ដោយសារថាវិហារថ្មីនេះមានចម្ងាយតែត្រឹម ៤៥០ ម៉ែត្រពីវិហារចាស់ប៉ុណ្ណោះ ។

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ស៊ូ លី បានពន្យល់ថា ពីមុនភូមិនេះមានទំហំតូច ។ សព្វថ្ងៃ ឃុំនេះបានពង្រីកធំជាងមុនរហូតដល់ទៅ ៣-៤ ដង ។ វិហារចាស់ មានទំហំតូចពេកសម្រាប់ឲ្យអ្នកស្រុកប្រើប្រាស់រាល់ថ្ងៃ ។ គាត់បញ្ជាក់ថាមេភូមិ ភូមិអូរឫស្សីបានបែកចេញរួចទៅហើយ ដូច្នេះគាត់ក៏ចង់មានវិហារមួយសម្រាប់ភូមិគាត់ដែរ ។ គាត់ និងអ្នកស្រុកនិយាយថា ភូមិជាច្រើនបានអភិវឌ្ឍ និងផ្លាស់ប្តូរមុខមាត់ ដោយមានជំនួយពីបរទេសដូចជាមកពីប្រទេសកុយវ៉ែត និងអង្គការសហប្រតិបត្តិការសហជាតិផ្សេងៗទៀត ហេតុនេះគាត់ក៏ចង់ឲ្យភូមិគាត់មានមុខមាត់ថ្មីដោយមានវិហារថ្មីសម្រាប់គាត់និងកូនចៅគាត់ ដោយមិនចាំបាច់ទៅវិហារចាស់ដែលប្រើប្រាស់ដោយសហគមន៍ទាំងមូល ។ ស៊ូ លី បន្ថែមថា ថ្មីៗនេះ អង្គការរបស់ប្រទេសកុយវ៉ែត បានប្រកាសពីបំណងរបស់ខ្លួនក្នុងការផ្តល់ជំនួយក្នុងការសាងសង់វិហារថ្មី ប៉ុន្តែ ស៊ូ លី បញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើអង្គការនេះបង្ខំឲ្យអ្នកស្រុកគាត់ថ្វាយបង្គំ៥ដងក្នុងមួយថ្ងៃនោះ គាត់មិន

ទទួលយកជំនួយនោះទេ ។ ស៊ូ លី បញ្ជាក់ថា លក្ខខណ្ឌ ដែល កែ ទាំ បានរៀបរាប់ដើម្បីឃាត់កាត់ មិនឲ្យសាងសង់វិហារថ្មី នោះគ្មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ឬចែងនៅក្នុងកម្មវិធីណាមួយឡើយ ។ កាត់សង្កត់ធ្ងន់ថា ច្បាប់ទាំងនេះគ្មានគោលបំណងច្បាស់លាស់ទេ ហើយកាត់បញ្ជាក់ថា ការសាងសង់វិហារចាស់កាន់តែច្រើន កាន់តែ ល្អចំពោះសាសនាអ៊ីស្លាម ។

ដំបូងនេះកើតឡើងរវាងមេដឹកនាំ និងអ្នកស្រុក និងរវាង អ្នកអភិរក្សនិយម និងអ្នកទំនើបនិយម នៅក្រោមឥទ្ធិពលនៃការផ្លាស់ ប្តូរសាសនាអ៊ីស្លាមនៅកម្ពុជា ។ យើងគ្រាន់តែសង្ឃឹមថា ភាគីទាំងពីរ នឹងមានដំណោះស្រាយល្អទៅនឹងដំបូងនេះ ។ ឧកញ៉ា កែ ទាំ នៅតែ បើកចំហក្នុងការចរចា និងស្វាគមន៍ការគ្រឡង់បមក វិញរបស់ ស៊ូ លី ដើម្បីមកចូលរួមគ្នាក្នុងការរៀបចំពិធីបុណ្យមាឡុត និងប្រណិបត្តន៍ សាសនាអ៊ីស្លាម ។ ចំណុចមួយដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់គឺថា នៅក្នុង ឋានានុក្រមដឹកនាំរបស់ ក្រុមអ៊ីម៉ាសាន់ ស៊ូ លី មានឋានៈទី៣ បន្ទាប់ ពី កែ ទាំ ។

៥. ការធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាស

ការធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាស គឺជាកាតព្វកិច្ចទី៥ ក្នុង សាសនាអ៊ីស្លាម ។ ទីក្រុងម៉ាកាស ជាកន្លែងស័ក្តិសិទ្ធិ និងពោរពេញ ដោយអត្ថន័យសម្រាប់ជនជាតិចាម ។ ការធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាស គឺជាឱកាសដ៏មានអត្ថន័យក្នុងជីវិតរបស់មូស្លីម ។ ជនជាតិចាម ថ្វាយបង្គំ៥ ដងក្នុងមួយថ្ងៃស្វិតតែមួយជីវិតខ្លួន ឆ្ពោះទៅទិសនៃ ទីក្រុងម៉ាកាស ហេតុនេះការដែលបានទៅដល់ទីក្រុងនោះផ្ទាល់ ឬក៏ ការធ្វើដំណើរទៅកាន់ទីកន្លែងនោះ គឺប្រៀបដូចជាការបំពេញនូវ បំណងប្រាថ្នាជីវិតមួយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ មានតែជន ជាតិចាមដែលមានទ្រព្យធនមួយចំនួនតូច និងអ្នកដែលមានសំណង បានទទួលការឧបត្ថម្ភពីអង្គការសប្បុរសធម៌ប៉ុណ្ណោះ ដែលអាច ធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសបាន ។ នៅឆ្នាំ២០១០ ការធ្វើដំណើរទៅ ទីក្រុងម៉ាកាស ត្រូវចំណាយប្រាក់អស់ប្រមាណ៣០០០ ដុល្លារ សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ អាស្រ័យលើរយៈពេលស្នាក់នៅ និងធ្វើដំណើរ ។ ក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍រៀបចំដំណើរនេះរហូតដល់៤០ ថ្ងៃ ។ បើគិត ទៅលើប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាត្រឹមតែ៥១០ ដុល្លារក្នុង មួយឆ្នាំ យើងអាចយល់បានថា ជនជាតិចាមភាគច្រើននឹងមិនអាច

មានលទ្ធភាពធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសបានទេក្នុងមួយជីវិតរបស់ ខ្លួន ។

អង្គការសប្បុរសធម៌មួយចំនួនមកពីប្រទេសកុយវ៉ែត អារ៉ាប៊ីសាអូឌីដ អារ៉ាប៊ីរួម និងសៀរី បានផ្តល់ជំនួយមកជនជាតិចាម ឲ្យធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាស ។ ជាទូទៅ អង្គការទាំងអស់នេះ រៀបចំការធ្វើដំណើររយៈពេល១៥ ថ្ងៃដើម្បីកាត់បន្ថយការចំណាយ និងដើម្បីឲ្យជនជាតិចាមកាន់តែច្រើនអាចចូលរួមបាន ។ នៅដើម ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០ ព្រះមហាក្សត្រប្រទេសអារ៉ាប៊ីសាអូឌីដ ហ្វាត (Fahd) បានផ្តល់ជំនួយមកជនជាតិចាមមួយចំនួនធំទៅធ្វើហាជ្វ ។ នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៩០ និង៦០ ជនជាតិចាម ដែលធ្វើដំណើរទៅទីក្រុង ម៉ាកាសមានចំនួនតិចតួច ។ នៅឆ្នាំ២០១០ ជនជាតិចាមប្រហែល ជា៣០០ នាក់ បានធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាស ។

ពេលគ្រឡង់បមកប្រទេសកម្ពុជាវិញ ជនជាតិចាមដែលបាន ធ្វើធម្មយាត្រានេះនឹងក្លាយទៅជា ហាជ្វី (haji) ។ អ៊ីស្លាមផ្តល់ឈ្មោះ នេះទៅដល់ជនជាតិចាមដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា បានបំពេញកាតព្វ កិច្ចមួយដ៏បំបាច់ក្នុងចំណោមកាតព្វកិច្ចទាំង៥ របស់សាសនាអ៊ី ស្លាម ។ ប៉ុន្តែបើយោងតាមសម្តីរបស់ ទស្សាន រ៉ូលី (Osman Romly) ដែលបានធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសក្នុងឆ្នាំ២០០២ អ្នក ដែលបានធ្វើ ហាជ្វ ហើយគ្រឡង់បមកស្រុកវិញបន្តប្រព្រឹត្តអំពើ បាប នោះការធ្វើធម្មយាត្រានោះមិនត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាការ សាងបុណ្យនោះទេ ។ ហាជ្វមានពីរប្រភេទ៖ ហាជ្វ “ធំ” ដែលប្រព្រឹត្ត ឡើងនៅពេលចូលឆ្នាំអ៊ីស្លាម និងហាជ្វ “តូច” ដែលជនជាតិចាម អាចធ្វើនៅពេលណាក៏បាន ។ ហាជ្វតូច ឬ អ៊ុមរ៉ា (Umrah) គឺជា ដំណោះស្រាយទៅនឹងការកកស្ទះនៅទីក្រុងម៉ាកាស ហើយនឹងការ ចំណាយដ៏ខ្ពស់នៅក្នុងពេលស្នាក់នៅទីក្រុងពេលចូលឆ្នាំអ៊ីស្លាម ។ ជនជាតិចាមក្រីក្រខ្លះអាចធ្វើបានតែហាជ្វតូច ។ អូស្មាន រ៉ូលី និយាយ ថាអ្នកដែលបានធ្វើហាជ្វតូច ក៏អាចបានបុណ្យច្រើនដូចធ្វើហាជ្វធំ ដែរ ។

មានករណីលើកលែងខ្លះដែរនៅក្នុងការធ្វើហាជ្វ ចំពោះអ្នក ដែលមិនអាចទៅទីក្រុងម៉ាកាសបានក្នុងមួយជីវិតរបស់ខ្លួន ។ ជា ការពិតណាស់ជនជាតិចាមភាគច្រើនមិនអាចមានធនធានដើម្បីធ្វើ ដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសនោះទេ ។ ដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហា

នេះគឺថា កូនចៅក្រសានណាដែលមិនអាចមានធនធានទៅហាជ្ឈបាន អាចធ្វើពិធីនេះសម្រាប់ឪពុកម្តាយខ្លួន ។ ហេតុនេះ កូននោះត្រូវធ្វើ ហាជ្ឈពីរដង ម្តងសម្រាប់ខ្លួនឯង និងម្តងទៀតសម្រាប់ម្តាយ ឬឪពុក ។ សម្រាប់អ្នកដែលគ្មានកូន ឬមិនមានសុខភាពមាំមួន តែមានធនធាន គ្រប់គ្រាន់អាចឲ្យនរណាម្នាក់បើទោះបីជាមិនជាប់សាច់ញាតិក៏ដោយ ឬជាភ្នាក់ងារដែលអាចជួយឲ្យធ្វើកិច្ចការនេះ ឲ្យធ្វើហាជ្ឈឲ្យបាន ។ សា ម៉ាត់ (Sa Math) អាយុ៧០ឆ្នាំ បានធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាស នៅឆ្នាំ២០០៣ ជាមួយជនជាតិចាម២២នាក់ផ្សេងទៀត ។ គាត់ បានចំណាយ៣២០០ដុល្លារ ពីប្រាក់សន្សំរបស់គាត់ទៅក្រុមហ៊ុន ទេសចរណ៍មួយដើម្បីរៀបចំចុះឈ្មោះគាត់ទៅទីក្រុងម៉ាកាស សម្រាប់ ថ្ងៃទី១២ កក្កដា ។ សម្រាប់រយៈពេល៤២ថ្ងៃ ទោះបីជា តម្លៃនេះថ្លៃបន្តិច សម្រាប់អ្នក ចូលនិវត្តន៍ ហើយរស់នៅក្នុងផ្ទះកូចមួយដូច សា ម៉ាត់ គាត់និយាយ ថា ការចំណាយនេះស័ក្តិសមនឹងអ្វីដែលគាត់បានទទួលមកវិញ ។ ដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាស មានរយៈពេល១២ ហើយគាត់មិនចាំ បាច់ខ្មោចខ្វល់ចំពោះការរៀបចំធ្វើដំណើរដោយខ្លួនឯងនោះទេ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ នេះគឺជាលើកដំបូងរបស់ សា ម៉ាត់ ក្នុងការធ្វើ ដំណើរទៅមជ្ឈមណ្ឌល ហើយគាត់មិនដឹងអ្វីទាំងអស់ពីរបៀបរបប នៅវិហារធំ កន្លែងដែលត្រូវទៅ ឬអ្វីដែលគាត់ត្រូវធ្វើ ពេលគាត់ ទៅដល់ទីក្រុងម៉ាកាស ។ ដូចជនជាតិចាម២២នាក់ដែរ សា ម៉ាត់ អាចនិយាយខ្មែរ និងចាមបានយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ ។ គាត់អាចអាន អត្ថបទជា ភាសាចាមបាន តែគាត់មិនចេះនិយាយភាសាអង់គ្លេស ឬអារ៉ាប់ទេ ។ ក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍នេះបានរៀបចំឲ្យគាត់គ្រប់បែប យ៉ាងទាំងអស់ ។ ហេតុនេះ ដំណើរជាក្រុមបែបនេះ បានទទួលការ ពេញនិយមយ៉ាងខ្លាំងពីចាមដែលចង់ទៅធ្វើធម្មយាត្រា ។ សា ម៉ាត់ បានធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ បារ៉ែន (Bahrain) មុនពេលចុះ នៅអាកាស យានដ្ឋាន ចេដាស (Jeddah) ដែលជាច្រកចេញចូលនៅប្រទេស អារ៉ាប់សម្រាប់អ្នកធ្វើធម្មយាត្រាទូទាំងពិភពលោក ។ នៅ បារ៉ែន គាត់បានជួបនឹងក្រុមមួយទៀតដែលមានជនជាតិចាម២៦នាក់ ។

ចំណុចពីរដែល សា ម៉ាត់ មិនពេញចិត្តគឺថា ការយកថ្លៃ កាត់សក់ (taqsir) និងកោរសក់ (halq) មានតម្លៃថ្លៃបន្តិច ។ សា ម៉ាត់ និយាយថា នៅពេលចប់ពិធីនៅម៉ាកាស អ្នកចូលរួមទាំងអស់

ត្រូវតែធ្វើ តាតសៀ (taqsir) និង ហាល (halq) ហើយអ្នកទាំងអស់ ត្រូវតែទៅហាត់កាត់សក់ ។ អ្នកកាត់សក់យកថ្លៃពី៣០ ទៅ៥០ ដុល្លារសម្រាប់មនុស្សម្នាក់ ។ ជាន់នោះទៅទៀត ការបូជាពិធីមាន តម្លៃរហូតដល់១០០ដុល្លារ ។ ជនជាតិចាមដែលបានទៅចូលរួម ពិធីនេះ ត្រូវចំណាយថ្លៃទាំងអស់នេះថែមទៀត ដើម្បីបង្កប់កិច្ច ពិធី ។ ពេលធ្វើដំណើរទៅ មេឌីណា (Medina) សា ម៉ាត់ បានទៅឃើញ ផ្លូវមហាម៉ាត់ តែគាត់និយាយថា ផ្លូវនោះប្រហែលគ្រាន់តែជាទី តំណាងប៉ុណ្ណោះ ការពិតគ្មានឆ្លើយមហាម៉ាត់នៅខាងក្នុងទេ ។ គាត់ក៏ ត្រូវក្រោកពីព្រលឹមដើម្បីឲ្យបានមកដល់កន្លែងមុនពេលមនុស្សចាប់ ផ្តើមកកុញ ។

សា ម៉ាត់ ទទួលបានការណែនាំថា ទីក្រុងម៉ាកាស គឺជាទីកន្លែងស័ក្តិ សិទ្ធិ ។ គាត់រំលឹកថា ពេលមួយនោះ ប្រពន្ធគាត់បានអួតថា វិហារនៅ ទីនោះតូចណាស់ស្រួលក្នុងការដើរកកដូរ ។ ក្រោយពីនិយាយចប់ ប្រពន្ធគាត់បានរំឡែកនៅក្នុងវិហារ ។ សា ម៉ាត់ និយាយថា នៅវិហារ ធំ គ្មាននរណាម្នាក់អាចអួតអាន កុហក ឬបោកប្រាស់បាននោះទេ បើមិនដូច្នោះ ព្រលឹងស័ក្តិសិទ្ធិនឹងដាក់ទណ្ឌកម្មអ្នកដែលប្រព្រឹត្ត បាបទាំងនោះ ។ ពេលស្នាក់នៅទីក្រុងម៉ាកាស សា ម៉ាត់ ស្លៀកសម្លៀក បំពាក់ពណ៌សហៅថា អ៊ីរ៉ាម (ihram) ។ ពេលស្លៀកសម្លៀក បំពាក់នេះ អ្នកស្លៀកត្រូវបានហាមប្រាមមិនឲ្យរួមដំណេក និងសម្លាប់ សត្វមានជីវិតឡើយ ។

អ្នកនិពន្ធក៏បានសម្ភាសន៍ជាមួយក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍ដ៏ធំ មួយនៅកម្ពុជាដែលរៀបចំការធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាស ។ សាក្រីយ៉ា សាឡៃម៉ាន (Sakarya Sulaiman) ជាអ្នកដឹកនាំក្រុមនៅ ក្នុងក្រុមហ៊ុន ជីវាយអេក្រុប (GYA Group) ដែលបានបើកដំណើរ ការតាំងពីដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០ ។ សាឡៃម៉ាន បានចាប់ផ្តើម រៀបចំដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសបែបនេះចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៧ ពេលដែលគាត់កំពុងរៀននៅមហាវិទ្យាល័យអ៊ីស្លាមនៅទីក្រុង មេឌីណា ។ សាឡៃម៉ាន ចំណាយពេល៧ឆ្នាំនៅទីក្រុង មេឌីណា ដើម្បីសិក្សាពីច្បាប់សារីយ៉ា (Sharia law) និងទទួលបានសញ្ញាបត្រ ថ្នាក់បរិញ្ញា ។ កាលនោះគាត់ នៅជានិស្សិត គាត់ជួយឪពុកមារៀប ចំដំណើរទៅកាន់ប្រទេសអារ៉ាប់ និងរៀបចំដំណើរទេសចរណ៍ នៅក្នុងប្រទេស ។ សាឡៃម៉ាន ក៏ជួយក្រុមអ្នកធ្វើធម្មយាត្រាទៅ

ទីក្រុងម៉ាកាស មកពីប្រទេសរៀតណាម ភាគច្រើនជាបាម-រៀតណាម និងថៃ។ ពេលត្រឡប់ទៅប្រទេសកម្ពុជាវិញ គាត់មានទំនុកចិត្តថា គាត់អាចបង្កើតក្រុមហ៊ុន និងរៀបចំដំណើរទៅកាន់ទីក្រុងម៉ាកាសនេះដោយខ្លួនឯងបាន។ សាឡៃម៉ាន និយាយថា ដំណើរទស្សនកិច្ចធម្មតាមានរយៈពេលប្រហែល៤០ ថ្ងៃ ដែលរួមមានរយៈពេលធ្វើដំណើរតាមយន្តហោះឆ្ពោះទៅ និងមកពីអារ៉ាប់ កាត់តាមហុងកុង ឬកូឡាឡីពូ ៨ទៅ១០ ថ្ងៃនៅទីក្រុងមេឌីណា និងជាន់២០ ថ្ងៃទៀតនៅទីក្រុងម៉ាកាស។ តម្លៃ៣០០០ ដុល្លារនេះក៏មានរួមបញ្ចូលទាំងថ្លៃថែទាំសុខភាពដែរ។ ជាទូទៅ ការស្នាក់នៅទីក្រុងម៉ាកាសក្នុងរយៈពេលយូរៗបែបនេះពិបាកនឹងចៀសផុតពីការឈឺថ្កាត់។ សាឡៃម៉ាន មើលការខុសគ្រប់ទៅលើការថែទាំសុខភាព។ ក្រុមហ៊ុនគាត់ក៏ផ្តល់ជូននូវវត្ថុបណ្តុះបណ្តាលមុនពេលចេញដំណើរដូចជាដំណើរការផ្សេងៗ និងរបៀបរបបនៅក្នុងពិធីនៅអារ៉ាប់ ។

សាឡៃម៉ាន បញ្ជាក់ថា នៅឆ្នាំ២០១០ ជនជាតិបាមប្រមាណ២៧០-២៨០ នាក់បានធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាស។ ក្រុមហ៊ុនគាត់បានរៀបចំដំណើរសម្រាប់អ្នកធ្វើធម្មយាត្រាចំនួន១៣៧នាក់ រីឯក្រុមហ៊ុនផ្សេងៗទៀតរៀបចំសម្រាប់អ្នកធ្វើធម្មយាត្រាផ្សេងទៀត។ បើយោងទៅតាម សាឡៃម៉ាន ជាមធ្យម ចំនួនបាមដែលបានធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសក្នុងមួយឆ្នាំៗ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០០ មក មានប្រហែល៣០០ នាក់។ សាឡៃម៉ាន រំពឹងថា ចំនួនបាមដែលនឹងធ្វើដំណើរទៅទីក្រុងម៉ាកាសនឹងកើនឡើង ព្រោះថា ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចមានការលូតលាស់ជាងមុន។ សាឡៃម៉ាន និយាយថា ប្រជាជនមូស្លីមនៅភ្នំពេញ និងទីក្រុងផ្សេងៗទៀត ដែលមានលទ្ធភាពទៅទីក្រុងម៉ាកាស មានចំនួនច្រើនគួរសម ប៉ុន្តែប្រជាជនទាំងនោះ មិនទាន់សម្រេចចិត្តធ្វើដំណើរទៅនៅឡើយដោយសារមូលហេតុផ្សេងៗដូចជា គាត់នៅខ្វះការដោះដូរយន្តហោះ មានការព្រួយបារម្ភចំពោះការស្នាក់នៅប្រទេសដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីផ្ទះក្នុងរយៈពេលយូរ និងមានការបារម្ភពីសុវត្ថិភាព។ អ្នកខ្លះទៀតសម្រេចចិត្តពន្យារពេលធ្វើធម្មយាត្រា ពីព្រោះតែខ្លួនមិនចង់ចង់ខ្លួនទៅនឹងច្បាប់អ៊ីស្លាមដែលតម្រូវឲ្យប្រព្រឹត្តអាកប្បកិរិយាល្អពេលត្រឡប់មកវិញ ដូចជាឈប់ដឹកស្រា និងដក់បារីជាដើម។

សាឡៃម៉ាន សង្កេតឃើញថា នៅអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៦០

មានជនជាតិបាមតិចតួចណាស់ដែលមានលទ្ធភាពទាំងផ្នែកសុខភាព និងធនធានដើម្បីធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាស។ អ្នកដែលបានធ្វើធម្មយាត្រានឹងក្លាយជាអ្នកល្បីល្បាញសម្រាប់ការខំប្រឹងប្រែងនេះ។ ការដែលមានឆ្លើយថា ហាដ្ឋី ក៏មានកិត្តិយសខ្ពង់ខ្ពស់ណាស់។ កាលនោះនៅមិនទាន់មានក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍ដែលផ្តល់ភាពងាយស្រួល ដូចបច្ចុប្បន្ននោះទេ។ កាលនោះ អ្នកដែលអាចទៅចូលរួមបានភាគច្រើនជាបុរសគ្រូតែរៀបចំដំណើរដោយខ្លួនឯង ហើយភាគច្រើន អ្នកនោះធ្វើដំណើរតែម្នាក់ឯងទៅប្រទេសអារ៉ាប់។ នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៨០ ចំនួនអ្នកធ្វើធម្មយាត្រាក៏មានចំនួនតិចដែរ តិចជាង១០ នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ចំនួននេះចាប់កើនឡើងនៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៩០ ដែលពេលនោះមានបាមចំនួន២០-៣០ នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ និងកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០។ សព្វថ្ងៃ ចំនួននេះនៅថេរគឺប្រមាណជា៣០០ នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ។ សាឡៃម៉ាន ពន្យល់ពីការកើនឡើងនេះថា មកពីមានការអធ្យាស្រ័យផ្នែកសាសនាអ៊ីស្លាមនៅកម្ពុជាជាងមុន និងការលូតលាស់ផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីទំនាក់ទំនង និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន។

ប្រជាជនមូស្លីមនៅកម្ពុជាដែលបានធ្វើហាជ្ឈមានចំនួនទាបជាងអត្រាកំណត់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលបានកំណត់ដោយក្រសួងហាជ្ឈនៅប្រទេសអារ៉ាប់។ យោងតាមរដ្ឋាភិបាលអារ៉ាប់ ចំនួនកំណត់ សម្រាប់ហាជ្ឈនៃប្រទេសនីមួយៗគឺប្រមាណជា០,០១ ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជនមូស្លីមសរុបរបស់ប្រទេសនោះ។ មានលក្ខខណ្ឌកម្រិតផ្សេងៗក្នុងករណីពិសេសខ្លះ។ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាលអារ៉ាប់បានទៅប្រជុំនៅទីក្រុងតែរ ដើម្បីចាត់វិធានការប្រឆាំងនឹងការរីករាលដាលនៃជំងឺផ្តាសាយជ្រូកនៅអំឡុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ និងនៅពេលធ្វើពិធីហាជ្ឈនៅខែវិច្ឆិកាឆ្នាំដដែល។ ដោយសារមូលហេតុនេះ រដ្ឋាភិបាលអារ៉ាប់ បានសម្រេចកម្រិតចំនួនអ្នកចូលរួមដែលមានអាយុតិចជាង១២ឆ្នាំ និងច្រើនជាង៦៥ឆ្នាំ។ យោងតាម សាឡៃម៉ាន បញ្ហានេះមិនបានប៉ះពាល់ដល់មូស្លីមនៅកម្ពុជាទេដោយសារតែអ្នកទៅចូលរួមមានចំនួនតិចហើយ ឥទ្ធិពលនៃជំងឺផ្តាសាយជ្រូកមិនបានរាលដាលខ្លាំងក្លានៅកម្ពុជា។

ថ្នាក់រៀននៅទូលស្វែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរទ្រង់ទ្រាយប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្វែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ សារមន្ទីរទូលស្វែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាកម្មាភិបាលដ៏សម្ងាត់បំផុតមួយក្នុងចំណោមកុក្កបំនួន១៩៦ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទូលស្វែង គឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តិអំពើក្បត់ជាតិដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ កា.ហៀ.បេ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដឹកនាំទ្រទ្រង់ និងមហន្តរាយមួយ ទូលស្វែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីទាមទារមកវិញនូវកេរដំណែលអប់រំដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន

របស់ទូលស្វែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀននិងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទង ដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះ ក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកពីគំនិតក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរទ្រង់ទ្រាយប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្វែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេសនិងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរស-២១ និងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ម៉ែន ពិចិត្រ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខៈ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែលៈ truthpechet@dccam.org ។

◆ ទីកន្លែង : អគារ *ក* ជាន់លើ ◆ ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-៣រសៀល, ពុធ ៩-១០ព្រឹក, សុក្រ ២-៣រសៀល

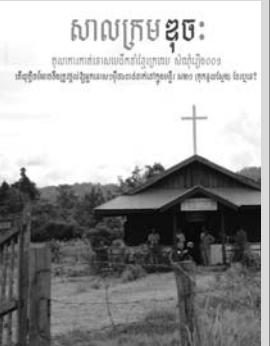
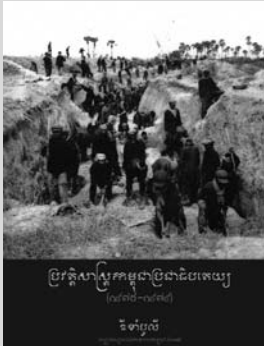
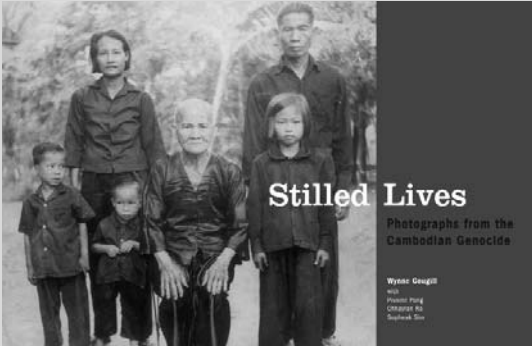
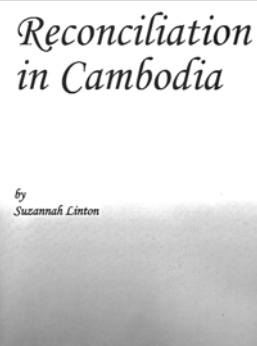
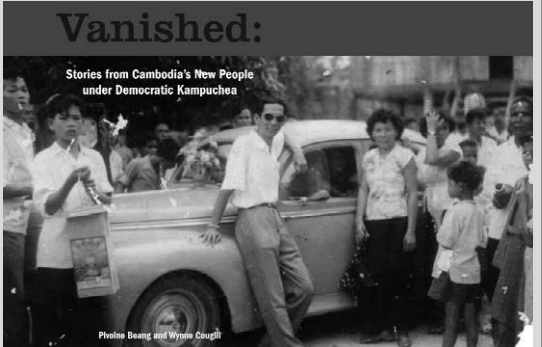
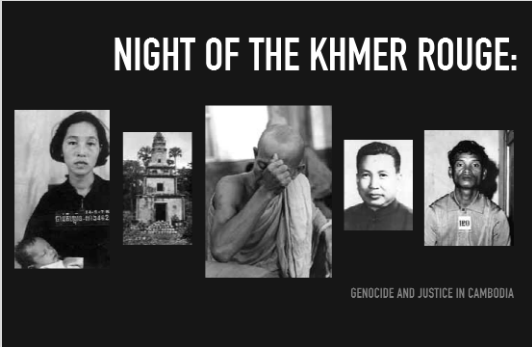
ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

“ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ” របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ។ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងនឹងសម័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអាននិងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន : ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លង ព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យកន្លងទិសបង្ហាញពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ជាដង្វា តាមរយៈ ទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល truthphalla.c@dccam.org ។

ពិធីសម្ពោធពាក្យស្នាក់និយាយពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នៅទី

វគ្គបណ្តុះបណ្តាល ក្រុមការងារ ខេត្តកំពត ថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨

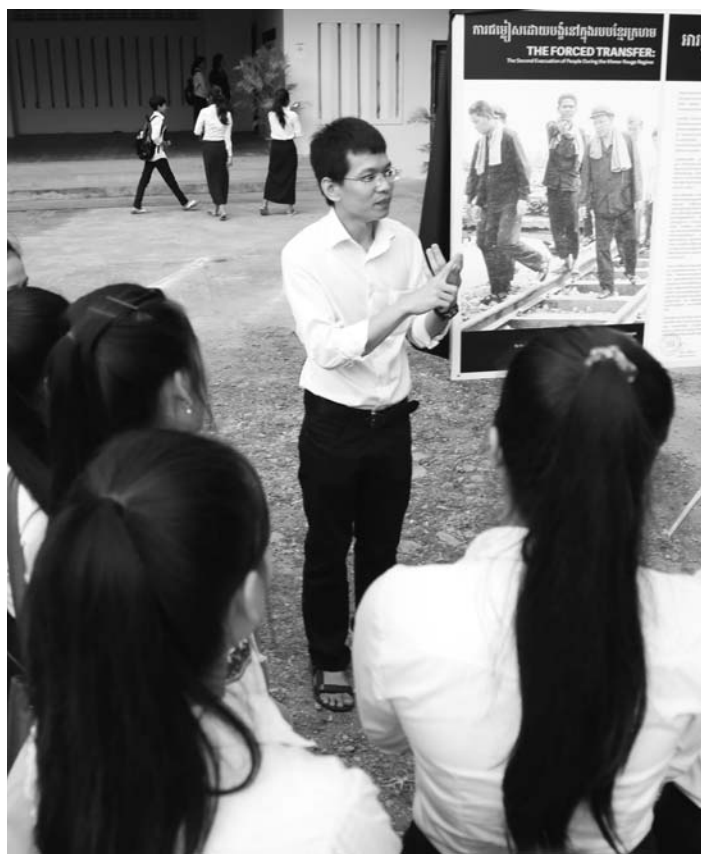
ពិធីសម្ពោធការកាត់ពិព័រណ៍ស្តីពីការងារសង្គមស្របជាស្រប ស្បៀងអាហារ និង ខេត្តក្រចេះ ពីថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨

របាយការណ៍ ក្នុងបឋមខ្សែក្រហម នៅខេត្តស្វាយរៀង ទី៥ ជលវ័ន្ទិ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨

វិស័យការពិភព-ផ្នែកប្រតិបត្តិការស្រាវជ្រាវ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

www.cambodiatribunal.org

គេហទំព័រយុំមើលការវិវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា www.cambodiatribunal.org គឺជាប្រភពឈានមុខគេនៃសារព័ត៌មានដំណើរវិវត្តថ្មីៗ ព្រមទាំងបទដ្ឋានច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាទាំងមូល ។ រយៈពេលកន្លងមកនេះព័ត៌មានយ៉ាងច្រើនត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយនៅលើគេហទំព័រនេះ ។ គេហទំព័រនេះបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលបំផុតសម្រាប់សាធារណជនទាំងឡាយក្នុងការស្វែងយល់អំពីដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ០០២ដែលទាក់ទងនឹងជនជាប់ចោទពីរនាក់ទៀតគឺ ខៀវ សំផន គណៈប្រធានរដ្ឋនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និង នួន ជា អនុលេខាធិការនិងជាប្រធានរដ្ឋសភានៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានចាប់ផ្តើមបើកសវនាការកាលពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ និងបានប្រកាសសាលក្រមលើកទីមួយកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ។

ដើម្បីជួយកាត់បន្ថយចំនួនអ្នកខកខានមិនបានតាមដានដំណើរការដោយផ្ទាល់តាមកម្រិតតូចមួយគេហទំព័រយុំមើលការវិវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា www.cambodiatribunal.org ត្រូវបានបង្កើតដោយមានផ្នែកជាច្រើនទាក់ទងនឹងរបាយការណ៍ប្រចាំថ្ងៃអំពីសវនាការ រឿងសវនាការទាំងមូលនិងយោបល់ផ្សេងៗរបស់ជនរងគ្រោះទាក់ទងនឹងសវនាការ សារព័ត៌មានផ្សេងៗជុំវិញតុលាការ របាយការណ៍របស់តុលាការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដំណើរការនីតិវិធីផ្សេងៗនៃអង្គជំនុំជម្រះ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ប្រវត្តិរបស់តុលាការនេះ និងបទអត្ថាធិប្បាយរបស់អ្នកជំនាញ ។

គេហទំព័រនេះនឹងជួយបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់និស្សិតគ្រប់គ្រឹះស្ថានសិក្សាដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែងយល់អំពីដំណើរនីតិវិធីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលជាដំណើរការមានលក្ខណៈចម្រុះជាតិ និងអន្តរជាតិ ។ ទាហរណ៍ ការយកច្រើនច្បាប់មួយដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងចម្រុះចម្រាសមកអនុវត្តដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្រីស្ទី “សហកម្មទុក្ខកម្មរួម” ដែលភាសាអង់គ្លេសហៅថា “Join Criminal Enterprise” ដែលតាមរយៈច្រើននេះ ជនសង្ស័យអាចត្រូវបានដាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទទុក្ខកម្មទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តឡើងទៅតាម “ផែនការទុក្ខកម្មរួម” ដែលភាសាអង់គ្លេសហៅថា “Common Criminal Plan” ។ ដូច្នេះ យើងអាចចូលទៅរកដំណើរការនីតិវិធីផ្សេងៗនៃអង្គជំនុំជម្រះបុរេអត្ថាធិប្បាយរបស់អ្នកជំនាញដើម្បីស្វែងយល់ថាតើចៅក្រមបានសម្រេចយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះការដែលយកច្រើននេះមកអនុវត្តនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ តើមានភាគីផ្សេងទៀតដែរឬទេដែលមានយោបល់ទៅលើបញ្ហានេះ?

ប្រសិនបើមិនចង់ចំណាយពេលវេលាច្រើនដើម្បីមើលរឿងសវនាការដែលប្រព្រឹត្តឡើងពេញមួយថ្ងៃដែលអាចចំណាយពេលពី៦ ទៅ៨ ម៉ោងនោះ សាធារណជនអាចចូលទៅក្នុងផ្នែករបាយការណ៍ប្រចាំថ្ងៃអំពីសវនាការ ។ ក្នុងផ្នែកនេះ យើងមានអ្នកយុំមើលសវនាការម្នាក់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅអង្គុយនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការផ្ទាល់ បន្ទាប់មកអ្នកយុំមើលនេះសរសេររបាយការណ៍ខ្លីមួយដែលរៀបរាប់អំពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗទាំងឡាយទាក់ទងនឹងសវនាការពេញមួយថ្ងៃនោះតែម្តង ។ របាយការណ៍បែបនេះមានជាភាសាខ្មែរដែរ ។

វ៉ាន់ដាន់ ពេជ្រាវ

សវនាការស្តីពីសេចក្តីថ្លែងបើកសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨

បន្ទាប់ពីមានការប្រកាសសាលក្រមជាស្ថាពរនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី១ មានជនជាប់ចោទ ៣ នាក់ គឺ ខៀវ សំផន ដែលតុលាការអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានដាក់ទោសជនជាប់ចោទទាំងពីររូបនេះអស់មួយជីវិត កាលពីថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សម្រេចចាប់ផ្តើមបើកសវនាការលើអង្គសេចក្តីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨ នេះ ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ ៣ នាក់ គឺ ខៀវ សំផន ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទទ្រង់កម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ទ្រង់កម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងស៊ីណៃរឆ្នាំ១៩៤៨ ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅលើទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា និងក្នុងអំឡុងពេលនៃការចូលរួមយុទ្ធជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

សមាសភាពរបស់ចៅក្រមនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដែលចូលរួមជំនុំជម្រះសេចក្តីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ មានចៅក្រម និង លោកជំនាញ ជាប្រធាន, ចៅក្រមហ្វូងម៉ាក ឡាវ៉ែញ, ចៅក្រម យ៉ា សុខន, លោកស្រីចៅក្រម កូឌា ហ្វេនស៍ និងចៅក្រម យូ ឧត្តរា និងមានចៅក្រមបម្រុងចំនួនពីររូប៖ ១) លោកចៅក្រម ធួ មណី, ២) លោកចៅក្រម ម៉ាទីន ខារ៉ូប៊ីន ។

នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ថា មានបណ្តឹងដឹកចិត្តចំនួន២ ដែលដាក់ដោយជនជាប់ចោទស្មើស៊ុំដកចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវបានដាក់នៅចំពោះមុខក្រុមប្រឹក្សាពិសេស ដែលបង្កើតឡើងដោយគណៈកម្មការរដ្ឋបាលនៃអ.វ.ត.ក ហើយដែលមិនទាន់ត្រូវបានសម្រេចនៅឡើយ ។ ដោយអនុលោមតាមវិធាន៣៤(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលអនុញ្ញាតឱ្យ

ចៅក្រម ដែលត្រូវបានប្តឹងដឹកចិត្តបន្តចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចនីតិវិធីដោយរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងដឹកចិត្ត ហើយដើម្បីជាដលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌សម្រាប់ដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានឆាប់រហ័សនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ។

សវនាការស្តីពីសេចក្តីថ្លែងបើកសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងផ្តល់ឱកាសជូនភាគីសហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានសង្ខេបអំពីការចោទប្រកាន់ និងផ្តល់ឱកាសជូនជនជាប់ចោទ ដើម្បីធ្វើចម្លើយតបដោយសង្ខេប ។ មុនពេលចាប់ផ្តើម អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីឡើងអានពីបទចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ។

ក្រឡាបញ្ជី លោកស្រី សែ កុលវុឌ្ឍី បានឡើងអានបទចោទនានាដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ដូចខាងក្រោមនេះ ៖

យោងតាមសេចក្តី សម្រេចលើកទី២ លើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ឯកសារ E២៨៤ និងសេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបន្ថែមលើសំណុំរឿង០០២ និងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ឯកសារ ៤E៣០១/៩/១ ។ នៅក្នុងសវនាការដំបូងនៃសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២ ដែលមានជនជាប់ចោទ ឈ្មោះ ៣ នាក់ គឺ ខៀវ សំផន អង្គជំនុំជម្រះ និងពិនិត្យលើភស្តុតាងដែលទាក់ទងនឹងអង្គហេតុដូចខាងក្រោម ៖

- ក) ប្រវត្តិបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា
- ខ) រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាល រចនាសម្ព័ន្ធទំនាក់ទំនង រចនាសម្ព័ន្ធយោធា
- គ) ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ
- ឃ) ភូមិភាគ និងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនជាប់ចោទ
- ង) គោលនយោបាយនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ស្តីពី

បញ្ហាទាំងប៉ុន្មានដែលបានលើកឡើងក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ

២) អង្គហេតុដែលបានចោទប្រកាន់ ដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ ដែលកម្រិតត្រឹមការប្រព្រឹត្តទៅលើក្រុមជនជាតិចាមសហករណ៍ និងការដ្ឋានរួមមាន សហករណ៍ត្រាំកក់, ការដ្ឋានទំនប់ត្រពាំងថ្ម, ការដ្ឋានទំនប់១មករា, និងការដ្ឋានសាងសង់ព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង ។ មន្ទីរសន្តិសុខរួមមាន មន្ទីរសន្តិសុខស-២១, មន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់, មន្ទីរសន្តិសុខអូរកន្សែង និងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំក្រោល ។

ការប្រព្រឹត្តលើក្រុមមនុស្សជាក់លាក់រួមមាន ការប្រព្រឹត្តលើពុទ្ធសាសនិក ដែលកម្រិតត្រឹមសហករណ៍ត្រាំកក់, ការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិចាម ដោយមិនរួមបញ្ចូលមន្ទីរសន្តិសុខស្រុកក្រចេះ និងការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិវៀតណាម ដោយមិនរួមបញ្ចូលទីក្រុងកម្ពុជានាគ ដែលបានប្រព្រឹត្តដោយកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជានៅលើទឹកដីវៀតណាមទេ និងការដាក់បទបញ្ជាអំពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ។ បទល្មើសប្រល័យពូជសាសន៍ដោយការធ្វើមនុស្សឃាតដោយក្រុមជនជាតិចាម និងជនជាតិវៀតណាម ។ ទីក្រុងកម្ពុជានាគនឹងមនុស្សជាតិរួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាត, ការសម្លាប់រង្គាល, ការធ្វើឲ្យទៅជាឧសករ, ការនិរទេស, ការដាក់នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង, ការធ្វើឧទ្យានកម្ម, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ សាសនា និងពូជសាសន៍ និងអំពើមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតក្រោមទម្រង់ជាការរំលោភរដ្ឋប្បវេណី ។ ការបំពានដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស, ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ, ការជម្លៀសដោយបង្ខំ, និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ដែលចំណុចទាំងអស់នេះទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនដំណាក់កាលទី២ ដែលកំណត់ត្រឹមការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិចាម សហករណ៍ត្រាំកក់ ការដ្ឋានទំនប់ត្រពាំងថ្ម, ការដ្ឋានទំនប់១មករា និងការដ្ឋានព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង ។ មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១, មន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់, មន្ទីរសន្តិសុខអូរកន្សែង និងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំក្រោល និងការប្រព្រឹត្តលើពុទ្ធសាសនិក, ការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិចាម និងជនជាតិវៀតណាម ការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងស៊ីណៃវឆ្នាំ១៩៤៨ រួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ការធ្វើឧទ្យាន

កម្ម ការធ្វើបាបដោយមនុស្សធម៌, ការបង្ខំដោយចេតនាឲ្យមានការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ឬឲ្យមានរបួសធ្ងន់ធ្ងរដល់រាងកាយ ឬសុខភាព ការដកហូតដោយចេតនាពីលើយសិក ឬជនស៊ីវិលនូវសិទ្ធិទទួលបាន ការកាត់ទោសដោយយុត្តិធម៌ និងទៀងទាត់ ការនិរទេសជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ និងការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ ដែលចំណុចទាំងអស់នេះទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ និងមន្ទីរសន្តិសុខអូរកន្សែង ។

មុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយសង្ខេបអំពីការចោទរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ និល ណុន បានព្រួយបារម្ភដល់ជនជាប់ចោទ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ថា អនុលោមតាមវិធាន ២១ (១)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប អនុលោមតាមវិធាន៩០ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើជនជាប់ចោទសម្រេចមិនអនុវត្តសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបចៅក្រមសហព្រះរាជ ភាគីទាំងអស់ និងមេធាវីមានសិទ្ធិសួរដេញដោល ។

១) ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា

(រូបជូនខាងមុខ រាប់ពីឆ្វេងទៅស្តាំ) នួន ជា និង ខៀវ សំផន នៅក្នុងថ្ងៃប្រកាសសាលា

សហព្រះរាជអាជ្ញា ជា លោក បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានបើក ដោយសន្តិវិធី ដោយនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះលោកស្រីជា លោក បានផ្ដោតសំខាន់ទៅលើអង្គហេតុដែលបានកើតឡើងចំពោះប្រជា ជនកម្ពុជាក្រោយពីការជម្លៀសដោយបង្ខំ ប្រជាជននៅតាមសហ ករណី និងតាមការដ្ឋាននានា ដែលនៅទីនោះប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបាន ខ្វែរក្រហមប្រើដូចជាឧសករ និងដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌ អមនុស្សធម៌ ដែលបង្កឱ្យមានការបាត់បង់ជីវិតរាប់មិនអស់ បណ្តាល មកពីការអត់ឃ្លាន ការធ្វើការបាក់កម្លាំងនិងជំងឺ ។ ជនជាប់ចោទនឹង ត្រូវកាត់ទោសពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ទៅលើជនជាតិចាម និងវៀតណាម ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើព្រះ សង្ឃ ព្រមទាំងការដាក់ឱ្យស្ត្រីនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរងនៃ ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈ ។ ការ សម្លាប់រង្គាល និងការធ្វើមនុស្សឃាតចំពោះជនជាតិខ្មែររាប់ម៉ឺននាក់ នៅតាមមន្ទីរអប់រំកែប្រែ និងមន្ទីរសន្តិសុខនានា ។ នៅក្នុងកុកខ្លាំងនេះ អ្នកដែលខ្វែរក្រហមចាត់ទុកថា ជាខ្មាំង ត្រូវបានឃុំឃាំងដោយខុស

ច្បាប់ស្តីពីសេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងធ្វើឱ្យអាក្រក់ប្រព័ន្ធនយោបាយ និងយកទៅសម្លាប់ ចោលដោយគ្មានមេត្តា ។ ក្រោយពីការសួរចម្លើយរួច និងក្រោយ ពីអ្នកទាំងនោះផ្តល់នូវបញ្ជីឈ្មោះដែលបានចោទថា ជាខ្មាំងដែល ត្រូវតាមរក ។ នៅក្នុងចំណោមទុក្ខកម្មទាំងអស់នេះ នៅក្នុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពុំមានទុក្ខកម្មណាមួយដែលធំ ជាងការខិត ខំឥតឈប់ឈរ និងជាប្រព័ន្ធរបស់មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃខ្វែរក្រហម ដើម្បីកំណត់មុខសញ្ញា និងកម្ទេចខ្មាំងទាំងអស់ ដែលមេដឹកនាំទាំងនោះ ខ្លាចថា នឹងមានថ្ងៃណាមួយអាចប្រឆាំងនឹងខ្លួនវិញ ។ អ្នកដែលមេដឹក នាំជាន់ខ្ពស់ខ្វែរក្រហមកំណត់មុខសញ្ញាត្រូវកម្ទេចមានដូចជាអ្នកទាំង ឡាយដែលមកពីគ្រួសារ ដែលមិនត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាវណ្ណៈ កសិករ និងកម្មករ អ្នកទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយរដ្ឋាភិបាលមុន, អ្នកទាំងឡាយដែលគេចាត់ទុកថា ជាជនសង្ស័យ ដោយសារពួកគេ មកពីទីក្រុង, អ្នកទាំងឡាយដែលមិនគោរព និងហ៊ានសួរនាំអំពីគោល នយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងអ្នកទាំងឡាយណាដែល ព្យាយាមរត់គេចពីរបបខ្វែរក្រហម ។

បក្សសំណុំរឿង០០២ ដំណាក់កាលទី១ កាលពីថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥ នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

អំពើឈោរឈៅទៅលើប្រជាជនកម្ពុជា មិនចេះចប់មិនចេះ ហើយ នឹងមានទ្រង់ព្រាយកាន់តែធំៗ ទៅ មិនធ្លាប់មានពីមុន ដែល បានបណ្តាលឲ្យទឹកដីកម្ពុជា ពោរពេញទៅដោយរណសិរសាសនា និងការបាត់បង់ទីពឹងកម្ពុជា បងប្អូន សាច់ញាតិនេះគឺជា កេរដំណែល ដ៏សាហាវដែលបានបន្សល់ទុកដោយមេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដែលមានវត្តមាននៅក្នុងសវនាការនៅថ្ងៃនេះ ។ ដូច្នេះហើយ ដែល មតិមួយចំនួនសួរថា តើហេតុអ្វីបានជាគ្រូការមានសវនាការមួយ ទៀត នៅពេលដែលជនជាប់ចោទកំពុងមានវ័យចាស់ជរា ហើយបាន ទទួលការផ្តន្ទាទោសអស់មួយជីវិតហើយនោះ? លោក ស្រី ជា លាង បានបញ្ជាក់ចំពោះសំណួរនេះថា “ពួកយើងធ្វើនេះ ដោយសារ ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់ ដែលបានស្លាប់ដោយសាររបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យក្នុងកំឡុងពេល ៣៣ ឆ្នាំ ៨ ខែ ២០ ថ្ងៃ នៅក្នុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមានតែភាពខ្មោចងឹត មានតែសេចក្តីវិនាស ការឈឺចាប់ទុក្ខព្រួយ គ្រប់ពេលវេលា និងសេចក្តីស្លាប់” ។ សហព្រះ រាជអាជ្ញាបានបន្តទៀតថា ភារកិច្ចរបស់តុលាការនេះមិនទាន់បញ្ចប់ នៅឡើយទេដរាបណាយុត្តិធម៌មិនទាន់ត្រូវបានផ្តល់ជូនជនរងគ្រោះ ដោយសារ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នេះ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ជា លាង បានលើកយកឧក្រិដ្ឋកម្មដែល បានប្រព្រឹត្តនៅស្រុកត្រាំកក់ និងក្រាំងតាចាន់ នៅតាមសហករណ៍ នានាហើយនៅតាមមន្ទីរសន្តិសុខនានា ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិប តេយ្យ បានដាក់ជាផ្នែកមួយដើម្បីយកមកជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំ រឿង០០២ ដំណាក់កាលទី២នេះ ។

ក) បទល្មើសនៅស្រុកត្រាំកក់ និងក្រាំងតាចាន់

បទល្មើសនៅស្រុកត្រាំកក់ និងក្រាំងតាចាន់ នៅដំណាក់កាល ដំបូងនៃសវនាការនឹងផ្តោតទៅលើបទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅ ក្នុងសហករណ៍នានានៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ ស្ថិតក្នុងតំបន់១៣ ភូមិភាគ និរតី និងស្រុកក្រាំងតាចាន់ដែលជាមន្ទីរអប់រំកែប្រែ ឬមន្ទីរសន្តិសុខ ក្រាំងតាចាន់ ។ នៅក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ត្រាំកក់ មាន ឈ្មោះថា “ស្រុក១០៥” ។ នៅក្នុងសក្តិកម្ម នួន ៨ បានហៅ ស្រុក ត្រាំកក់ ថា កាលពីដំបូងឡើយជាមូលដ្ឋានមួយក្នុងចំណោមមូលដ្ឋាន ស្នូលទាំងពីរ របស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ ក្នុងរយៈកាលរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ នួន ៨, ខៀវ សំផន និងមេដឹកនាំបក្សដទៃ ទៀត

បានធ្វើទស្សនកិច្ចនៅតំបន់នេះ ដើម្បីជួបជាមួយមេដឹកនាំភូមិភាគ និរតី គឺ តាម៉ុក ។ ដើម្បីបង្ហាញជូនថ្នាក់លើអំពីសហករណ៍កុរុនៅឃុំ លាយបូរណ៍ ។ ថ្នាក់ដឹកនាំបក្សបានទទួលរាយការណ៍ជាប្រចាំ អំពី ការចាប់ និងកម្ទេចខ្លាំង ការលើកទំនប់ដឹកប្រលាយ ការបង្កបង្កើនផល ស្រូវ និងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅត្រាំកក់ និងស្រុកដទៃ ទៀត ដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី ។

នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៧ គណៈកម្មការមជ្ឈឹមបក្ស កុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានជូនទង់ក្រហមកិត្តិយសដល់ស្រុកត្រាំកក់ ជា ការទទួលស្គាល់ថា ស្រុកត្រាំកក់នេះជាស្រុកកុរុមួយនៅក្នុងចំណោម ស្រុកកុរុទាំងបី នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ក្នុងផ្នែក នៃការការពារប្រទេស ធ្វើបក្សបង្កើតនូវសង្គមនិយម និងការកសាង សង្គមនិយម ។ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់បក្ស ដើម្បីសម្រេចបាន នូវស្រូវ ៣ គោនក្នុងមួយហិកតា និងក្នុងការតស៊ូវិវត្តយ៉ាងក្លៀវក្លា សស្រោកសស្រាំ នៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ទាំងមូល ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងបង្ហាញជាភស្តុតាងនូវអ្វីដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងស្រុកកុរុរបស់ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានេះ ក្នុងអំឡុងពេលពីខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ សាក្សីដែលបានស្នើមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅ ក្នុងសវនាការរួម មានអតីតលេខាស្រុកត្រាំកក់ ២ នាក់ មេឃុំម្នាក់ កម្មាភិបាលដែលធ្វើការនៅមន្ទីរស្រុក និងពេទ្យស្រុក អតីតអ្នកយាម គុក និងកម្មាភិបាលនៃមន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ ព្រមទាំងជនរងគ្រោះ ដែលរស់នៅក្នុងស្រុកនោះមានប្រជាជនចាស់ ប្រជាជនថ្មី និងអ្នក ជាប់ឃុំយ៉ាងដែលនៅរស់រានមានជីវិត ។ ជនជាប់ចោទត្រូវបាន ចោទពីបទ ល្មើសជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទាក់ទងនឹងស្រុកត្រាំកក់ និងមន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ ។ ការធ្វើឲ្យ ទៅជាទាសករ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុសាសនាសេដ្ឋកិច្ច សាសនា និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុពូជសាសន៍ និង ការរើសអើងជនជាតិវៀតណាមការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយមូលហេតុ នយោបាយទៅលើមន្ត្រីរបបលន់ លន់ និងប្រជាជនថ្មី អាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយបង្ខំ និងរំលោភសេពសន្ថវៈ ការដាក់នៅមន្ទីរឃុំយ៉ាង ការធ្វើ ទារុណកម្ម ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល់ និងការវាយ ប្រហារមកលើភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ។ ការជំនុំជម្រះលើទីតាំង បទល្មើសតែមួយ និងអនុញ្ញាតឲ្យយើងពិនិត្យលើទិដ្ឋភាពជីវិតទាំង

អស់ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយបទល្មើសដែលប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវដាក់ទូទល់រាងជាទៀងរាល់ថ្ងៃ ដូចដែលបានឆ្លងកាត់នៅក្នុងស្រុកមួយ ដែលមេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាគាំទ្រ ថា ជាស្រុកកម្ពុមួយនៅក្នុងប្រទេសទាំងមូល ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញភស្តុតាងថា នៅក្នុងស្រុកកម្ពុមួយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាប្រជាជនគ្មានសិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសទីកន្លែងរស់នៅធ្វើការ ឬរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយសេរីបានទេ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើឲ្យរាជការកម្មចំពោះប្រជាជននៅក្នុងសហករណ៍ដែលគ្មានអ្វីហូបគ្រប់គ្រាន់ ហើយមនុស្សជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារអត់អាហារ និងខ្វះជីវជាតិ ។ ចំពោះអ្នកដែលតវ៉ានៅក្នុងសហករណ៍ ឬព្យាយាមលួចរត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកថា ជាខ្មាំងរួចត្រូវបញ្ជូនទៅមន្ទីរអប់រំ ឬមន្ទីរសន្តិសុខ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ជាលាង បានបង្ហាញថានៅក្នុងស្រុកកម្ពុនេះ ព្រះសង្ឃមកពីទូទាំងខេត្តតាកែវ បានមកប្រមូលម៉្លូតនៅវត្តអង្គរការួចហើយត្រូវបានបង្ខំឱ្យសឹក និងឱ្យចូលរួមធ្វើទាហានធ្វើជាកសិករនិងកម្មករ ។ វត្តទាំងឡាយនៅក្នុងស្រុកត្រូវបានបិទ ហើយប្រជាជនត្រូវបានហាមមិនឱ្យគោរពព្រះពុទ្ធសាសនាឡើយ ។ នៅក្នុងស្រុកកម្ពុរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា អ្នកជម្លៀសមកពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងនានាត្រូវបានប្រមូលផ្តុំដាក់នៅវត្តចំប៉ាប៉ា ។ អ្នកដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាខ្មាំង រួមមាន មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ និងទាហានលទ្ធផលត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់យកទៅសម្លាប់ចោល ។ នៅក្នុងខែមេសា ឬខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ គឺមានរយៈពេល២ខែ មុនពេលស្រុកត្រាំកកត្រូវបានជូនទង់ក្រហមកិត្តិយសដោយគណៈកម្មការរដ្ឋមេបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ នៅក្នុងសេចក្តីរាយការណ៍នេះ ធ្វើជូនចំពោះមន្ទីរស្រុកពីឃុំជាន់ទង ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ មេឃុំបានកំណត់មនុស្សពីរនាក់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរបបលន់ នល់ ដែលក្នុងនោះមានម្នាក់ជាទាហានស័ក្តិ១ និងម្នាក់ទៀត ជាមន្ត្រីរដ្ឋការស៊ីវិលដែលបានធ្វើការនៅក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ។ នៅក្នុងសេចក្តីរាយការណ៍នោះ សរសេរថា “ក្រោយពីបានទទួលការណែនាំជាបន្តបន្ទាប់ពីអង្គការក្នុងការប្រុងប្រយ័ត្នខ្លាំង និងបោសសម្អាតពួកទាហានខ្លាំង ដែលមានបណ្តាស័ក្តិក្នុងនោះបានតាមដានពិនិត្យឃើញមានឈ្មោះ” ។

នៅក្នុងឯកសារ២ សាខាមូលដ្ឋាននៅភូមិតាកែន ដែលបញ្ជូនចេញនៅចុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ និយាយយោងដល់សេចក្តីណែនាំនានាដូចគ្នាដែរ សេចក្តីរាយការណ៍នោះបានសរសេរថា “ភូមិតាកែន បានពិនិត្យ និងបោសសម្អាតខ្លាំងដែលមានបណ្តាស័ក្តិក្រោយពីបានទទួលមតិណែនាំរបស់បក្ស និងឃើញថា មានអ្នកមានបណ្តាស័ក្តិ៦ នាក់ទៀត” ។

នៅថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ ឃុំពពេល បានផ្ញើសេចក្តីស្នើយោបល់មួយច្បាប់ទៅស្រុក ដែលសរសេរថា “ចំពោះអ្នកមានបណ្តាស័ក្តិនៅក្នុងសង្គមចាស់ យើងខ្ញុំបញ្ជូនជាបន្តបន្ទាប់ ហើយពួកទាហាន និងក្រុមដែលមានចេតនាបំផ្លាញ និងប្រឆាំងបដិវត្តន៍យើងសូមអង្គការឱ្យយោបល់ ។ ប្តេជ្ញាកម្មចេញមកខ្លាំងឱ្យអស់ ដើម្បីធ្វើបដិវត្តន៍សង្គមនិយម និងកសាងសង្គមនិយមជូនបក្ស និងប្រជាជនជាប់ខាត” ។ យើងឃើញលទ្ធផលនៃយោបល់ដែលផ្តល់ទៅដល់ភូមិពពេល នៅក្នុងសេចក្តីរាយការណ៍បន្ទាប់មក ដែលឃុំបានផ្ញើជូនស្រុកចំនួនបួនសប្តាហ៍កន្លងទៅ ។ សេចក្តីរាយការណ៍នោះចុះថ្ងៃទី០៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ នៅក្នុងឯកសារនោះឃុំពពេល រាយការណ៍ថា “គ្រួសារទាហានចំនួន១០ ៦ គ្រួសារដែលមានចំនួនមនុស្ស៣៩៣ នាក់ ត្រូវបានអង្គការកម្ទេច និងសម្លាប់ ហើយដែលឃុំ កំពុងពិនិត្យពុំទាន់ច្បាស់លាស់ថា ជាទាហាន ឬពុំមែនទាហាន” ។

ឯកសារស្រុកត្រាំកករួមមាន កំណត់ហេតុរបស់សាខាស្រុកដែលបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួន ដែលបានរាយការណ៍ដោយថ្នាក់ឃុំ ហើយកំណត់ហេតុពីលេខាតំបន់ បញ្ជាឱ្យសម្លាប់អ្នកទោសក្រោយពីសួរចម្លើយគ្រប់ជ្រៀនពីអង្គការសោម ដែលរៀនខាងបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនត្រជាក់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា បានបន្តទៀតថា គ្មានមន្ត្រីលសង្ឃឹយទេអំពីអង្គធាតុ និងការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាក្នុងការកម្ទាត់អតីតមន្ត្រីរដ្ឋការ និងទាហាននៃ របប លន់ នល់ នៅក្នុងភ័ស្តុតាងដែលលោកចៅក្រមនឹងពិនិត្យ និងពិចារណានៅក្នុងស្រុកត្រាំកក ។ សហព្រះអាជ្ញាបានបង្ហាញថា នៅក្នុងស្រុកកម្ពុនេះមានជនជាតិវៀតណាមត្រូវបាននិរទេស និងដូរជាមួយខ្មែរក្រោមដែលរស់នៅវៀតណាម ។ ខ្មែរក្រោមដែលបានបញ្ជូនមកស្រុកត្រាំកកទាំងនោះត្រូវបានផ្ញើទៅជាទាហាន និងបង្ខំឱ្យធ្វើការនៅក្នុង

សហករណ៍ និងការដ្ឋាននានានៅក្នុងស្រុក ។ ក្រោយមកជនជាតិ
 វៀតណាមទាំងនោះ ដែលទៅមិនទាន់អស់ត្រូវបានប្រមូលយកទៅ
 សម្លាប់ចោលរហូតទាល់តែគ្មាននៅសល់ជនជាតិវៀតណាមណា
 ម្នាក់នៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ឡើយ ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ខ្មែរក្រោម
 ទាំងនោះត្រូវ បានគេចាត់ទុកថាជាមុខសញ្ញា និងចោទប្រកាន់ថា
 ខ្លួនជាខ្មែរតែក្បាលជាយូរ ។ អតីតកម្មាភិបាលម្នាក់ដែលធ្វើការ
 នៅក្នុងមន្ទីរស្រុកត្រាំកក់ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ សាក្សី
 ដែលបានស្នើ ២T WC៨២២ បានរៀបរាប់ជាលម្អិតរបៀប
 បោសសម្អាតរាល់ជនជាតិវៀតណាមទាំងអស់ដែលរស់នៅក្នុង
 ស្រុកអនុលោមតាមផែនការរបស់ថ្នាក់លើ ។ កម្មាភិបាលដែល
 ត្រូវជាសាច់ញាតិរបស់ ភាម៉ុក ដែលគេចាត់តាំងឲ្យចាប់ជនជាតិ
 វៀតណាមបានប្រាប់គាត់ថា គេយកទៅសម្លាប់រាប់ពាន់គ្រួសារ ។

នៅក្នុងស្រុកកំរូរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានេះ សេចក្តីរាយ
 ការណ៍ប្រចាំខែត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់ថ្នាក់ដឹកនាំរបស់បក្សដែល
 សរុបចំនួនមនុស្សដែលបានចាប់ខ្លួន និងកម្ទេចក្នុងខែនីមួយៗនៅ
 មន្ទីរអប់រំនៅក្រាំងភាចាន់នៅក្នុងស្រុក១០៥ ។ នៅក្នុងសេចក្តី
 រាយការណ៍មួយនៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលសរសេរថាមាន
 អ្នកទោសថ្មីចូលចំនួន៧៥នាក់ នៅខែនោះអ្នកទោស៩២នាក់ ត្រូវ
 បានបោសសំអាតនិង៦នាក់ស្លាប់ដោយជំងឺ ។ ដូចនេះនៅសល់អ្នក
 ទោសចំនួន ៨៥នាក់ នៅដំណាច់ខែនោះ ។ នៅក្នុងស្រុកកំរូរបស់
 បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានេះក្មេងតូចៗត្រូវបានចាប់ និងសម្លាប់ជាមួយ
 ឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេនេះ គឺជាឯកសារមួយដែលសរសេរដោយ
 លេខាស្រុកត្រាំកក់ នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ឯកសារសរសេរនូវ
 អ្វីដែលបានប្រព្រឹត្តលើកូនរបស់អ្នកទោសស្រី ដែលក្មេងទាំងនោះ
 តូចពេកមិនអាចធ្វើការបាន ។ លោកស្រី ជា លាង បានដកស្រង់
 សំណេររបស់លេខាស្រុកនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាដូចខាងក្រោមនេះ ៖

“បើកូនធំៗ ទៅនៅក្នុងចល័ត ឬក៏កុមាររួចទៅហើយឲ្យវា
 ទៅនៅទីនោះចុះយកតែម្តាយទេ ប៉ុន្តែ បើកូននោះបេះមិនដាច់ពីម្តាយ
 ទេ យកមកចុះសាកសួរអស់រឿងរ៉ាវ ហើយបោសសម្អាតទាំង
 អស់” ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបញ្ជាក់ផងដែរថា សូមកុំប្រឡំអំពី
 ខ្លឹមសារនៃឯកសារនេះ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមនិយាយថា បោស
 សម្អាតទាំងអស់គឺសំដៅទៅលើការសម្លាប់ ។ ក្នុងករណីមួយនេះគឺ

ការសម្លាប់កុមារតូចៗ ពោលគឺ កូនក្មេង និងទារក ទាំងអស់នេះគឺជា
 ជីវិតនៅក្នុងស្រុកកំរូរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ បទល្មើសទាំង
 ឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្រាំងភាចាន់នឹងត្រូវបង្ហាញមិនមែនបង្ហាញ
 ត្រឹម តែរយៈពេល ឯកសារ ដែលនៅសេសសល់ពីត្រាំកក់តែប៉ុណ្ណោះទេ
 បើតាមរយៈសក្ខីកម្មរបស់អ្នកធ្លាប់ជាប់មន្ទីរឃុំឃាំងដែលនៅរស់
 រានមានជីវិត និងកម្មាភិបាលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដែលធ្លាប់ធ្វើការ
 នៅទីនោះផងដែរ ដែលបានសារភាពថា ខ្លួនបានដាក់ខ្នោះអ្នកទោស
 នៅក្នុងលក្ខណៈអមនុស្សធម៌ ។ ការប្រើប្រាស់ពាក្យក្នុងអំឡុង
 ពេលសួរចម្លើយ និងសម្លាប់អ្នកទោសដែលគេកប់ក្នុងរណ្តៅមជ្ឈិម
 បរិវេណកុក ។

ឯកសារមួយច្បាប់ដែលសរសេរដោយប្រធានកុកក្រាំង
 ភាចាន់ ឈ្មោះ អាន់ និងដែលបញ្ជាក់ដោយលេខាស្រុក បានរាយ
 ការណ៍ដូចបក្សថា “ចាប់ពីយើងកម្ទេចពួកអាខ្មាំងមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ
 អស់ចំនួន១៥០០០នាក់” ។ ទាំងនេះគឺជា អង្គធាតុមួយដែលត្រូវ
 បានកាត់មកពីរណ្តៅសាកសពរួមនៅជុំវិញកុកក្រាំងភាចាន់ ។

នៅក្នុងសវនាការទី១ អតីតលេខាស្រុកត្រាំកក់ ពេជ្រ យឹម
 បានរៀបរាប់អំពីវគ្គរៀនសូត្រនយោបាយតាមរយៈពេលមួយខែ
 ដែលរៀបចំឡើង១ឆ្នាំម្តងនៅភ្នំពេញ សម្រាប់លេខាស្រុក និង
 លេខាតំបន់មកពីទូទាំងប្រទេសចូលរួម ។ នៅក្នុងការប្រជុំនានា ដែល
 គាត់បានចូលរួម អ្នកបង្រៀនមាន តែម្នាក់គត់គឺជនជាប់ចោទ ខ្លួន ជា ។
 នៅពេលដែលអតីតលេខាស្រុកកំរូរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា
 ត្រូវបានសួរថា ខ្លួន ជា បានពិភាក្សាអំពីខ្លាំងផ្ទៃក្នុង និងខ្លាំងផ្ទៃក្រៅ
 គាត់បានឆ្លើយថា “និយាយទាំងអស់ បើមិននិយាយមិនឮ អីហៅខ្លាំង
 អីហៅសត្រូវ” ។ បទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ មិនមែន
 ជាអំពើរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមទេ បទល្មើសទាំងនេះគឺជាអំពើ
 របស់សមាជិកបក្ស ដែលមានភក្តីភាពចំពោះបក្ស និងមានការហ៊ុក
 ហ៊ួនរៀនសូត្រត្រឹមត្រូវដែលអនុវត្តន៍នូវគោលនយោបាយ សេចក្តី
 ណែនាំ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ ខ្លួន ជា និងខៀវ សំផន និងមេដឹកនាំបក្ស
 កុម្មុយនីស្តដទៃទៀត ។

នៅក្នុងសវនាការទី២នេះ និងពិនិត្យទៅលើការដ្ឋានដែល
 មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះអសោចបំផុតនោះ ចំនួន៣នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជា
 ធិបតេយ្យគឺ ទំនប់១មករា ដែលបានកសាងឡើងនៅស្ទឹងជំនិត ក្នុង

ខេត្តកំពង់ធំ ដែលជាផ្នែកមួយនៃភូមិភាគបស្ចិម ឬខេត្តរចនាសម្ព័ន្ធ ។ ទំនប់ ត្រពាំងថ្ម ស្ថិតនៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដែលកសាងឡើងដោយ តំបន់៥ នៃភូមិភាគពាយ័ព្យ និងព្រលានយន្តហោះកំពង់ឆ្នាំង ការដ្ឋាន ដែលគ្រប់គ្រងដោយកងពលធំលេខ៥ ០២ របស់កងទ័ពបដិវត្តន៍ កម្ពុជា ។

ដោយអនុលោមតាមផែនការសេដ្ឋកិច្ចរបស់ជនជាប់ចោទ និងមេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាដទៃទៀត គម្រោងផែនការធារា សាស្ត្រទ្រង់ទ្រាយធំ ត្រូវបានផ្ដើមឡើងនៅទូទាំងប្រទេសនៅក្នុង ឆ្នាំ១៩៧៦ នេះជាផ្នែកមួយមហាលោតដោះ មហាអស្ចារ្យរបស់ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា មេដឹកនាំបក្សបានអំពាវនាវឲ្យបញ្ចប់ការ កសាងសាងសង់ទំនប់ទ្រង់ទ្រាយធំទាំងអស់នោះឲ្យបានឆាប់រហ័ស ដែលមិនគិតថា ទំនប់ទាំងនោះ ត្រូវបានកសាងភាគច្រើនដោយកម្លាំង មនុស្សឡើយ ។ ផែនការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលចំពោះទំនប់១មករា គឺជាម ទារឲ្យបញ្ចប់ការសាងសង់ទំនប់ដែលមានប្រវែង៦០ គីឡូម៉ែត្រ ក្នុងរយៈពេលមិនលើសពីមួយឆ្នាំ ។ អាជ្ញាធរកសិកម្មនៅទំនប់ត្រពាំងថ្ម គឺទំហំប្រហែលបីដងមួយយ៉ាងធំ អាជ្ញាធររួមបញ្ចូលទាំងទំនប់ទឹក ប្រហែល១៣គីឡូម៉ែត្រ ដែលកសាងនៅតាមបណ្តោយផ្នែកខាង កើតនៃអាជ្ញាធរកសិកម្មប្រវែង៩គីឡូម៉ែត្រ នៅផ្នែកខាងត្បូងព្រមទាំង ស្ពានចំនួន៣ និងប្រឡាយវែង៧០ចំនួន៣ខ្សែ ដែលប្រឡាយនីមួយៗ មានប្រវែង៥០ គីឡូម៉ែត្រ ។ ទោះបីជាគម្រោងនេះមានទំហំធំធេង យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ផែនការបក្សនៅតែអំពាវនាវឲ្យបញ្ចប់គម្រោង សាងសង់នេះក្នុងរយៈពេលត្រឹមតែ៣ខែប៉ុណ្ណោះ ។ ជាលទ្ធផល ការណែនាំរបស់បក្ស ប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានបញ្ជូលទៅកាន់ ការដ្ឋានទាំងនេះ ហើយត្រូវបានប្រគល់ឲ្យនូវការងារដែលលំបាក លំបិន និងមិនសមហេតុផលហើយអ្នកទាំងនោះ ត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើ ការតាំងពីព្រឹកដល់យប់ ដែលមិនមានអាហារថ្នាំស្រូវគ្រប់គ្រាន់ ។ ពលករជាងពីរម៉ឺននាក់ ត្រូវបានបាត់បង់ទៅកសាងទំនប់១មករា ហើយពលករជាង៣ម៉ឺននាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅទំនប់ត្រពាំងថ្ម ។ នៅ ក្នុងរបាយការណ៍ និងសារទូរលេខ ដែលបញ្ជូនទៅមជ្ឈមណ្ឌល ខៀវ សំផន បានទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅការដ្ឋានទាំងពីរ ហើយបានលើកសរ សើរពីការកសាងអាជ្ញាធរកសិកម្មត្រពាំងថ្ម ។ នួន ជា ធ្វើដំណើរទៅតាម បណ្តាខេត្តជាប្រចាំ ហើយបានឃើញពីស្ថានភាពនៅទំនប់១មករា និង

ការដ្ឋានដទៃទៀតដែលកងការពាររបស់ នួន ជា បានលើកឡើងនៅ ក្នុងសវនាការលើកទី១រួចមកហើយ ។ ការកសាងទំនប់ទាំងនេះ ត្រូវ បានបង្ហាញនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីទំនប់បដិវត្តន៍ និងទស្សនាវដ្តីយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍ ដោយមជ្ឈមណ្ឌល ។ នេះគឺជាទស្សនាវដ្តីយុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍ចេញផ្សាយខែកក្កដា និងខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ នៅក្នុងទស្សនាវដ្តីនេះមានអត្ថបទរៀបរាប់យ៉ាងលម្អិតអំពីលក្ខណៈ នៃទំនប់ត្រពាំងថ្ម ដែលបានកត់សម្គាល់ថា ការកសាងអាជ្ញាធរកសិកម្ម ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី១៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបានបញ្ចប់ជាស្ថាពរ នៅពាក់កណ្តាលខែឧសភា និងបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីអ្វីដែលពលករ រាប់ម៉ឺននាក់ បានឆ្លងកាត់នៅការដ្ឋាននេះ ។ មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជាបានមកកាន់ការដ្ឋានទាំងអស់នេះដែរ ដើម្បីបង្ហាញដល់ប្រតិភូ បរទេសពីសមិទ្ធផលសម្រេចបានក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ទប់នាយករដ្ឋមន្ត្រីចិន ត្រូវបានថ្នាក់ដឹកនាំ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា អញ្ជើញទៅបំពេញទស្សនកិច្ចនៅទំនប់ទាំង ពីរ ។ នៅទំនប់ត្រពាំងថ្មរស់ ញឹម ដែលជាលេខាភូមិភាគពាយ័ព្យ បាន ប្រកាសថា ទំនប់នេះត្រូវបានកសាងឡើង ប្រើរយៈពេលតិចជាង២ ខែ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីអំពាវនាវរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា ដើម្បីកសាងអាជ្ញាធរកសិកម្មដ៏ធំមួយ ។ នៅទំនប់១មករា លេខា ភូមិភាគមជ្ឈម កែ ពក បានកត់សម្គាល់ថា ព្រះសង្ឃមានសង្ឃវិកា ថា មានតែព្រះទេវដែលអាចទប់ទឹកស្ទឹងជីនិតបាន ។ ជាការឆ្លើយតប ប៉ុល ពត បានអះអាងថា មនុស្សខ្លួនឯងគឺជាព្រះ ។ ប៉ុន្តែ ពលករនៅ តាមការដ្ឋានទាំងនេះមិនត្រូវបានបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបាត់ទុកថា ជាព្រះទេ ។ ពួកគាត់ គឺជាទាសករ ដែលទទួលបានត្រឹមរបបអាហារ បន្តិចបន្តួចត្រូវធ្វើពីព្រឹកព្រលឹមរហូតដល់យប់ជ្រៅ សម្រាកផ្ទាល់ដី ហើយត្រូវតាមដាន និងឃ្លាំមើលដោយកងឈ្មួបបក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា ។ ពួកគាត់នៅសល់តែស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹង ខ្វះជីវជាតិ និងមាន ហើមដៃហើមជើងផងដែរ ។ អ្នកដែលឈឺធ្ងន់មិនអាចធ្វើការកើត ត្រូវបានចោទថា ជាខ្មាំងហើយត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ។ អ្នកដែលតវ៉ាពី ស្ថានភាពការងារ ឬបញ្ហាខ្វះម្ហូបអាហារ ឬក៏អ្នកដែលព្យាយាមរត់ គេច ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន ហើយយកទៅបាត់ ។ ទាំងនេះគឺជា តាមភាពជាក់ស្តែងនៅក្នុងការដ្ឋានទាំងនេះ ។

លីម ជ័យធីត្ត, ឌី សុខាភា និង ធួន វិញហុល

សំណើសុំធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងនិងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

សេចក្តីផ្តើម

កម្រោងរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ត្រូវបានយល់ឃើញថា មានលក្ខណៈថ្មីស្ទើរ និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមកដោយសារតែមានការទទួលស្គាល់អ្នករស់រានមានជីវិតជាក់លាក់ជាច្រើនរូបជា “ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី” ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាភាគីពេញសិទ្ធិក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ អ្វីដែលសំខាន់នោះគឺ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្រោងនេះមិនត្រូវបានអនុវត្តឲ្យបានពេញលេញនៅក្នុងសវនាការបឋមក្នុងសំណុំរឿង០០១ នោះទេ។ ចំពោះការអនុវត្តនូវសំណុំរឿង០០២ ដែលដំណើរការនៃសវនាការបឋមកំពុងតែដំណើរការអង្គជំនុំជម្រះកំពុងព្យាយាមរឹតបន្តិចតួចនាទីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីរបស់អ្នកទាំងនេះដោយសារតែចំនួននៃអ្នករស់រានមានជីវិត ដែលដាក់ពាក្យស្នើសុំធ្វើជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានចំនួនច្រើន។ អង្គជំនុំជម្រះរឹតបន្តិចតួចនាទីនេះតាមរយៈការពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដែលគ្រប់គ្រងលើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

សំណើសុំធ្វើការកែប្រែលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះផ្តោតសំខាន់លើការស្នើសុំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ចំពោះការគ្រប់គ្រងតុលាការដោយធ្វើការផ្តោតលើទំនួលខុសត្រូវរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាផ្ទាល់។ ទោះបីជាអ្នកអង្កេតការណ៍ភាគច្រើនទទួលស្គាល់ថា ការរៀបចំ និងការគ្រប់គ្រងដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីឲ្យបានប្រសើរជាងមុនគឺជាការចាំបាច់សម្រាប់សំណុំរឿង០០២ ដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំជាងមុន យោងតាមសំណើដែលបានស្នើសុំថ្មីៗនេះ សេចក្តីព្រាងច្បាប់បានកាត់បន្ថយសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មកដល់ត្រឹមកម្រិតមួយដែលការបន្តហៅអ្នករស់រានមានជីវិតទាំងអស់នេះជាដើមបណ្តឹង

រដ្ឋប្បវេណីតទៅទៀត អាចបណ្តាលឲ្យជំនឿទុកចិត្តមកលើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានការថយចុះ។

សំណើសុំធ្វើការផ្លាស់ប្តូរលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះអាចត្រឹមតែចាត់ទុកថាជាទង្វើមួយដែលធ្វើឡើង ដើម្បីបិទបាំងការពិតតែប៉ុណ្ណោះ (Trojan Horse) ។ ការផ្លាស់ប្តូរនេះនឹងកម្រិតសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមកនៅត្រឹមចំណុចមួយដែល “អ្នកចូលរួម” ទាំងនេះមិនស័ក្តិសមនឹងទទួលបានថាជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៀតនោះទេ។ យោងតាមច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងយុត្តាធិការនៃច្បាប់ស៊ីវិលដទៃទៀត បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា “ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី” ទទួលបានសិទ្ធិយ៉ាងហោចណាស់ជាក់លាក់មួយចំនួន ប៉ុន្តែសិទ្ធិទាំងអស់នេះមិនត្រូវបានផ្តល់ឲ្យអ្នករស់រានមានជីវិត និងមេធាវីតំណាងអ្នកទាំងនេះនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាទេ។ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាខកខានមិនបានទទួលស្គាល់ថា សំណើសុំធ្វើការកែប្រែលើវិធានផ្ទៃក្នុងធ្វើឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងមិនមែនជា “ភាគី” នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីទៀតទេ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនត្រឹមតែកែប្រែនូវតម្លៃរបស់តួនាទី នៃការចូលរួមរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីតុលាការអន្តរជាតិនាពេលអនាគតប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏នាំឲ្យអ្នករស់រានមានជីវិតយល់ខុសអំពីតួនាទីរបស់ខ្លួនក្នុងដំណើរការនីតិវិធី។ ការបោកបញ្ឆោតផ្នែកច្បាប់នេះកាន់តែអាក្រក់ នៅពេលដែលយើងរំពួកឡើងវិញថាអ្នកចូលរួមទាំងអស់គឺជាអ្នករស់រានមានជីវិតពីទម្រង់កម្មវិធីព្រៃដុះបំផុតនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ។

សិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាគឺជាតុលាការអន្តរជាតិដំបូងគេបង្អស់ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានការចូលរួមពីសំណាក់

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ “ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី” គឺជាវាក្យស័ព្ទ ច្បាប់មួយ ។ បើទោះជាសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខុសប្លែក គ្នានៅក្នុងយុត្តាធិការមួយទៅយុត្តាធិការមួយទៀតក៏ពិតមែន សាលាក្តីមិនអាចប្រកាសថា ជនរងគ្រោះណាម្នាក់ជា “ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី” បានទេ បើមិនបានផ្តល់សិទ្ធិមួយចំនួនដែលជាប់មក ជាមួយតួនាទីជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅដល់ជនរងគ្រោះ ។ អ្វីដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់ នោះគឺនៅពេលដែលតុលាការទម្រង់កម្ម អន្តរជាតិចែងអំពីមានភាពប្រសើរឡើងនៃការចូលរួមរបស់ជនរង គ្រោះ គម្រោងនៃការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះនេះ ក៏ពុំមាន លក្ខណៈស្មើគ្នាទៅនឹងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះ ទេ ដោយសារតែជនរងគ្រោះនៅតុលាការទម្រង់កម្មអន្តរជាតិពុំ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាភាគីនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះ ។ នៅពេលដែលសាលាក្តីពិសេសសម្រាប់ប្រទេសលីបង់ ដែលជា សាលាក្តីមួយទទួលរងឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងក្លាពីច្បាប់ស៊ីវិលបានលើក ឡើងថា “បើទោះជាជនរងគ្រោះពុំមានសិទ្ធិដូចនឹងភាគី ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី (អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងឯកជន) នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ ស៊ីវិលដែលសិទ្ធិទាំងអស់នោះ មានដូចជា សំណើសុំប្រាក់សង ជំងឺចិត្ត តុលាការក៏អាចអនុវត្តសិទ្ធិនីតិវិធីមួយចំនួន ឧទាហរណ៍ ទទួលបាននូវឯកសារដែលដាក់ដោយភាគី ធ្វើការកោះហៅសាក្សី ក្រោមការអនុញ្ញាតពីអង្គជំនុំជម្រះពិនិត្យនិងសួរដេញដោលសាក្សី រួមទាំងដាក់ចេញនូវសំណើ និងសេចក្តីសង្ខេបនៃអង្គហេតុរបស់ សំណុំរឿងជាដើម” ។ ដោយសារតែតុលាការអន្តរជាតិទាំងអស់ នេះ មានចេតនាចែងមិនឲ្យមានការចូលរួមរបស់អ្នករស់រានមាន ជីវិត មានកម្រិតស្មើនឹងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដូច្នេះវាហាក់បីដូចជាសមហេតុ ដែលគម្រោងនៃការចូលរួមរបស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ត្រូវតែផ្តល់ឲ្យអ្នករស់រានមានជីវិតយ៉ាងហោចណាស់សិទ្ធិ មួយចំនួន ដែលមាននៅក្នុងគម្រោងនៃការចូលរួមរបស់អ្នករស់ រានមានជីវិត ។

ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងក្រោម ទោះបីយ៉ាងណាក្តី យោងតាមសំណើសុំផ្លាស់ប្តូរវិធានផ្ទៃក្នុង តុលាការនឹងផ្តល់សិទ្ធិ តិចជាងមុន ។

សេចក្តីព្រាងដំបូងនៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ពិតជាបានផ្តល់ឲ្យមានការចូលរួម របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដ៏ពិតប្រាកដមែន ទោះបីជាមិនមាន យន្តការសម្រាប់សំណើបុគ្គលក៏ដោយ តែសំណើសុំធ្វើការកែប្រែ វិធានផ្ទៃក្នុងនេះនឹងមិនផ្តល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រាន់ទៅដល់អ្នកចូលរួមដែល ជាអ្នករស់រានមានជីវិត ដើម្បីត្រូវបានចាត់ទុកជា “ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី” ដែលមិនមែនមានត្រឹមតែនាមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ជាការ ពិតទៅ សិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬ ជាទូទៅសិទ្ធិរបស់អ្នក រស់រានមានជីវិតមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការត្រូវធ្វើឲ្យមានតុល្យភាព រវាងសិទ្ធិរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតជាមួយនឹងតម្រូវការនៃការ ប្រព្រឹត្តិទៅនៃសវនាការយុត្តិធម៌មួយដែលអាចរក្សាបាននៃសិទ្ធិ របស់ជនជាប់ចោទដែរ ។ លើសពីនេះទៅទៀត កិច្ចដំណើរការនៃ នីតិវិធីត្រូវប្រព្រឹត្តទៅឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមតែអាចធ្វើទៅបាន ។ ដលប្រយោជន៍ទាំងបី តែងតែមានការប៉ះទង្គិចទៅវិញទៅមកនៅ ពេលអនុវត្ត ពីព្រោះការកើនឡើងនៃផលប្រយោជន៍មួយបណ្តាល ឲ្យមានការរឹតបន្តឹងទៅលើផលប្រយោជន៍ដទៃទៀត ។ នេះជាអ្វី ដែលកើតមានឡើងជាក់ស្តែងនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ដែលកំពុងត្រួតពិនិត្យលើដំណើរការនីតិវិធីមាន ការចូលរួមពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរាប់ពាន់នាក់ ។ ភាពតានតឹង ដែលនៅតែបន្តកើតមានឡើងក្នុងចំណោមផលប្រយោជន៍ទាំងបី បានបណ្តាលឲ្យមានការចាកចេញឆ្ងាយពីនីតិវិធីតុលាការនៅក្នុង ប្រទេស និងការចោទសួរពីចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញ ថា “តើ បុគ្គលរូបណាដែលអាចបន្តអនុវត្តដោយមិនរំលោភបំពានដល់ ស្មារតីរបស់ច្បាប់ ឬ ធ្វើឲ្យមានបម្រែបម្រួលនៃអត្ថន័យនៃការ ចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក៏ដូចជាគោលបំណងរបស់សវនាការ ទាំងមូល ដែលទាំងនេះត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈ ដោយបណ្តឹងពីរ មានទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក គឺបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងបណ្តឹង ព្រហ្មទណ្ឌ” ។

ជាមួយនឹងការអនុម័តលើវិធានផ្ទៃក្នុងអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចធ្វើបាននូវចំណុចនេះ ហើយអ្នក

ចូលរួមដែលជាអ្នករស់រានមានជីវិតនឹងមិនគួរចាត់ទុកថាជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៀតទេ ។ អ្វីដែលសំខាន់នោះ គម្រោងដែល
ស្នើឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបង្កឱ្យ
មានការសង្ស័យជាច្រើន ចំពោះការរក្សាទំនាក់ទំនងរវាងមេធាវី
និងកូនក្តី ក៏ដូចជាសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការចូលរួមនីតិវិធីតុលាការ
ហើយគម្រោងនេះនឹងប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើសិទ្ធិ របស់អ្នករស់
រានមានជីវិតក្នុងពេលចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរនីតិវិធីក្រោមនាមថា
“ភាគី” ។

ទំនាក់ទំនងមេធាវី និងកូនក្តី

ក្នុងនាមជាភាគីនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដើមបណ្តឹង
រដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតំណាងឱ្យខ្លួន ដែលសិទ្ធិនេះ
ត្រូវបានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ។ សិទ្ធិនោះរួមបញ្ចូលនូវធាតុ
សំខាន់ៗនៃទំនាក់ទំនងរវាងមេធាវី និងកូនក្តី រួមមានដូចជា សិទ្ធិ
របស់កូនក្តីក្នុងការជួលមេធាវីតាមជម្រើសរបស់ខ្លួន សិទ្ធិរបស់កូនក្តី
ក្នុងការបញ្ឈប់មេធាវីរបស់ខ្លួន កាតព្វកិច្ចរបស់មេធាវីក្នុងការ
តំណាងឱ្យប្រយោជន៍របស់កូនក្តីខ្លួន និងសិទ្ធិអំណាចរបស់កូនក្តី
ក្នុងការកំណត់កម្មវត្ថុនៃការតំណាងស្របច្បាប់ ប៉ុន្តែសំណើសុំធ្វើ
ការកែប្រែលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះនឹងលុបបំបាត់ចោលស្ទើរតែទាំង
ស្រុងនូវធាតុផ្សំយ៉ាងសំខាន់នៃសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតំណាង
ឬកាត់បន្ថយដល់កម្រិតមួយនូវធាតុផ្សំ ដែលអាចនាំឱ្យមានការ
ចោទសួរ ឬក៏មានការធ្វើកំណែទម្រង់ទ្រង់ទ្រាយធំដែលអាចចោទ
ជាបញ្ហាថា តើសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតំណាងដែលជាគោលការណ៍
មូលដ្ឋាននៃនីតិវិធីត្រាន់ស្តើសសិទ្ធិមួយដែលបានចែងជាលាយលក្ខណ៍
អក្សរ ប៉ុន្តែគ្មានការអនុវត្តជាក់ស្តែង ឬមួយយ៉ាងណា ។

គម្រោងថ្មីនៃសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីតំណាងនៅក្នុងសំណើ
សុំធ្វើការកែប្រែលើវិធានផ្ទៃក្នុងបានចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលនៃ
សវនាការបឋម ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទទួលបានសិទ្ធិតំណាង
ដោយមេធាវី និងអាចជ្រើសរើសបានដោយសេរីរាល់មេធាវី
ដែលបានចុះឈ្មោះក្នុងគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
“នៅឯណាៈពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះទទួលបានពាក្យបណ្តឹង” ទោះបី
យ៉ាងណាក្តី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី “ត្រូវបង្កើតក្រុមរួមបញ្ចូល
គ្នាតែមួយ ដែលផលប្រយោជន៍នៃក្រុមត្រូវតំណាងដោយសហ

មេធាវីតំណាងឱ្យជនរងគ្រោះ” ។ ក្នុងឋានៈនៃក្រុមដែលទទួលស្គាល់
ជាសាធារណៈនេះ មេធាវីតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគ្រាន់
តែអាចផ្តល់ជំនួយដល់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹង
តែប៉ុណ្ណោះ ហើយភារកិច្ចរបស់មេធាវីតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប
វេណី ត្រូវបានកម្រិតមកត្រឹមតែ “ការដាក់សារណាដោយផ្ទាល់
មាត់ ការស្តាប់ចម្លើយកូនក្តីរបស់ខ្លួន និងការរៀបចំសារណាជា
លាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលភារកិច្ចទាំងអស់នេះត្រូវបានផ្ទេរដោយ
សហមេធាវីនាំមុខតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ ជាគោល
ការណ៍មូលដ្ឋាន មេធាវីតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាជំនួយ
ការច្បាប់ ដែលឋានៈរបស់ខ្លួនត្រូវបានបន្ថយមកត្រឹមតែរៀបចំ
សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ នៅពេលដែលមានការស្នើសុំ ជា
ជាងតំណាងកូនក្តីរបស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ ។

តថភាពនេះកាន់តែច្បាស់ឡើង នៅពេលដែលមានការ
ទទួលស្គាល់ថាសំណើសុំធ្វើការកែប្រែលើវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា
ភារកិច្ចសំខាន់របស់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងឱ្យដើមបណ្តឹង
រដ្ឋប្បវេណីនឹងមានដូចជា “តំណាង ឱ្យផលប្រយោជន៍នៃក្រុមដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី” “តួនាទីដាច់ដោយឡែកក្នុងតុលាការចំពោះការ
ផ្តល់ការគាំទ្រយុទ្ធសាស្ត្រ និងការធ្វើបទបញ្ជាអំពីផលប្រយោជន៍
របស់ក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងតុលាការ” “តួនាទីដាច់
ដោយឡែកជាអ្នកទំនាក់ទំនងខាងផ្នែកប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ” និង
“ស្វែងរកវិធីសាស្ត្រចាំបាច់ដទៃទៀត ដើម្បីធានាដល់ប្រសិទ្ធភាព
នៃការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា” ប៉ុន្តែ
ពុំមានកាតព្វកិច្ចចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗ នោះទេ ។
ការលើកឡើងនេះ ផ្ទុយគ្នាស្រឡះពីអ្វីដែលបានប្រើប្រាស់នៅ
តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ដែលធ្វើការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា
“អ្នកតំណាងផ្នែកច្បាប់បន្តទៅ ត្រូវទទួលខុសត្រូវទាំងការតំណាង
ឱ្យផលប្រយោជន៍ ទាំងជនរងគ្រោះជាទូទៅ ក្នុងអំឡុងពេលនៃ
ដំណើរការនីតិវិធី និងតំណាងឱ្យជនរងគ្រោះជាក់លាក់ណាមួយ
នៅពេលផលប្រយោជន៍របស់អ្នកទាំងនោះប្រឈមនឹងបញ្ហា
ផងដែរ ។ (នៅមានត)

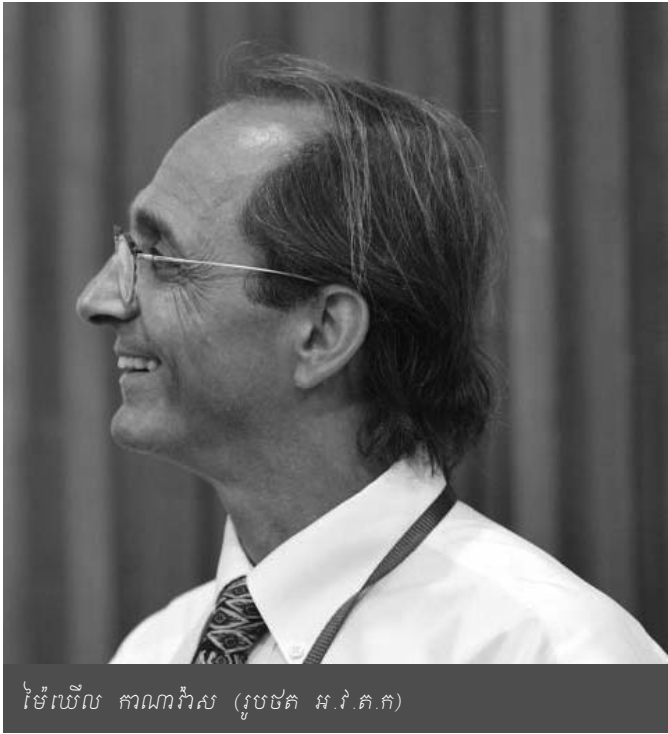
អនុជ្រូ អេហ្វ ជាយអាមិន

ការឆ្លើយតបទៅអត្ថបទរបស់ វ៉ែនឌុល ដីហ្វាលក្វ : ការបកស្រាយពាក្យ «អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត» នៅក្នុងជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

(ភីលេខមុន)

យោងទៅតាមអត្ថបទរបស់ ស្ទីវិន នៅដើមឆ្នាំ២០០៣ នៅក្នុងកិច្ចបរិច្ឆេទ មន្ត្រីច្បាប់នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ :

បានស្នើនិយមន័យមួយចំនួន ដែលអាចក្លាយជាជំនាញ
កំហិតជាមូលដ្ឋានស្តីពីពាក្យ «មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់»
ដើម្បីរាប់បញ្ចូល ខុច ។ និយមន័យទាំងនោះមានដូច
ជា «ដោយសារតែមុខតំណែង និងតួនាទីពិសេស
របស់ខ្លួន បុគ្គលនោះនឹងមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់
បំផុតចំពោះទីក្រុងកម្ពុជា និងការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរ»
ឬ «ជាជនដែល សាហាវព្រៃផ្សៃ ដែលបាន
ប្រព្រឹត្តទីក្រុងកម្ពុជាធ្ងន់ធ្ងរ» ឬក៏និយមន័យដែល
បានស្នើពីខាងដើម «គឺបុគ្គលទាំងឡាយណាដែល
មានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះទីក្រុងកម្ពុជា
និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។» នៅពេលទាក់
ទងជាមួយបណ្តាប្រទេសជាសមាជិកអង្គការ
សហប្រជាជាតិ (មន្ត្រីច្បាប់នៃអង្គការសហប្រជា
ជាតិ) នៅពេលនោះបាននិយាយថា នេះគឺជាសវនា
ការកាត់ទោស «មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់» និងបុគ្គលជា
ច្រើននាក់ទៀត គ្រានោះដែរ លោក ហ៊ីន សែន បាន
ក្រើនរំពង លោក ថមម៉ាស អ្នកតំណាងពិសេស
របស់អង្គការសហប្រជាជាតិថា «បុគ្គលជាច្រើន
នាក់ទៀត» នៅទីនេះ មិនគួររាប់បញ្ចូលបុគ្គលដូចជា
ជា ស៊ីម ហេង ស៊ីន រួមទាំងរូបភាគ ដែលគួរតែ
ទទួលបានការស្នើសុំសេរីចំពោះការជួយផ្តល់
រំលឹរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ។»

ម៉ែយ៉ែល កាណារ៉ាស (រូបថត អ.វ.ត.ក)

ក្រៅពីពាក្យដែលប្រើដើម្បីរាប់បញ្ចូលទាំង ខុច អង្គការ
សហប្រជាជាតិហាក់បីដូចជាមិនសូវខ្វល់ខ្វាយ ចំពោះពាក្យពេចន៍
នៅក្នុងច្បាប់ដែលយកមកគ្រប់គ្រងតុលាការទេ ។ នៅក្នុងកិច្ច
ពិភាក្សារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិបាន
ធ្វើឡើងកាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីវិសាលភាពនៃយុត្តាធិការ
បុគ្គល «គណៈប្រតិភូអង្គការសហប្រជាជាតិបានបញ្ជាក់ថាបញ្ហា
នេះគឺជារឿងនយោបាយ ដែលអាជ្ញាធរកម្ពុជាត្រូវធ្វើការសម្រេច
ចិត្ត» ។ អង្គការសហប្រជាជាតិធ្វើកំណត់សម្គាល់ទៅលើមាត្រាទី
មួយនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
ក្នុងតុលាការកម្ពុជាថា «ការតាក់តែងមាត្រាគឺជាការសម្រេចចិត្ត
ផ្នែកនយោបាយមួយដែលត្រូវធ្វើឡើងក្នុងកម្រិតថ្នាក់ជាតិ »

ទោះបីជាពាក្យ «អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត» ត្រូវបាន

ដាក់បញ្ចូលក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ហើយក៏ដោយ នៅអំឡុងពេល ពិភាក្សាពីសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំសភា លោកទទួលបានការអនុម័ត សុខ អាន បានសន្និដ្ឋានថា ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានសាលាក្តីខ្មែរក្រហមនេះមានគោលបំណង “កាត់ទោសបុគ្គល មួយចំនួនតូចតែប៉ុណ្ណោះ” “បុគ្គលមួយក្រុមដែលមិនមែនជា បុគ្គលទូទៅ” និងត្រូវបានកំណត់ “យ៉ាងច្បាស់លាស់លើបុគ្គល មួយចំនួនតូច” ដោយមិនរាប់បញ្ចូល “អ្នកនៅថ្នាក់ក្រោមនិងសមាជិកធម្មតា នៅក្នុងបក្ស” ក្នុងការចោទប្រកាន់។ “សមាជិកដទៃ ទៀតនៃក្រុមប្រឹក្សារបស់លោកអ្នក ហ៊ុន សែន បានប្រកាសថា លើកលែងតែមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ជនទាំងឡាយដែលធ្លាប់បម្រើការ ត្រូវបបកម្តងជាប្រជាធិបតេយ្យ មានដូចជា អ្នកនយោបាយ កម្មាភិបាលយោធា និងយុទ្ធជន មិន “ចាំបាច់ប្រកាន់” និងត្រូវបាននាំ យកទៅកាត់ទោសនោះទេ។

រីឯខ្លួន កម្រិតការវិភាគរបស់ខ្លួនមកត្រឹមទិដ្ឋភាពទូទៅនៃ សេចក្តីសន្និដ្ឋានធ្វើឡើងដោយលោក ស៊ុរិន ហេងឌ័រ (នៅក្នុងអត្ថបទ ចុះផ្សាយថ្មីៗទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ) និងលោក ដេវីត សេហ្គ័រ អតីត ឯកអគ្គរដ្ឋទូត គោរពនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ទទួលបន្ទុកផ្នែកទ្រឹស្តីកម្ម សង្គ្រាមទាក់ទងនឹងតើយុត្តាធិការបុគ្គលត្រូវតែដោះស្រាយយ៉ាង ណានៅក្នុងកិច្ចចរចាបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៃតុលាការ កម្ពុជា។

ការវិភាគរបស់ រីឯខ្លួន ដែលផ្អែកទៅលើអត្ថបទដែលទើប នឹងចេញផ្សាយស្តីពីប្រវត្តិនៃការចរចាបង្កើតសាលាក្តីខ្មែរក្រហម របស់ ស៊ុរិន ហេងឌ័រ មានបញ្ហា ដោយពិចារណាទៅលើហេតុផល របស់ ស៊ុរិន ហេងឌ័រ ក្នុងការសរសេរអត្ថបទលើឡើងនេះ។ ស៊ុរិន ហេងឌ័រ គឺជាសហអ្នកនិពន្ធនៃសៀវភៅដែលមានចំណងជើងថា ជនទាំងប្រាំពីររូបប្រឈមមុខនឹងការចោទប្រកាន់ : ទំនួលខុសត្រូវ ចំពោះទ្រឹស្តីកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយខ្មែរក្រហម។ សៀវភៅនេះបានបោះពុម្ពផ្សាយម្តងទៀតនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា និងការទន្ទឹងរង់ចាំការស៊ើបអង្កេតបឋមរបស់សហព្រះរាជ អាជ្ញា។ ក្រោយមក ស៊ុរិន ហេងឌ័រ បានធ្វើការជាអ្នកវិភាគឲ្យសហ ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុង ឆ្នាំ២០០៦ ដែលនៅពេលនោះសហព្រះរាជ

អាជ្ញាកំពុងតែស៊ើបអង្កេតលើ “ជនរស់រានមានជីវិតដែលកំពុង ប្រឈមមុខនឹងការចោទប្រកាន់” ដែល ស៊ុរិន ហេងឌ័រ បានកំណត់ រួចទៅហើយនៅក្នុងសៀវភៅរបស់ខ្លួនទាំងពីរឆ្នាំមុន។ នាខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៦ ស៊ុរិន ហេងឌ័រ ត្រូវបានផ្ទេរទៅការិយាល័យ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងមានមុខងារជាអ្នកស៊ើបអង្កេត ដោយស៊ើបអង្កេតជាពិសេសទៅលើដីកាបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ដែលកាត់បានជួយព្រាង នេះជាទំនាស់ដល់ប្រយោជន៍ដ៏ចម្រុះ ចម្រាសមួយដែលការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ធ្វើមិន ដឹងមិនឮ។ ក្រោយពីកាត់លាលែងពីដំណែង ពីព្រោះតែមិនពេញ ចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចចំពោះការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣ ប្តីក៏អាចបណ្តាលមកពីកិច្ចសន្យារបស់ខ្លួនបានបញ្ចប់ កាត់បាន សរសេរអត្ថបទមួយដែលមានចំណងជើងថា យុត្តាធិការបុគ្គលនៃ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក្នុងការពិនិត្យលើ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ខ្មែរក្រហម និង “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះទ្រឹស្តីកម្មខ្មែរក្រហម : ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការវិវឌ្ឍថ្មីៗ ដែល ក្នុងអត្ថបទនោះ កាត់បានសង្ខេបពីការចរចា ជុំវិញការបង្កើត អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងបានធ្វើសេចក្តី សន្និដ្ឋានថា “ការបកស្រាយ ដែលសមហេតុផលបំផុតចំពោះអត្ថ ន័យនៃយុត្តាធិការបុគ្គល នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា គួរតែរាប់បញ្ចូលទាំងមេដឹកនាំថ្នាក់កណ្តាលនៃបក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា”។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ គឺផ្ទុយពីអត្ថបទ ដែលកាត់បាន សរសេរមុនៗ ដោយនៅក្នុងអត្ថបទទាំងអស់នោះ កាត់បានវិភាគ លើរាល់កិច្ចចរចាជុំវិញការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងបានសន្និដ្ឋានថា គោលបំណងរបស់ភាគី រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក៏ដូចជាអង្គការសហប្រជាជាតិ គឺកាត់ទោស តែមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ រួមទាំង ខុច។ សេចក្តីសំអាងថ្មីចុងក្រោយ របស់កាត់ទាក់ទងនឹងពាក្យ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” និង “អ្នកទទួលខុស ត្រូវបំផុត” ត្រូវតែចាត់ទុកថា ជាការខំប្រឹងប្រែងផ្សព្វផ្សាយ និក្ខេបបទនៃសៀវភៅរបស់កាត់ និងចង់ពង្រីកយុត្តាធិការរបស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

រីឯខ្លួន គ្រាន់តែពិនិត្យត្រួសៗលើប្រវត្តិនៃការចរចា ដែលសង្ខេបដោយ ស៊ុរិន ហេងឌ័រ និង ដេវីត សេហ្គ័រ និងខកខានមិន

បានពិចារណាទៅលើគោលបំណងរបស់អ្នកសរសេរអំពីវិសាលភាពដ៏តូចចង្អៀតបង្កើតឡើងដោយពាក្យ “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែលនេះជាការពិចារណាមួយដែលអាចនាំទៅដល់ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានខុស ។

ច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

បន្ទាប់ពីសម្រេចចិត្តថាប្រវត្តិនៃការចរចាមិនបានជួយដល់ការកំណត់ន័យនៃពាក្យ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” រឿងនេះឯកទេសកម្ពុជាវិញ និងរកឃើញត្រឹមត្រូវថា “ច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជាផ្តល់នូវសេចក្តីណែនាំមិនគ្រប់គ្រាន់” ។ ប៉ុន្តែរឿងនេះបានបង្កើតកំហុស ដោយសារបានសន្និដ្ឋានថា “ច្បាប់នីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលគ្រប់គ្រងលើសមត្ថកិច្ចនៃការស៊ើបអង្កេតបានអះអាងថា ឆន្ទានុសិទ្ធិដើម្បីច្រានចោលការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងទៅនឹងជនដែលត្រូវបានចោទ ចំពោះសម្រាប់ទុក្ខក្នុងផ្ទះឆ្លងក្រុងត្រូវបានបកស្រាយក្នុងន័យចង្អៀតបំផុត ដោយសារអំណាចដែលបុគ្គលនោះមាន គឺពុំមានចែងជាក់លាក់នៅក្នុងច្បាប់ទាំងពីរនោះទេ” ។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន នេះយល់ខុសពីលក្ខណៈពិសេសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដែលជាតុលាការបង្កើតឡើង ពិសេសមួយមានរយៈពេល និងយុត្តាធិការមានកម្រិត ។

ខុសពីតុលាការក្នុងស្រុករបស់កម្ពុជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានបំណងកាត់ទោសតែ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់និងអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” តែប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះវាមិនមែនជារឿងមួយឆ្ងាយស្រួលឡើយក្នុងការកាត់ទោសជនសង្ស័យដែលមានចំនួនច្រើនលើសលុប ។ ការប្រៀបធៀបឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដើម្បីលើកលែងការចោទប្រកាន់នៅតុលាការទូទៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយនឹងឆន្ទានុសិទ្ធិនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មិនខុសប្លែកពីការប្រៀបធៀបរវាងផ្ទៃព្រំទៅនឹងផ្ទៃក្របនោះទេ ។ លើសពីនេះទៅទៀត វាជារឿងមួយដែលត្រូវអស់សំណើច ដោយអះអាងថា ឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបអង្កេត ត្រូវតែបង្កើតឡើងក្នុងលក្ខណៈតូចចង្អៀត ពីព្រោះសិទ្ធិអំណាចនេះមិនបានកំណត់ច្បាស់លាស់ នៅក្រៅដែល មាត្រា១ និងមាត្រា២នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ

ក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក៏ដូចជា មាត្រា១ និងមាត្រា២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងវ៉ាន់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងវេទនាអន្តរជាតិ បានកំហិតយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់អង្គជំនុំជម្រះយ៉ាងច្បាស់ត្រឹមលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និងអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ។ បើសិនជា ការចែងនេះមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកំណត់លើយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះនោះទេ យ៉ាងហោចណាស់ មាត្រាទាំងអស់នេះជួយតម្រង់ទិសឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដូចដែលអ្វីដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានរកឃើញ ។

យុត្តិសាស្ត្រ និងនីតិវិធីអន្តរជាតិ

ក្រោយមកទៀត រឿងនេះឯកទេសកម្ពុជាទៅពិចារណាលើយុត្តិសាស្ត្រនិងនីតិវិធីអន្តរជាតិដែលមាននៅតុលាការ ពិសេស សម្រាប់ប្រទេសសេរីឡេអូន តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការកំណត់បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានចាត់ទុកជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតរបស់ រឿងនេះ គឺត្រឹមត្រូវ យោងទៅតាមការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេស សេរីឡេអូន ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនោះមានដូចជា : ក) ការវាយតម្លៃភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអំពើទុក្ខក្នុងកម្ម និង ខ) កម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនសង្ស័យ ។ កំហុសរបស់ រឿងនេះ ស្ថិតនៅត្រង់កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនក្នុងការដកស្រង់ “ការកំណត់យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិនៃយុត្តាធិការបុគ្គល” ពីយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិដែលខ្លួនបានពិនិត្យ ។

ផ្អែកទៅលើយុត្តិសាស្ត្រដែលខ្លួនបានពិនិត្យឡើងវិញ រឿងនេះបានសន្និដ្ឋានថាមានការកំណត់នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិអំពីបុគ្គលនាំយកមកកាត់ទោស ។ រឿងនេះ បានផ្តល់ហេតុផលថា “មានតែតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីបានបដិសេធការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យ ដោយផ្អែកលើការរកឃើញថា ជនសង្ស័យនោះមិនមែនជា “អ្នកដែលទទួលខុសត្រូវជាន់ខ្ពស់” ហើយគំហើញនេះធ្វើឲ្យមានការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យនៅតុលាការថ្នាក់ជាតិវិញ ។ ក្នុងករណីដែល រឿងនេះ សំដៅទៅលើអង្គហេតុថា តុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសេរីឡេអូន រក

ពុំឃើញជនសង្ស័យណាមួយ ដែលគួរតែត្រូវយកមកកាត់ទោស ដោយសារតែពួកគេមិនមែនជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនោះ ជាការពិតទៅ នេះអាចបណ្តាលមកពីកត្តាច្រើន ដូចជាតើជន សង្ស័យរូបណាត្រូវបានជ្រើសរើសយកមកកាត់ទោស និងតើ ជនសង្ស័យមានដែលតវ៉ាចំពោះការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ដោយ ផ្អែកលើមូលហេតុថាខ្លួន “មិនទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។

ការដែលតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសេរីឡេអូន រកមិនឃើញជនសង្ស័យ ឬជនជាប់ចោទណាមួយ ដែលត្រូវចាត់ ចូលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ មិនបាននិយាយថា ជនសង្ស័យនៅ ក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និងសំណុំរឿង០០៤ គួរតែនាំយកមកចោទ ប្រកាន់ ឬស៊ើបសួរ នៅក្នុងអង្គជំនុំវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ទេ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការសម្រេចចិត្តរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌ សម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីក្នុងការបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅ តុលាការក្នុងប្រទេស មិនមែនធ្វើឡើងពីព្រោះមាន “ការកំណត់ បុគ្គលដែលត្រូវនាំយកមកកាត់ទោសនៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរ ជាតិ” នោះទេ ប៉ុន្តែដោយសារតែយុត្តិសាស្ត្របញ្ចប់របស់ក្រុម ប្រឹក្សាសន្តិសុខនៃអង្គការសហប្រជាជាតិចំពោះតុលាការព្រហ្ម ទណ្ឌសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ។ ប្រសិន ជាសំណុំរឿង មិនត្រូវបានបញ្ជូនទៅតុលាការក្នុងស្រុកនោះទេ សំណុំរឿងទាំង នោះអាចនឹងត្រូវជំនុំជម្រះនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីត ប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ពីព្រោះយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់តុលាការនេះ មិនមានដែនកំណត់ ។

រឿងនេះ ថ្ងៃដំបូង ខុសប្លែកពីសំណុំរឿងនៅតុលាការព្រហ្ម ទណ្ឌសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ដែលត្រូវបានផ្ទេរទៅ តុលាការក្នុងស្រុក ដោយអនុលោមតាមនីតិវិធីនៃវិធាន១១ស្ទួន ជនសង្ស័យនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង ០០៤ នឹងគេចពីការ ទទួលខុសត្រូវបទព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ ប្រសិនជាអ្នកទាំងនោះមិន ត្រូវបានធ្វើការជំនុំជម្រះនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ។ រឿងនេះ យល់ឃើញការមិនជំនុំជម្រះ ជាការឯកចេញពី គោលការណ៍ស្នូលនៃការទទួលខុសត្រូវបុគ្គល ដែលកំណត់ដោយ “ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ” ។ រឿងនេះ និយាយបញ្ជាក់ថា នៅ ពេលបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវបានសង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស

ណាមួយ វាគឺជាគោលការណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមួយ ដែលបុគ្គលនោះនឹងត្រូវនាំមកជំនុំជម្រះ ដោយឥតគិតពីការ កម្រិតនៃយុត្តាធិការបុគ្គលមកលើតុលាការ ។ ប៉ុន្តែនេះមិនមែនជា ការពិតនោះទេ ពីព្រោះ រឿងនេះ មិនបានផ្តល់អំណាចដូច្នោះក្នុង ការកាត់ទោសលើការលើកឡើងរបស់ខ្លួន ដែលការលើកឡើងមួយ ផ្អែកទៅលើការបំភ្លៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

មានការចោទប្រកាន់ថា ប្រជាជនរាប់ពាន់នៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជាមានទំនួលខុសត្រូវខ្លះចំពោះទឹកដីកម្ពុជា ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ រឿងនេះ ហាក់បីដូចជារឿង គោលការណ៍ ស្នូលនៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិត្រូវបានរំលោភបំពាន ដោយសារប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់នេះមិនត្រូវបានកាត់ទោស ហើយ ជំនឿបែបនេះហាក់បីដូចជាបង្ហាញថា រឿងនេះ គាំទ្រ (យ៉ាងហោច ណាស់បង្ហាញតាមរយៈសេចក្តីសន្និដ្ឋាន) ឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនគួរមានយុត្តាធិការបុគ្គលដែលមានកម្រិត នោះទេ ប៉ុន្តែគួរតែមានយុត្តាធិការលើបុគ្គលគ្រប់រូប ។

បើសិនជាវាជារដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ មានបំណងមិនចង់ឲ្យបុគ្គលណាម្នាក់អាចគេចចេញពីការទទួលខុស ត្រូវបទព្រហ្មទណ្ឌ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ ច្បាស់ជាមិនកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជាមកត្រឹមមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និងអ្នកទទួលខុស ត្រូវខ្ពស់បំផុតទេ ។ សេចក្តីសំអាងនេះមិនជាក់លាក់ពីនឹងអត្ថន័យ នៃពាក្យ “អ្នកទទួលខុសត្រូវបំផុត” ។ ប៉ុន្តែ សេចក្តីសម្គាល់បែបនេះ មិនយល់ស្រមៃតាមការដាក់បញ្ចូលពាក្យ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ បំផុត” នៅក្នុងឯកសារបង្កើតសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។ នេះគឺជា សេចក្តីសំអាងមួយដែលជំរុញដោយគោលនយោបាយ ដែលផ្អែក លើប្រព័ន្ធមួយនៃការវាយតម្លៃសីលធម៌ក្នុងបរិបទស្ថានភាព ។ ចៅក្រមមិនមែនជាអ្នកនយោបាយនោះទេ ហើយចៅក្រមក៏មិន មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការសម្រេចចិត្តថា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង អង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវតែកំណត់យុត្តាធិការត្រឹមបុគ្គលណា ដែលត្រូវនាំមកជំនុំជម្រះក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ។ (នៅមានត)

វ៉ែនឌឺល កាណាវ៉ាស

ថាង ប៊ុនី ហៅ ថាង ហ៊ាង អតីតប្រធានកងដឹកជញ្ជូន

ថាង ប៊ុនី មានស្រុកកំណើតនៅស្រុកស្ទឹងត្រែង ខេត្តស្ទឹងត្រែង ។ ប៊ុនី បានចូលបដិវត្តន៍តាំងពីឆ្នាំ១៩៧២មកម្ល៉េះ ។ គាត់ ចូលរួមចលនាស៊ីបដិវត្តន៍នេះ ដោយស្ម័គ្រចិត្តពិសេស ដោយគាត់ ឃើញមានការចូលរួមផ្សេងៗពីយុវជន យុវនារី ក្នុងភូមិស្រុក ។ ពេលនោះ ខ្មែរក្រហមចូលមកអប់រំ ឈាសនា ពីការដឹកជញ្ជូន ជាដើម ។ ប៊ុនី ចូលដំបូននៅមន្ទីរតំបន់៨-៦ តំបន់ស្ទឹងត្រែង ។ នៅ មន្ទីរតំបន់នេះ ប៊ុនី ធ្វើជាគ្រូបង្រៀនខាងសិល្បៈ ផ្នែកចម្រៀង រាំ និង សម្លេងល្អាន ។

កណៈតំបន់នៅពេលនោះ ឈ្មោះ ភាប៊ុត ហើយ ភា ណែ សារ៉ាន់ ហៅ យ៉ា ជាគណៈភូមិភាគ ។ ប៊ុនី ធ្វើការនៅមន្ទីរសិល្បៈស្ទឹង ត្រែង ក្រោយមក គាត់បានផ្លាស់ទៅនៅខាង ភាគុន ហើយក៏ចូល ទៅចល័ត សៀមប៉ាង ដោយមាននាទីប្រធានកងចល័ត ។ សមាជិក នៅកងចល័តរបស់ ប៊ុនី មានប្រហែល១០០ នាក់ ហើយត្រូវធ្វើការ ងារមានដូចជា លើកទំនប់ ជីក ប្រឡាយ ។ ទំនប់ដែលកងចល័តរបស់ ប៊ុនី លើកពេលនោះមានឈ្មោះថា ទំនប់ភាឡៃ ហើយក្រៅពីការងារ លើកទំនប់ កងចល័តត្រូវចុះជួយធ្វើស្រែប្រជាជន ។ កងចល័តរបស់ ប៊ុនី ធ្វើនៅសៀមប៉ាងរហូតដល់រៀតណាមចូលនៅឆ្នាំ១៩៧៩ តែម្តង ។

កងចល័តរបស់ ប៊ុនី បានរត់ភៀសខ្លួនទៅកាន់តំបន់មុំបី តាម ព្រំដែនឡាវ ។ ការធ្វើដំណើរ នៅពេលនោះ ពិតជាលំបាកខ្លាំងណាស់ សម្រាប់អ្នកទាំងអស់គ្នា ហើយម្នាក់ៗយកបានតែឧបករណ៍ និងអំបិល តិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ បន្ទាប់ពីបូបអង្ករអស់ កងរបស់ ប៊ុនី ត្រូវយក មើមក្អូច ស្បែកជាមួយនិងស្លឹកព្រិច បូបជំនួសបាយវិញ ។ ការធ្វើ ដំណើរតាមផ្លូវ ត្រូវគេចចេញពីកងទ័ពរៀតណាម ។ ជារឿយៗអ្នកសាល មួយ ប្តីរបស់ ប៊ុនី ឈ្មោះ ណែត ដែលមាននាទីជាប្រធានរំសេនា តូច៨០១ ត្រូវរៀតណាមបាញ់សម្លាប់ នៅពេលដែលគាត់កំពុង ធ្វើដំណើរនៅស្រុកសៀមប៉ាង ។

ពេលទៅដល់មុំ៣ តំបន់១០០១ អង្គការបានរៀបកងពល

ឡើងវិញ ក៏កងពល៨០២ ដែលមាន ភា ឆន (ស្លាប់) ជាប្រធាន កងពល ។ ប៊ុនី បានរំលឹកថា នៅទីនោះ ស្បៀងសម្បូរឥតខ្ចោះខាតទេ ហើយដឹកមកទាំងឡានៗ មានដូចជា អង្ករ មី ត្រីខក់ប៉ុន ស្ករ ប្រហុក ជាដើម ។ នៅពេលមានបុណ្យ ទានម្តងៗ អង្គការបើកបាយដំណើប សណ្តែក ខ្នាញ់ ថែមទៀត ប៉ុន្តែបើពិបាក ក៏ពេលគាត់រត់ទៅពួន នៅក្នុងព្រៃ គេចពីរៀតណាម ។

ប៊ុនី រស់នៅលើភ្នំ មិនបានប៉ុន្មានដង ក៏មានការប្រយុទ្ធជំខ្លាំង ក្លាប្តីមួយទៀតកើតឡើងនៅទន្លេពៅ នៅចុងឆ្នាំ១៩៨៤ ។ អំឡុង ពេលនោះ នៅតំបន់១០០១ ប៊ុនី មាននាទីជាប្រធានកងនារីដឹក ជញ្ជូនរបស់កងពល៨០២ ដែលមានសមាជិកនារីជាង១០០ នាក់ ។ កងដឹកជញ្ជូនគាត់នៅពេលនោះ ក៏ដឹកជញ្ជូនតែគ្រាប់ និងអង្ករប៉ុណ្ណោះ យកទៅឲ្យទ័ពជួរមុខ ។ កងទ័ពរៀតណាម បានវាយសម្រុកខ្លាំងរីឯ កម្លាំងខ្មែរក្រហម ក៏ដូចជា កងរបស់ ប៊ុនី បានភៀសខ្លួនចូលទៅក្នុងដី ថៃ ដោយមានការភិតភ័យពីការវាយលុករបស់កងទ័ពរៀតណាម ក៏កាន់តែចូលជ្រៅទៅៗនៅក្នុងដីថៃ ។ ដោយឃើញប្រជាជនច្រើន បែបនេះ ឧហានថៃក៏បានទប់ស្កាត់ និងបញ្ជូនចេញមកព្រំដែនវិញ ។ បន្ទាប់មក ប៊ុនី មកនៅជំរុំក-៧ នៅចុងអង្ករ ក្នុងខេត្តស្ទឹងសាកែត ប្រទេសថៃ ។ នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៩២ ប៊ុនី បាន ត្រឡប់មករស់នៅ ត្រពាំងប្រាសាទវិញ ដែលពេលនោះ ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រង របស់ សុន សេន រហូតដល់មានការផ្ទុះអាវុធម្តងទៀត ទើបគាត់ ភៀសខ្លួនទៅនៅឈូករុន និងអូរស្វាយវិញ ។ ស្របពេលនោះ ក៏កើតមានជម្លោះគ្នារវាង ភា ម៉ុក និងប៉ុល ពត ក្រោយព្រឹត្តិការណ៍ សម្លាប់សុនសេននិងគ្រួសារ ហើយ ភាម៉ុក បញ្ជាទ័ពចាប់ប៉ុល ពត ។

ក្រោយសង្គ្រាមបានបញ្ចប់ ប៊ុនី បានត្រឡប់មករស់នៅ ស្រុកត្រពាំងប្រាសាទវិញ ដោយមិនទាន់មានផ្ទះសម្បែងត្រឹមត្រូវ សាលារៀន វត្តអារាម មន្ទីរពេទ្យទេ ហើយ ក្មេងៗត្រូវទៅរៀន នៅ តាមផ្ទះ ។ បច្ចុប្បន្ន ប៊ុនី មាននាទីជាក្រុមប្រឹក្សាស្រុក ។

ធាន សារៈមុនិន្ទ

ការកម្រិតខ្លាំងរបស់អង្គការ

(តប)

៤) ការបញ្ចប់សាកលកម្មដោយទុក្ខកម្ម

ក) ខាន់ចូលស្រុក និងក្រុមដើរឈ្លាត

នៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខាន់ បានបង្ហាញខ្លួនជាថ្មីបន្ទាប់ពី បាត់ខ្លួនអស់រយៈពេលជាច្រើនខែកន្លងមក ដែលក្នុងរយៈពេល បង្ហាញខ្លួនជាថ្មីនេះ ខាន់ បានរស់នៅក្នុងរណ្តៅតូចល្មម សម្រាប់លាក់ ខ្លួនឆ្លងអាគារនៅក្បែរព្រៃស៊ីបប្រមូលយកន្លែងមាត់ព្រែក នៅក្រើយ ខាងជើងនៃភូមិព្រែកអណ្តូង ដែលស្ថិតនៅទល់មុខរោងបាយតែ ម្តង ។ ព្រែកនេះគឺជាខ្សែទ័ពច្របូកច្របល់នៃរវាងភូមិព្រែកអណ្តូង និង ភូមិពាមក្នុង មានជម្រៅជ្រៅ និងមានទឹកខ្ទប់ប្រាំងវស្សា ដែលពេញ ណែនទៅដោយកំប្លោងយ៉ាងក្រាស់ និងមិនអាចហូរទៅណាបានឡើយ ព្រោះខ្សែក្រហមបានលើកទំនប់មួយយ៉ាង ធំនៅផ្នែកខាងលើ ។

អង្គការដឹងថា ខាន់ ត្រូវប្រមូលស្រុកភូមិវិញ ដោយសារ គាត់ បានលបលួចទៅមើលផ្ទះរបស់គាត់ ប្រហែលដើម្បីចង់ដឹងអំពីសុខ ទុក្ខប្រពន្ធ និងកូនស្រីជាទីស្រឡាញ់តែមួយគត់ ពីព្រោះគាត់ស្រឡាញ់ កូនស្រីម្នាក់នេះខ្លាំងណាស់ ។ គោលបំណងរបស់ ខាន់ ត្រូវបានជួប នូវក្តីអស់សង្ឃឹមជាទីបំផុត ព្រោះថា គាត់មិនត្រឹមតែបាត់ខ្លួនប្រពន្ធ និងកូនស្រីជាទីស្រឡាញ់ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងបាត់ខ្លួនក្រុម គ្រួសារ និងអ្នកស្រុកភូមិមួយចំនួនទៀត ដោយបន្ទុកតែសម្បក ផ្ទះ ក្នុងភាពស្ងាត់ជ្រងំ ដូចជាទីស្នូលដូច្នោះដែរ ។

ថ្ងៃក្រោយមក ខាន់ បានលួចឡើងផ្ទះបាយដែលជាកន្លែង ទុកសម្ភារ ស្បៀង មាន អង្ករ អំបិល ប្រហុក ជាដើម ។ ប៉ុន្តែពេល នោះគាត់លួចពុំបានអ្វីបន្តិចឡើយ ព្រោះសម្ភារទាំងនោះ អង្គការពុំ បានទុកនៅទីនោះទេ ។ ដំណឹងនេះត្រូវបានលេចព្រលឹកស្រងូតពេញ ភូមិរហូតដល់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។

ពេលទទួលដំណឹងថា ខាន់ ដែលជាខ្មាំងដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ អង្គការ និងជាប៉ោងប៉ង ជាដើមហេតុនាំឲ្យមានការចាប់ខ្លួនមនុស្ស អស់ជាច្រើនរាល់គ្រប់មកវិញ មិត្ត រ៉ូម ដែលទើបតែដឹងគាត់ជា

ប្រធានក្រុមថ្មីៗ ប្រហែលមួយខែ បានចាត់តាំងកម្លាំងជាក្រុមឲ្យដើរ ឈ្លាតដោយមានច្បាប់ កាំបិត គ្រប់ដៃ និងឲ្យយាមនៅតាមកន្លែង សំខាន់ៗ រៀងរាល់យប់ ។

ប្រជាជនមួយចំនួន និងក្រុមឈ្លាត ដែលម្នាក់ៗហាក់ដូច មានអារម្មណ៍ពុះកញ្ជ្រោលពោរពេញទៅដោយកំហឹង និងទន្ទឹងរង់ ចាំដោយចិត្តអន្ទះសារចង់ជួបមុខ ខាន់ ឆាប់ៗ ដើម្បីបានសងសឹក ពីព្រោះអ្នកគ្រប់គ្នាយល់ថា “ខាន់ នេះហើយដែលបណ្តាលឲ្យមាន ការចាប់ខ្លួនប្រជាជនក្នុងព្រែកអណ្តូងអស់ជាច្រើននាក់ និងជាច្រើន គ្រួសារត្រូវបានយកទៅសម្លាប់ចោល ” ។

រយៈពេលនៃការរៀបចំកម្លាំងយាម និងឈ្លាតនេះ គ្មាន អ្នកណាបានជួប ឬលេចដំណឹងថា ខាន់ បានដើរឈ្លាតចូលលាក់ខ្លួននៅ ទីណាឡើយ ។ ដូច្នេះប្រធានក្រុម រ៉ូម បានចាត់តាំងកម្លាំងឲ្យដើរឈ្លាត និងយាមយ្យាងមើលទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ជាពិសេសនៅតាមព្រៃ នាមាត់ព្រែក ។ ក្នុងនោះមាន សំ រឿន និងមនុស្សមួយចំនួនទៀត ទៅពួនសម្លៀកនៅតាមដើមឈើនានា នៅក្រើយខាងជើង ភូមិរហូត បានដឹងថា ខាន់ បានលាក់ខ្លួនឆ្លងអាគារនៅម្តុំនោះ ។

១) ការស្វាគមន៍ដោយច្បាប់ និងកាំបិត

រំលឹកម៉ោងជាន់១១ ថ្ងៃត្រង់ក្នុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ ក្រុមឃ្លាំមើលបានឃើញ ខាន់ កំពុងចុះផ្លូវទឹកនៅក្បែររណ្តៅលាក់ ខ្លួនរបស់គាត់ នៅមុខរោងបាយភូមិនេះ ។ ភ្លាមនោះប្រធានក្រុម បានចាត់កម្លាំងទៅឡោមព័ទ្ធនៅសងខាងមាត់ព្រែក ។ ក្នុងនោះក៏ មានឈ្មោះ នៅ យួន ដែលជាបងប្រុសរបស់ នៅ យៀន បានឆ្លង ទៅក្រើយខាងជើងដើម្បីព័ទ្ធចាប់ ខាន់ ទាំងរស់ដែរ ពីព្រោះប្រធាន ក្រុមបញ្ជាឲ្យចាប់ខ្លួនទាំងរស់ដើម្បីទុកសួរចម្លើយរកមុខមនុស្ស ដែលបានយុបយិតជាមួយ ។

យួន បានឲ្យដឹងថា “ខាន់ បានដឹកលុនដីជម្រៅជាន់១ម៉ែត្រ ទទឹងល្មមអាចជ្រកដេកបាន ។ ក្នុងរណ្តៅនោះមាន ក្រឡប្រហុក១ អំបិល១ កូនកន្តាំងដាក់អង្ករ១ កូនឆ្នាំងបាយធ្វើពីស្ពាន់១២៤

កូនត្បាល់បុកត្រៀង១ និងកូនចង្កៀង១ ។

ដោយសារមានមនុស្សនៅត្រើយខាងជើងច្រើនពេក ខាន់ បានលើបទីកំរែកកំរែកយ៉ាងក្រាស់ទាំងត្រង់បត្រដូស និងឈ្នក ទឹកដងប្រះមកត្រើយខាងត្បូងវិញ ហើយស្ទុះឡើងកោកដែល មានអារ៉ែងខ្លី និងខាងដំបូងខ្លះ ។ បន្ទាប់មកគាត់បានរត់កាត់ផ្លូវមុខ រោងបាយ ក្នុងពេលអ្នកភូមិ កំពុងហូបបបរជុំៗនៅឡើយ ។ ពេល នោះ យួន យី ដែលមានកាន់ច្បូកដៃបី បានរត់ដេញតាមរហូតដល់ ដើមភ្នំតាមួយដើម ។ ខាន់ បានឈរអែបខ្លួននឹងដើមភ្នំតាមនោះ ដោយមានកាន់កូនកាំបិតខ្លីមួយ ។ យួន យី បានលើកច្បូកជ្រលង តែពុំហ៊ានចាក់យុត ខាន់ឡើយ ។

ភ្លាមនោះបុរសចំណាស់ម្នាក់ឈ្មោះ វ៉ា ស្រី ដែលត្រូវជា មិត្តសម្លាញ់ដ៏ស្មោះស្ម័គ្របំផុតរបស់ ខាន់ ទាំងក្នុងពេលសិក្សាក្នុង ក្រុមរណសិរ្ស និងកិច្ចការស្រែចម្ការជាយូរមកហើយ បានឆក់យក ច្បូកពីដៃលោក យួន យី រត់ដេញតាមចាក់ ខាន់ ជាមិត្តភក្តិបន្ត ទៀត ។ ក្នុងពេលរត់ដេញនោះ ស្រី បាននិយាយថា “នែអារក្សម៉ាក ពេលនេះគ្នាសុំម្តងហើយ ពីព្រោះ បងប្អូននៅភូមិយើងអង្គការ យកទៅសម្លាប់ចោលអស់ច្រើនណាស់ ដោយសារឯង ពេលនេះគ្នា សុំទោសពីឯងម្តងហើយ” ។ ឮសូរពាក្យសម្តីមិត្តភក្តិថ្លែងបែបនេះ ខាន់ ហាក់ដូចអស់ក្តីសង្ឃឹមជាថ្មី និងអស់កម្លាំងក្នុងការរត់ បានដួល ទឹកសព្វ ស្រី អាចចាក់បានដោយឆ័យស្រួល ។

ស្រី បានចាក់ ខាន់ ត្រូវមួយច្បូកពីខាងក្រោយចំត្រង់បោះ ដៃដុតផ្នែកខាងស្តាំ និងមិនអាចដកច្បូកចេញពីខ្លួនមនុស្សបាន ថែមទៀត ដែលស្ថិតនៅក្រោមដើមភ្នំតាមួយដើម ក្រោយផ្ទុះ តាសន ចម្ងាយប្រមាណ១០០ ម៉ែត្រ ខាងត្បូងផ្លូវលំ ។ ពេលត្រូវ មួយច្បូក ខាន់ បានលក់ដង្ក័ង់ត្រឹបនឹងដី រំពេចនោះឈ្មោះ ជិម ហាយ ដែលមានកាំបិតខ្លីមួយយ៉ាង មុត បានស្ទុះទៅកាប់ក្បាល ខាន់ មួយខ្សែយ៉ាងដំណំ បណ្តាលឲ្យរយះសាច់ត្រង់កុំត្រចៀក និង ដាច់ស្លឹកត្រចៀកម្ខាង ។ អ្នកខ្លះប្រើដំបងវាយបន្ថែមទៀត ។

ពេលនោះ ខាន់ បានដួលផ្តាប់មុខទៅលើដីដោយពុំមាន ស្រែក ឬនិយាយអ្វីមួយម៉ាត់ឡើយ ទោះបីជាគាត់ត្រូវបានបងប្អូន ក្នុងភូមិចាក់កាប់បណ្តាលឲ្យមានរបួសយ៉ាងធ្ងន់បែបនេះក៏ដោយ ។ ភ្លាមនោះដែរ មនុស្សពីរនាក់ដែលម្នាក់ចាប់ដៃ ហើយដើររបស់

គាត់ជាន់សង្កត់ជាប់ត្រង់កញ្ជឹងក និងម្នាក់ទៀត ចាប់ដើរជាន់ សង្កត់ត្រង់ចង្កេះ បន្ទាប់មកចាប់ចងស្លាបសេក និងដើរទាំងពីរនឹង ចំណងគោយ៉ាងភ័យខ្លាច ។

ខាន់ បានឈឺចុកចាប់យ៉ាងខ្លាំង ដោយសារដៃដើរជាប់ចំណង ខ្លួនជាប់ច្បូក រីឯ ក្បាលរបស់គាត់ត្រូវរបួសយ៉ាងធ្ងន់ បានបែបប្រះ ខ្លួនជាច្រើនដង ហើយបើកភ្នែកភ្លឺសៗសម្លឹង មើលបងប្អូនអ្នក ស្រុកភូមិដែលកំពុងចោមរោម មើលនៅទីនោះយ៉ាងច្រើន ។ បន្ទាប់ ពីការប៉ះប៉ាយកង់ច្បូកចេញ គេបានធាក់គាត់ប្រមៀលអោយផ្លាស់ ដើម្បីឆ័យស្រួលមើលមុខរបស់គាត់បានច្បាស់ ។

បន្តិចក្រោយមកក្រុមអ្នកតាមឆ្នើយាត បានយកស្មែងសឹក ចូលប្រឡោះដៃដើរ ហើយសែងអ្នកទោសទាំងផ្តាប់មុខ ក្នុងដំណើរ យ៉ាងលឿន មើលទៅឃើញក្បាលរបស់គាត់រលាកៗម្តង ធ្លាក់ចុះ ម្តងងើបឡើង ចំណែកឈាមចេះតែបន្តស្រក់ឥតឈប់ឈរឡើយ ដែលមើលទៅដូចជា សែងសត្វតិរច្ឆានយ៉ាងដូច្នេះដែរ ។ ដោយ យកទៅដាក់នៅលើចិញ្ចើមផ្លូវលំជាប់មាត់ព្រែកមួយកន្លែងហៅ “ច្រាំងបាក់ៗ ។ ប្រធានភូមិ រ៉ែម បានបញ្ជាអោយយក ខាន់ ទៅដាក់ នៅទីនេះ គឺគ្មានចំណង អ្វីក្រៅពីព្រមាន និងបំបាក់ស្មារតីអ្នកក្របីគ្នា ដែលបានឃើញហេតុការណ៍នេះខូចខាតអង្គការតែប៉ុណ្ណោះ ។

ខាន់ រងរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងជាប់ចំណងដៃដើរដង ត្រូវទុក នៅទីនេះអស់រយៈពេលយ៉ាងយូរ ។ មនុស្សដែលធ្វើដំណើរនៅ តាមផ្លូវលំនេះបានចោមរោមមើលយ៉ាងកកកុញ ប៉ុន្តែ អ្នកខ្លះទៀត ពុំហ៊ានមើលហេតុការណ៍នេះទេ ពីព្រោះទិដ្ឋភាពនោះសែនរន្ធត់ពន់ ពេកណាស់ ។ រីឯរូបមនុស្សវិញ ស្ទើរតែមើលលែងយល់ទៅហើយ ព្រោះមុខមាត់ខ្លួនប្រាណប្រឡាក់ទៅដោយឈាម និងភក់ឈាម សព្វកន្លែង ។ អ្នកភូមិដែលបានមកចោមរោមទាំងនេះបានបញ្ចេញ ទស្សនៈផ្សេងៗគ្នា ។ ប៉ុន្តែ ទស្សនៈដែលបានលេចឡើងច្បាស់ជាង គេនៅពេលនោះគឺអ្នកភូមិនិយាយថា “អាខ្មាំងមុខបែបនេះសោះ! ដោយសារ អាហ្នឹងហើយបានជាអង្គការចាប់ខ្លួនអ្នកភូមិអស់រាប់ សិបនាក់ ។ បើចាប់វាមិនបានអ្នកភូមិត្រូវចាប់ខ្លួនអស់មិនខាន” ។

ទោះបីជា ខាន់ ត្រូវរបួសជាទម្ងន់ដែលពិបាកនឹងរស់ ដោយ សារ ការខ្សោះឈាម ក៏ដោយ ក៏មានប្រជាជនមួយចំនួនធំទៀត បានសម្តែងនូវការព្រួយបារម្ភរៀងៗខ្លួន និងមិនហ៊ានចូលទៅមើល

ខាន់ទេ ។ ព្រោះខ្លាចគាត់បំណាំមុខ ហើយនឹងឆ្លើយដាក់ពួកគាត់ នៅពេលដែលអង្គការយក ខាន់ ទៅសួរចម្លើយ ។ ម្យ៉ាងទៀតប្រជាជនទាំងនេះមិនចង់ឃើញភាពលំបាកទេនា និងគួរអោយរន្ធត់នោះទេ ។

ក) ទន្ទេមេកត្តិជាធាតុកកចុងក្រោយឬ?

នៅពេលរសៀលទើបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ជាច្រើននាក់បានមកពិនិត្យអ្នកទោសរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងនោះមានមេឃុំឈ្មោះ ឡែ, សមមិត្តនារី ថន ប្រធានសង្កាត់ផ្នែកនារី, ប្រធានភូមិឈ្មោះ រ៉ុម និងមនុស្សជាច្រើននាក់ទៀត ។ ពេលនោះហើយដែលលោក អ្នក ស្រីនបានយកកាំបិតចៀរសាច់អ្នកទោសត្រង់កន្លែងជាប់ច្បូក ដូចជាហាន់សាច់គោដូច្នេះដែរ ដើម្បីយកច្បូកចេញពីខ្លួនមនុស្ស ដែលមើលទៅគួរឲ្យញញើតក្រៃលែង និងឆែកឆេរឃើញកូនស្លៀវនៅមួយក្បាលដែលមានចារអក្សរដោយដៃជាភាសាបាលី ។ ក្នុងកូនស្លៀវនៅនោះមាន : អត្ថបទបាលីបំប៉នកាយ បាលីកាប់មិនមុតដុតមិនឆេះ និងអត្ថបទបាលីជាច្រើនទៀត ។

សមមិត្តនារី ថន បានជាន់ក្បាល ខាន់ ដែលជាអ្នកទោសដ៏សំខាន់របស់ខ្លួន និងធាក់ចំពីលើចង្កេះរហូតរហូតអាចម៍ខាន់ដេកផ្កាប់មុខដៃចងស្លាបសេក ជើងជាប់ចំណង ព្រមទាំងនិយាយបណ្តើរថា “អាហ្នឹងហើយកាន់ដាវជ្រល់អញ កាលពីល្ងាចមិញ ” ។ ចំណែកយុត ខាន់ ដោយគេជាន់ក្បាល និងធាក់ប្រមៀលបែបនេះក៏ខំមាត់អត់ធ្មត់ និងបើកភ្នែកមកព្រិចៗ ដោយមិនបាននិយាយអ្វីឡើយ ទោះបីពួកគេបានសួរសំណួរជាច្រើនក៏ដោយ ។ ក្រុមកម្មាភិបាលទាំងនេះ បានធ្វើកំណត់ហេតុ ប៉ុន្តែយើងមិនអាចដឹងថា កត់ត្រាអំពីអ្វីខ្លះនោះទេ ។

សូមជម្រាបថា នៅល្ងាចមួយមុនការចោមរោមធ្វើឃាតមួយថ្ងៃ ខាន់ ដែលមានកាំបិតខ្លីនៅជាប់នឹងខ្លួនត្រូវបានគេជួបនៅក្បែររោងបាយភូមិពាមក្នុង ។ ជួនពេលយប់នោះ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម មានសមមិត្តនារី ថន ជាដើមបានធ្វើដំណើរនៅក្នុងភូមិនេះហើយ ខាន់ ក៏បានធ្វើសកម្មភាពដូច សមមិត្តនារី ថន និយាយ ប៉ុន្តែមិនបានធ្វើអ្វីឲ្យកម្មាភិបាលនោះមានរបួសទេ ។ ល្ងាចណាស់ទៅហើយ ទើបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមឲ្យសែន ខាន់ ដាក់រទេះសេះដឹកយកទៅកាន់ស្រុកកងមាស ។

ខ្មែរក្រហមបានយក ខាន់ ទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យរបស់

ស្រុក ដោយមានដាក់ស្បែកដើម្បីឲ្យមានកម្លាំង បន្ទាប់មកយកទៅសួរចម្លើយ ។ ខាន់ ខំមាត់ជាប់មិនព្រមឆ្លើយអ្វីទាំងអស់ ។ បន្ទាប់ពីនោះ អ្នកសួរចម្លើយបានដាក់ខ្សែភ្លើងឆក់ ធ្វើឲ្យណែកម្ជុបនៃមទៀតដើម្បីជីវិតយកចម្លើយ ប៉ុន្តែ ខាន់ នៅតែមិនព្រមឆ្លើយដដែលរហូតធ្វើឲ្យសន្ទប់ជាច្រើនដង ។ ដោយសារ មិនបានចម្លើយអ្វីសោះគណៈស្រុកឈ្មោះ កាន បញ្ជាឲ្យយកយុត ខាន់ ទៅដាក់ក្នុងទ្រុង ហើយយកទៅទម្លាក់ចោលក្នុងទន្ទេមេកត្តិសម្លាប់តែម្តង ។

ដូច្នេះ សកម្មភាពទាំងឡាយរបស់ក្រុមខ្មែរក្រហមខាងលើនេះ គឺសាហាវព្រៃផ្សៃខ្លាំងណាស់ ហួសពីការបរិយាយ ពីព្រោះមិនមែនជាសកម្មភាពរបស់មនុស្ស ។ ជាងនេះទៅទៀត ខ្មែរក្រហម មិនបានចាត់ទុកអ្នកទោសជាមនុស្សទេ ។ អ្នកទោស ប្រៀបដូចជាសត្វ ។ ជាពិសេស គឺប្រជាជន បើអង្គការចង់ ឲ្យរស់គឺរស់ បើអង្គការចង់ឲ្យស្លាប់គឺស្លាប់ ។ **ហេង កុសល**

ដំណឹងសួររកបទប្បញ្ញត្តិ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ ញ៉ិន ស៊ី ស្នាក់នៅផ្ទះលេខ៤៧៦G សង្កាត់ទន្ទេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន ក្រុងភ្នំពេញ ប្រកាសសួររកឈ្មោះអៀវ ទៀងហាវ ភេទប្រុស កើតឆ្នាំ១៩៤៨ នៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។ ពីមុន ទៀងហាវ ជាសាស្ត្រាចារ្យរូបវិទ្យា-គីមីនៅវិទ្យាល័យអង្គរទីរួមខេត្តសៀមរាប ។ នៅខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ១៩៧៥ ទៀងហាវ និងភរិយាឈ្មោះ កួច សាយទៀង ត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅនៅភូមិកន្ទតាឃុំណាំកៅ ស្រុកភ្នំស្រុក ខេត្តបាត់ដំបង ។

នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូលបញ្ជាវត្តនៅតាមភូមិឃុំ ក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក ហើយបានបញ្ជូន ទៀងហាវ និងភរិយាទៅនៅភូមិប្រាសាទឃុំប្រាសាទ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបាត់ដំបង (បច្ចុប្បន្នខេត្តបន្ទាយមានជ័យ) ។

ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានឮឬស្គាល់ឈ្មោះដូចខាងលើសូមផ្តល់ដំណឹងមកខ្ញុំបាទតាមរយៈអាសយដ្ឋានក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ទូរស័ព្ទលេខ ០ ១២ ៩៥៨ ៥ ៤៦ ឬ អ៊ីមែល nhansy04@yahoo.com ។ **សូមអរគុណ!**

ដំណើរការស្រាវជ្រាវដែលបានបង្ហាញប្រជាធិបតេយ្យ

រឿងពិតរបស់ ជា សីហា

សាធារណរដ្ឋខ្មែរក្រហមណាស់

ឆ្នាំ១៩៧៤ ជាប់ដុតទៅ ស្ថានភាពសាធារណរដ្ឋរបស់លន់ នល់ កាន់តែដុះដាលទៅៗ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ។ ឆ្នាំ១៩៧៥ ដែលទើបនឹងចាប់ផ្តើមនេះ ពួកសាធារណរដ្ឋក្រហមក្រហម គ្រប់ពួក កំពុងប្រាសយកអាយុរៀងៗខ្លួន ។ ពួកនេះ ឃើញច្បាស់ពីបរាជ័យ ទាំងស្រុងរបស់ខ្លួននៅពេលខាងមុខដ៏ខ្លីនេះ ។ ពួកគេម្នាក់ៗ ស្រវ៉ា រេចទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានមកពីអំពើពុករលួយ និងអំពើលួចជាតិ របស់គេ ដើម្បីរកខ្លួនទៅបរទេស ។

តាំងពីក្រោយរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០ មិនបានប៉ុន្មានដង ពួកសាធារណរដ្ឋបែកគ្នាជាបំណែកតូចៗ ។ ពួកនីមួយៗ ចង់ក្រុងភ្នំ គ្នាគេជាបណ្តាញបណ្តាយទទឹង សម្រាប់ប្រជែងយកអំណាចពីពួក ផ្សេងទៀត ដើម្បីឆ្ងាយនឹងរកប្រយោជន៍ពីអំពើពុករលួយ ។ ពួក មេធាវីប្រវត្តិយកប្រាក់ខែរបស់ពលរដ្ឋមេធាវី ដែលមានតែឈ្មោះ ក្នុងបញ្ជី លួចលាក់គ្រឿងសាស្ត្រារុក្ខ ឬថ្នាំពេទ្យទៅខ្លួន ។ ពួក មេធាវី និងឈ្មួញកណ្តាលជាអ្នកដឹកជញ្ជូន ។ គេនាំគ្នាប្រើពាក្យថា “យកទៅលក់ឲ្យវៀតកុង” ។ វៀតកុងជាឈ្មោះរបស់អ្នកបដិវត្តន៍ កុម្មុយនីស្តនៅវៀតណាមខាងត្បូងដែលមានឈ្មោះ ឆៀង ហ៊ុយថូ ។ ពួកនេះ ក៏មានជម្រកច្រើនកន្លែងនៅលើទឹកដីខ្មែរប៉ែកបូព៌ា ។ កាល ពីពេលមុនរដ្ឋប្រហារវៀតណាមខាងជើង ជញ្ជូនអារុក្ខ និងមធ្យោ បាយផ្សេងៗ ឲ្យពួកនេះតាមផ្លូវលំហូរដីមិញ ៦ ម៉ឺនតាមកំពង់ផែនៃ ក្រុងព្រះសីហនុ ជាសម្ងាត់ ។

ពួកវៀតកុងឆ្លៀតឱកាសនៃរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចនរោត្តម សីហនុនេះ ដើម្បីវាយប្រហារកងកម្លាំងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ តាំងពី បន្ទាយឈើខ្មៅនៅកោះធំ នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ហើយ ជ្រៀតចូលមកដល់បន្ទាយរងក្រោះនៅស្ថាតថាសក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ហើយដកថយទៅវិញទៅពួនសម្លៀកនៅបឹងកំព្លាកក្បាលថ្នល់ ។ ពួក នេះ ពាក់រូបថតសម្តេច នរោត្តម សីហនុ លើម្នក ឬលើអារុក្ខ ហើយ

ប្រកាសថា មកដោះអំណាចថ្វាយសម្តេច នរោត្តម សីហនុ វិញ ។ ពួកនេះហើយដែលមកវាយបើកមុខឲ្យពួកខ្មែរដោះ ឬខ្មែរក្រហម រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧២ ។ បើគ្មានពួកនេះវាយបើកមុខពីដំបូង មកទេ ខ្មែរក្រហមក៏ពុំអាចយកជ័យជម្នះលើពួកសាធារណរដ្ឋបានឆ្ងាយ ដែរ ។

ដោយឡែកទៀតនៅពេលរីករវនេះ ពួកឱកាសនិយមប្រឹង ឆ្លៀតរកប្រាក់ ។ គេមិនខ្លាចនឹងបំផ្លាញសាធារណរដ្ឋដើម្បីប្រាក់ ។ គេរត់ថ្នាំពេទ្យ គ្រឿងបរិភោគ រហូតដល់គ្រាប់រំសេវ យកទៅឲ្យ វៀតកុង ឲ្យខ្មែរក្រហមបានចំណេញកប់ក្តៅ ។ ដល់ពេលខ្មែរក្រហម ចូលមក គេរេចប្រាក់រត់ទៅស្រុកសៀម ។ លុះសៀមដឹង សៀមកាប យកប្រាក់អស់ទើបបានទៅដល់ប្រទេសទីបី ។ ដល់ស្រុកបានស្ថាន ត្រាណា ពួកនេះរឹបមកស្រុកវិញរកកន្លែងបានធ្វើផងដែរ ។ នេះ ហើយ ជាភាពវៃឆ្លាតនៃពួកឱកាសនិយម ។ ចំណែក ពួករត់ទៅ បរទេសមិនទាន់ក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទ្រព្យសម្បត្តិអស់ដែលជា ដដែល ។

ពួកសាធារណរដ្ឋចាប់ផ្តើមទទួលបរាជ័យជាបណ្តើរៗ តាំង ពីដំបូងមកម្ល៉េះ ។ មេដឹកនាំសាធារណរដ្ឋ គ្មានសិទ្ធិស្វ័យសម្រេច ទេ ។ អាមេរិកាំង និងវៀតណាមខាងត្បូងចង់ធ្វើអ្វីនៅលើទឹកដីខ្មែរ ស្រេចតែចិត្តរបស់គេ ។ ខ្មែរសាធារណរដ្ឋ ហៅពួកឈ្មួញពាន់ទាំង នេះថា សម្ព័ន្ធមិត្ត ។ សម្ព័ន្ធមិត្តនេះ បានប្រើគ្រប់មធ្យោបាយ ដើម្បី សម្លាប់ខ្មែរ គេបាញ់ គេបើករថក្រោះកិន គេទម្លាក់គ្រាប់បែក គេចាប់ ចងធ្វើ ឧបាយកម្ម គេរំលោភស្ត្រី គេប្លន់ទ្រព្យសម្បត្តិតាមអំពើចិត្ត ។ មេខ្មែរសាធារណរដ្ឋ ឥតហើបមាត់មួយម៉ាត់ ទោះបី អាមេរិកាំងដឹក គ្រាប់បែកយកមកទម្លាក់លើប្រទេសកម្ពុជាអស់ជិតបីលានគោន ហើយ សម្លាប់ប្រជាជនខ្មែរអស់ប្រមាណកន្លះលាននាក់ក្តី ។ ក្រៅពី គ្រាប់បែក មានម្សៅពណ៌លឿងរាយពីលើមេឃពាសពេញមួយ ចំហៀងប្រទេសខាងកើតទន្លេមេគង្គ ។ ដូច្នេះនៅពេលនោះ ស្ថិត

នៅកំពង់ផែរកោះក្របីគ្រើយខាងលិចក្នុងឃុំតាខ្មៅ ។ ពេលព្រឹកឡើង ខ្ញុំសង្កេតឃើញមានម្សៅពណ៌លឿង ជាតំណក់ៗ ធ្លាក់លើមាត់ពាង ទឹក និងកម្របរបស់វា ។ យើងមិនស្គាល់ថា ជាវត្ថុធាតុអ្វីឡើយ ។ រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋសម្បជ័ន ឥតមានប្រតិកម្ម ។ តាមសក្ខីភាពទាំងអស់នេះ អាមេរិកាំង និងវៀតណាមខាងត្បូងបានរាប់អានខ្មែរសាធារណរដ្ឋជាអាយ័យវិន័យដើរបស់គេ ពីព្រោះ គេត្រូវការខ្មែរសាធារណរដ្ឋ ជាចាំបាច់សម្រាប់បំផ្លាញជម្រកវៀតកុង វៀតណាមខាងជើង និងកម្ទេចផ្លូវលំហូរដឹកជញ្ជូននៅលើទឹកដីខ្មែរតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយអានលើសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់ខ្លួន ពួកមេដឹកនាំសាធារណរដ្ឋគិតតែស្រីស្រាវល្បង កំសាន្តសប្បាយ ដល់ល្បែងមេធាវីកំពុងចង្វាក់ទៅទៅ ទោះឈ្នះក៏មិនគិត ។ មេៗសម្រេចកិច្ចការទៅតាមការស្មានរបស់ខ្លួន ដែលបានមកពីរបាយការណ៍កុហក បញ្ចេញបញ្ជីទំនើបក្តុល ជាអ្នកដឹកនាំថា ជាអ្នកមានបុណ្យ មានប្រាសាទស្ថិតនៅក្នុងភ្នំពេញ ដើម ។ មេដឹកនាំទាំងនោះ តាំងជារសម្រេចមើលទៅលើវត្ថុអរូបី ទម្រង់ក្នុងខ្លួន វាហួសពេលទៅហើយ ។ ប្រជាជនស្នូតគ្រង់ ពុំកាន់សាធារណរដ្ឋទេ ចាប់ពីស្រទាប់ក្រោមដល់ស្រទាប់មធ្យមមាននិន្នាការទៅរកពួកខ្មែររំដោះ (ខ្មែរក្រហម) ស្ទើរតែទាំងអស់ ព្រោះពួកនេះ រក្សាភក្តីភាពចំពោះសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ។ វប្បធម៌បញ្ចេញបញ្ជី ចាប់អារម្មណ៍ កុហកបោកប្រាស់លាតសន្ធឹងពេញផ្ទៃប្រទេស ។ អ្នកប្រាជ្ញ អ្នកចេះដឹង អ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ បាត់មុខបណ្តើរៗពីកម្ពុជា ។ អាមេរិកាំងលែងគិតពីសាធារណរដ្ឋខ្មែរទៀតហើយ តាំងពីពាក់កណ្តាលខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៣ ជាមួយវៀតណាមខាងជើង ដើម្បីបញ្ឈប់ការទម្លាក់គ្រាប់បែកនៅវៀតណាម ។ ខ្នាតណាចអាមេរិកាំងក្លាយមកជាខ្នាតសាកស្នាយគួរឲ្យអាម៉ាស់បំផុត ។ គេគិតតែពីការដកខ្លួនចេញពីសង្គ្រាមវៀតណាមនេះ ដោយឲ្យបាក់មុខតិចបំផុត ។ តើអាមេរិកាំងជំនាន់ក្រោយនៅចាំមេរៀននោះឬទេ? ចំណុចខ្សោយរបស់អាមេរិកាំងនៅក្នុងដែនដីនៃអតីតឥណ្ឌូចិន បារាំងស្រីសដីនានានោះ គឺបរិតក្រអឺត គ្មានប្រជាប្រិយភាពនាំមកនូវកង្វះព័ត៌មានពិត ទទួលបានតែព័ត៌មានក្លែងក្លាយ ហើយតាំងប្រើប្រាស់មធ្យោបាយខ្លះខ្លះដើម្បីសម្លឹងទ្រព្យសម្បត្តិ និងអារុជយុទ្ធកណ្ឌសម្បូរបែបរបស់ខ្លួន ហើយនិងដើម្បីបញ្ឆោតទិញមេដឹកនាំ និងមេធាវីដែលខ្លួនត្រូវការឲ្យមកបម្រើមហិច្ឆតារបស់ខ្លួន

តែប៉ុណ្ណោះ ។

ថ្ងៃដ៏សែនសោយសោក

ថ្ងៃដែលយើងរង់ចាំជាយូរមកហើយ បានមកដល់ ។ ថ្ងៃ១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ភ្នំពេញ ។ លោកមេធាវី ម៉ូ ស៊ីចន ខាងសាធារណរដ្ឋ បានប្រកាសតាមវិទ្យុជាតិ ឲ្យកងទ័ពសាធារណរដ្ឋទាំងអស់ដាក់អាវុធ ។ នៅពេលជាមួយគ្នានោះ នៅក្នុងវិទ្យុដែលមានពួសំឡេងមួយទៀតថា “កងទ័ពយើងបានជ័យជម្នះដោយចុងអារុធ” ។ ប្រជាជនទូទៅសម្តែងនូវមោទនភាពចំពោះកងទ័ពដែលមានជ័យជម្នះនោះ ព្រោះម្នាក់សង្ឃឹមថា ប្រទេសនឹងបានសន្តិភាព និងបានសង្គមមួយស្អាតស្អំ មានសេរីភាពបរិបូរណ៍ ។

នៅពេលនោះ ខ្ញុំ និងក្រសួង មានទីលំនៅនៅផ្សារនិមិត្តកូនដំរី នៅលើផ្លូវជាតិលេខ៥ ចម្ងាយប្រមាណ៦គីឡូម៉ែត្រពីទីប្រជុំជន បោយប៉ែត ។ អ្វីដែលបានកើតឡើងបន្តទៀតនៅភ្នំពេញ យើងអត់ដឹងអ្វីសោះ ព្រោះវិទ្យុជាតិមានសំឡេងរអាក់រអួល ហើយបិទតែម្តង ។ ក្រោយមក សំឡេងវិទ្យុជាតិឮឡើងវិញ គឺសំឡេងភ្លេងនិងចម្រៀងបដិវត្តន៍ ឬសេចក្តីប្រកាសរកមនុស្ស ។ ពួកយើងស្ថិតនៅភូមិភាគពាយ័ព្យប្រទេស ដាច់ឆ្ងាយពីរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ។ ប្រជាជននិងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរង់ចាំតែពួកមិត្តខ្មែរក្រហមមកទទួលគ្រប់គ្រងតែប៉ុណ្ណោះ ។ អស់រយៈពេលពីរបីថ្ងៃទៅហើយ ឥតឃើញស្រមោលខ្មែរក្រហមម្នាក់ឡើយ ។ អ្នករដ្ឋការទៅកាន់កន្លែងធ្វើការដើម្បីចាំស្តាប់សភាពការណ៍ ។ ពាក្យចបាមអារាម ពុទ្ធខ្មោយគ្រប់ទិសទី ។ ពួកអ្នកមានទ្រព្យធនចេញចោលផ្ទះសម្បែងទៅកាន់ប្រទេសថៃ ។

ព្រលឹមស្រាងនៅថ្ងៃទី៤ នៃជ័យជម្នះរបស់ខ្មែរក្រហម ទើបមានកងទ័ពរៀបរយចូលមកជាជួរ តាមព្រំដែន ហើយបិទព្រំដែនលែងឲ្យមានមនុស្សចេញចូល ។ កងយោធពលរបស់គេប្រកាសរកអ្នកមាន បណ្តាស័ក្តិឲ្យចូលខ្លួនមកដើម្បីទៅទទួលសម្តេចឪ នៅបាត់ដំបង ដោយឲ្យស្លៀកពាក់ត្រឹមត្រូវតាមឋានន្តរស័ក្តិ ។ រថយន្តជាច្រើនត្រៀងបានដឹកអ្នកមានបណ្តាស័ក្តិចេញពីក្រុងប៉ោយប៉ែត ។ ប្រមាណមួយម៉ោងក្រោយមក អ្នករត់រុំមកម៉ូតូម្នាក់បានឡើងរត់ៗគ្នាថា អ្នកមានបណ្តាស័ក្តិទាំងឡាយៗត្រូវបានគេ សម្លាប់នៅភូមិបត់ត្រង់អស់ទៅហើយ ។ ចាប់ពីពេលនោះមក ប្រជាជនខ្មែរនាំគ្នាខ្លាចរាត្រី

ខ្លួននៅចំពោះអំពើឈោលភ័យរបស់មិត្តយើង ។ ស្តេចឡើង គេប្រកាស តាមទីក្រុងសន្តិសុខព្រះបាទជនបទព្រះបាទជនបទព្រះបាទជនបទ ។

ប្រជាជនត្រូវបានជម្លៀសពីទីក្រុងទៅកាន់ជនបទទាំងអស់ ចាប់ពីអូរជ្រៅ (ប៉ោយប៉ែត) ទល់ដែនប្រទេសថៃឲ្យចូលមកក្នុង ប្រទេសនៅកាន់ទីជនបទដាច់ស្រយាល មានភូមិភាគក្នុង អូរវ៉ែន សែសាម៉ន ជ្រូក អន្លង់សំណរជាដើម ។

ក្រសួងខ្ញុំចេញដំណើរដោយឥតរញ្ជ្រា តាមទិសដៅដែល យោធាខ្មែរក្រហមចង់លុបបំបាត់ដោយសង្ឃឹមថា យើងនឹងបាន ស្គាល់សង្គមថ្មីមួយដែលស្ថាភាពស្ថានសង្គ្រាម ទោះបីជា ការជម្លៀស នោះមានសភាពយ៉ាងយឺតយ៉ាវណាក៏ដោយ ។

នៅតាមផ្លូវ មានដំណឹងជាហូរហែអំពីការកាប់សម្លាប់ដែល យោធាខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកជំនួញធំៗ ទៅលើអ្នកដែល មិនស្តាប់ការបង្គាប់បញ្ជារបស់យោធា ឬអ្នកដែលគេចរេះចេញពី ផ្លូវដែលត្រូវធ្វើដំណើរជាដើម ។ ក្រៅពីនោះ ពួកអតីតអ្នករដ្ឋការ ខាងក្រោយ ឬនគរបាលអន្តោប្រវេសន៍ ត្រូវបានយោធាខ្មែរក្រហម បោកប្រាស់ ដោយប្រកាសហៅឲ្យចូលខ្លួនទៅធ្វើការនៅកន្លែង ដដែលវិញ ។ ដោយឡែក គ្រូបង្រៀនក៏អនុញ្ញាតត្រូវការឲ្យជួយ ស្រង់ចំនួនប្រជាជន និងប្រវត្តិបន្តនៃអ្នកទាំងនោះផង ។ អ្នកទាំងនោះ ក៏បាត់ខ្លួនអស់នៅពេលបន្ទាប់មកទៀត ព្រោះអង្គការបញ្ជូនអ្នកទាំង អស់នោះទៅរៀនសូត្រ ។ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ កម្លាំងយើងថយ ថយជាលំដាប់ ព្រោះឡើយហត់នឹងធ្វើដំណើរឥតឈប់ឈរពី ពេលទៀបភ្លឺដល់ពេលព្រលប់ក្រោមកម្ដៅថ្ងៃខ្មៅមេសា ឈប់សម្រាក តែពេលដាំបាយបរិភោគ ។ ចំណែកឯចំណីអាហារ ក៏ស្បើយបន្តិច ម្តងៗ ទោះបីយើងសន្សំសំចៃជាអតិបរមាយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

នៅពេលចេញដំណើរពីភូមិមិត្តមក ដោយមើលឃើញ ឪពុកចាស់ៗមានជំងឺប្រចាំកាយ និងភរិយាមានកូនកូចៗ ខ្ញុំក៏ បានទៅទាញអ្នកមានត្រាក់ទ័រនៅជួររន្ទិច ដើម្បីសូមធ្វើឪពុក ភរិយា និងកូនកូចៗទៅជាមួយ ។ ចំណែកខ្ញុំនិងកូនពីរនាក់ទៀត ធ្វើ ដំណើរដោយថ្មើរជើង ។ យើងជួបគ្នាវិញនៅភូមិកូបកូច វេលា រសៀលនោះ ។ យើងជួបជុំគ្នាបរិភោគបាយដែលខ្ញុំបមកពីផ្ទះ ហើយក៏រត់រះបន្តដំណើរទៅមុខទៀតតាមរបៀបដែល ដោយណាត់

ជួបគ្នាទៀតនៅភូមិភាគក្នុង ។ ខ្ញុំ និងកូនកូចៗ រួមជាមួយអ្នកដំណើរ ក្នុងក្រុមជាមួយគ្នា បានទៅដល់ភូមិភាគក្នុងនៅពេលព្រលប់ ។ ទៅដល់ ភូមិភាគ ខ្ញុំស្ទុះស្ទែនរកឪពុក ភរិយា និងកូនកូចៗរបស់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែ ពុំ មានដំណឹងអ្វីបន្តិចសោះ ។ ត្រាក់ទ័រដែលគាត់ជិះ មកក៏ពុំឃើញ ។ ខ្ញុំ និងកូន ឈប់សម្រាកនៅភូមិភាគក្នុងជាមួយអ្នកដើរដទៃទៀត យ៉ាងច្រើនកុះករ ចំនួនបីថ្ងៃ រង់ចាំទទួលដំណឹងពីក្រុមក្រសួងខ្ញុំដែល បែកគ្នា ។ ដោយមានប្រជាជនជម្លៀសច្រើនពេក នៅភូមិភាគក្នុង យោធាខ្មែរក្រហម បានបំបែកអ្នកដើរស្វែងរកទាំងអស់ទៅនៅតាម កន្លែងទីទៃទៀត ។ ខ្ញុំ និងមិត្តរួមដំណើរមួយក្រុមដែលធ្លាប់រាប់ អានគ្នាពីមុនមក បានទៅនៅលើទំនប់តាបៃ ដែលជាទំនប់បឹងមួយ ស្ថិតនៅចម្ងាយប្រមាណពីរគីឡូម៉ែត្រពីភូមិភាគក្នុង ។ នៅទីនោះបាន មួយថ្ងៃ គ្មានដំណឹងបន្តិចសោះពីឪពុក ភរិយា និងកូន ខ្ញុំក៏សម្រេច ចិត្តផ្សងព្រេងទៅរក ។ ខ្ញុំខ្ចីកង់អ្នកស្គាល់គ្នាបានមួយគ្រឿង ។ ខ្ញុំធ្វើ ដំណើរចេញពីទំនប់តាបៃនៅព្រឹកព្រលឹមស្រាងៗ នាថ្ងៃបន្ទាប់ ។ ខ្ញុំធ្វើកូនទាំងពីរដែលយកមកជាមួយខ្ញុំ ក៏កូនកូច និងកូនទីប្រាំ នឹងក្រសួងរបស់មិត្តភក្តិដែលរួមដំណើរជាមួយគ្នានៅលើទំនប់តា បៃនោះ ។

ខ្ញុំគិតថា ខ្ញុំ និងក្រសួងរបស់ខ្ញុំដែលមានឪពុក ភរិយា កូន ចំនួនបួននាក់ និងអ្នកបម្រើជាភ្នាក់ងារស្រីជំនាញម្នាក់ផងរួមទាំងអស់ ប្រាំពីរនាក់បានបែកពីខ្ញុំនៅភូមិកូបកូចជាមុនសិន ។ ទៅដល់ភូមិ កូបកូច ដោយទោចក្រយាន ខ្ញុំបានជួបក្រសួងមួយ ដែលជាមិត្ត ជិតស្និទ្ធរបស់ខ្ញុំទាំងពីរមកនៅជួររន្ទិចពីបួនម៉ោង ។ តាមរយៈ ក្រសួងនេះ ខ្ញុំមានតម្រូវខ្លះពីដំណើររបស់ក្រសួងខ្ញុំ គឺម្ចាស់ត្រាក់ទ័រ ដែលក្រសួងខ្ញុំជិះទៅជាមួយនោះឈ្មោះថា កែ ស៊ុន ជាជនជាតិ ឡាវ អាចធ្វើដំណើរទៅភូមិបន្ទាយនាង ដែលនៅទិសខាងកើត សមនឹងដំណឹងលេចពីអ្នកដំណើរដែលបានឃើញថា ត្រាក់ទ័រ នោះចេញពីភូមិកូបកូច តម្រង់ទៅទិសខាងកើត ។ ក្រុមក្រសួង របស់មិត្តខ្ញុំ បានផ្តល់បាយឲ្យខ្ញុំមួយកញ្ចប់ និងពន្យល់ស្វែងរកមួយ ជាមួយនឹងអំបិលបន្តិចគ្រាន់បរិភោគតាមផ្លូវ ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរសំដៅ ទៅទិសខាងកើត ហើយសួរដំណឹងតាមអ្នកដំណើរ ដែលខ្ញុំបានជួប តាមផ្លូវអំពីដំណើររបស់ត្រាក់ទ័រនោះ ។ ខ្ញុំបានដំណឹងតាមអ្នក ដើរស្វែងរកមួយក្រុមថា បួនថ្ងៃមុន គាត់បានឃើញត្រាក់ទ័រមាន

សណ្តានមួយក្រឡឹងបានដឹកមនុស្ស និងឥរិយាបថពេញព្រៀបបើក តាមប្រមាត់ព្រៃខាងជើងនោះសំដៅទៅទិសខាងកើត។

ខ្ញុំធ្វើដំណើរតាមផ្លូវនៅភូមិកុត្តសត សំរោង សែសាម៉ន ចំណោម រហាត់ទឹក។ ដំណើរដំបូងគ្រាក៏ទំនើប ដែលខ្ញុំតាមរកបាត់ត្រឹម ភូមិរហាត់ទឹក។ បន្ទាប់ពីរហាត់ទឹកទៅច្រើនជាងម៉ឺន គ្រួសារជន ជាតិឡាវរស់នៅ។ ខ្ញុំស៊ើបសួររកទីលំនៅរបស់ថៅកែ ស៊ុន គ្មាន គ្រួសារឡាវឯណាមួយបានស្គាល់ទេ។ ខ្ញុំសម្គាល់ឃើញថា គ្រួសារ ឡាវទាំងនោះ លាក់លៀមពីខ្ញុំអំពីលំនៅស្ថានរបស់ថៅកែ ស៊ុន នោះ។ ដូច្នេះ ខ្ញុំត្រូវប្រើល្បិចប្រាប់ទៅគ្រួសារឡាវមួយថា “ថៅ កែ ស៊ុន ប្រើខ្ញុំឲ្យនាំដំណើរមកប្រាប់ប្រពន្ធរបស់គាត់”។ រំពេច នោះ ជនជាតិឡាវម្នាក់ បាននាំខ្ញុំទៅដល់ផ្ទះរបស់ប្រពន្ធថៅកែ ស៊ុន ភ្លាម ដែលនៅចម្ងាយប្រមាណ២០ ម៉ែត្រពីកន្លែងសន្តានភ្នំ។ ប្រជាជននៅទីនោះចេះលាក់ការណ៍របស់សហគមន៍ខ្លួន។ នៅពេល ជួបគ្នាឡើងវិញរវាងឪពុក ភរិយា និងកូនទាំងបួន មនោសញ្ចេតនា ដែលកប់ជ្រៅក្នុងដួងចិត្តរៀងៗខ្លួនបានជ្រួលស្ទុះឡើង មកលើធ្មេញ ឲ្យដើមទ្រូងក្អកក្អួល ណែនបំពង់ក នឹងរកពាក្យអ្វីមកថ្លែងពុំបាន មានតែទឹកភ្នែកប្រពន្ធគ្នាហូរចេញជាក្តាច់។ នៅល្ងាចថ្ងៃនោះ យើងពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីរកសេចក្តីសម្រេចចិត្តរួមនៅចំពោះ សភាព ការណ៍ភ័យព្រួយបំផុត ដោយមានថៅកែ ស៊ុន ជាវត្តមានសំខាន់ជាង គេ។ នៅទីបំផុតនៃកិច្ចពិភាក្សាដ៏សម្ងាត់បំផុតនេះ យើងបានត្រឹមតែ អារក្សាត់ថា ត្រូវតែនាំគ្នាវិលទៅភូមិតាតង់វិញនៅយប់នេះ ដោយ ប្រគល់ការព្យាបាលស្នេហា ល្បី ធ្វើជាអ្នកនាំផ្លូវកាត់ ដើម្បីចៀស ពីកងឈ្លាតរបស់ខ្មែរក្រហម។ ថៅកែ ស៊ុន ជាមនុស្សមានសន្តាន ចិត្តល្អ មានទស្សនៈវែងឆ្ងាយ បានណែនាំឲ្យខ្ញុំនាំគ្រួសារចេញបង្ខំស ទៅប្រទេសថៃនៅយប់ថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងគ្រួសាររបស់គាត់។ ចិត្ត ខ្ញុំព្យាបាលនៅចំពោះស្ថានភាពបែបនោះ។ ទីមួយ ខ្ញុំមិនជឿថា ខ្មែរក្រហម ធ្វើបាបកាប់សម្លាប់ប្រជាជនឯងជារៀងរហូតទេ ពីព្រោះប្រទេស ជាតិត្រូវការប្រជាជនដើម្បីស្តារប្រទេសឲ្យរស់រានឡើងវិញ។ ទីពីរ ខ្ញុំអាចស្មានដឹងថា អ្នកដឹកនាំបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមពុំមែនជាមនុស្ស ឈោរឈៅទេ ព្រោះអ្នកទាំងនោះ ជាបញ្ញវន្ត ធ្លាប់បានសិក្សានៅ បស្ចឹមប្រទេស ពុំអាចជាមនុស្សព្រៃផ្សៃទៅកើតទេ។ ក្នុងចំណោម អ្នកទាំងនោះ មានមួយភាគជាអតីតសាស្ត្រាចារ្យរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំស្គាល់

គាត់ច្បាស់ថា ជាមនុស្សស្មោះត្រង់ ស្មោះត្រង់ ស្មោះត្រង់។ ដោយឡែក ទៀត សម្តេចឪ នរោត្តម សីហនុ ជាប្រធានរណសិរ្សជាស្តេចមាន បញ្ញាញាណភ្នំស្វាន ពុំអាចបណ្តែតបណ្តោយឲ្យគេសម្លាប់កូនចៅ ព្រះអង្គឡើយ។ អ្នកដែលត្រូវគេសម្លាប់ទាំងប៉ុន្មានក្នុងពេលនេះ អាចពុំមែនជាប្រជាជនស្មោះត្រង់ទេ អាចជាឧហាន ឬមានអតីត កាលជាមនុស្សពុករលួយ ព្រោះខ្មែរក្រហមស្តាប់ជនពុករលួយ ទាំង នេះ ជាការគិតស្មាន ការសន្និដ្ឋានខុសរបស់ខ្ញុំនៅក្រោយបង្កើននៃជ័យជម្នះ របស់ខ្មែរក្រហម។ ទីបី ទោះបីសម្តីសំដៅ និងអាកប្បកិរិយារបស់ ថៅកែ ស៊ុន និងប្រពន្ធរបស់គាត់សមរម្យគ្នារាប់អាន ក្នុងកិច្ច យ៉ាងណាក្តី ប៉ុន្តែ ខ្ញុំពុំដែលស្គាល់គាត់ពីមុនមកសោះ។ ខ្ញុំពុំអាចធ្វើ អាយុជីវិតរបស់ខ្ញុំ និងគ្រួសាររបស់ខ្ញុំទៅលើមនុស្សដែលទើបនឹង ស្គាល់គ្នាបានទេ។ ទីបួន ខ្ញុំពុំមានសេចក្តីភ្ញាក់ហាននឹងចាកចោលមាតុ ភូមិជាទីស្រឡាញ់បំផុតរបស់ខ្ញុំដោយខ្វះការតស៊ូបែបនេះទេ។ ខ្ញុំចង់ឃើញ ចង់រួមចំណែកស្ថាបនាប្រទេសរបស់ខ្ញុំឡើងវិញ ក្រោម ការដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហមដ៏មហាស្មោះត្រង់ ដ៏មហាលោតដោះ មហាភ្នំស្វាននេះ។

ស្អែកឡើង ខ្ញុំបានដំណឹងថា ថៅកែ ស៊ុន និងក្រុមគ្រួសារ របស់គាត់បានចាកចេញពីភូមិតាតង់ ទៅទិសខាងលិចបាត់ហើយ។ ចំណែកខ្ញុំ និងគ្រួសាររបស់ខ្ញុំស្ម័គ្រចិត្តតាមមេក្រុមធ្វើដំណើរទៅ ភូមិអូរវែងបន្តទៀត ដែលមានចម្ងាយប្រមាណបីគីឡូម៉ែត្រពីភូមិ តាតង់ចូលទៅក្នុងរនាមដូនសំ។ ប្រជាជនប្រមាណដប់គ្រួសារបាន ទៅដល់អូរវែង។ យើងទៅដល់ទីនោះ ប្រមាណម៉ោង១០ ព្រឹក។ ប្រធានក្រុម ជាចាស់ទុំក្នុងក្រុមដែលយើងសន្មតគ្នាថា ប្រគល់ការ ព្យាបាលជាប្រធានក្រុម បបួលមេគ្រួសារមកប្រជុំគ្នាហើយសិក្សា មើលភូមិសាស្ត្រ ដើម្បីតាំងទីភូមិថ្មីឲ្យបានសមរម្យ។ រួចរាល់ហើយ មេគ្រួសារនីមួយៗជ្រើសរើសទីតាំងសម្រាប់គ្រួសាររៀងៗខ្លួន។ នៅទីនោះ គ្មានអ្វីជាសំណល់នៃភូមិចាស់សោះ។ ពីខាងកើតទិសលិច មានអូរធម្មជាតិមួយប្រវែងមិនដល់៥០ ម៉ែត្រទេ ទទឹងប្រមាណ៥ ម៉ែត្រ ជាអូររាក់មានទឹកល្អក់ខាប់ដក់នៅបាតអូរ។ ពីខាងលិចទិសលិច ប្រមាណ១០០ ម៉ែត្រ មានវាលទំនាបធំមួយ ដែលមានកក់ដុះ ពេញ។ នៅតាមចន្លោះក្នុងក្រុមមានថ្មក្នុងៗ ដែលមានទឹកល្អក់ខាប់ ដក់ខ្លះនៅឡើយ។ ទឹកនោះមានក្លិនឈ្នួលសមជាខ្លាចជ្រុកព្រៃ។

ដោយស្រែកហ្វូងខ្លាំងពេក យើងដួសទឹកនោះមកដាំឲ្យពុះ សម្រាប់បរិភោគ ។ ទីតាំងនោះ អាចជាទីទួលសម្រាប់សង់លំនៅស្ថានបានច្រើន វាជាការលិចទឹកក្នុងរដូវវស្សា ជាទីវាលមួយនៅឆ្ងាយល្មមពីព្រៃ មានប្រភពទឹកហើយនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីភូមិតាតង់ ។ គ្រួសារនីមួយៗ ខិតខំកសាងលំនៅស្ថានរបស់ខ្លួនយ៉ាងញាប់រហ័ស ព្រោះប្រមូលផលរដូវវស្សាមកដល់ ។ យើងស្ថិតក្នុងចុងខែជេស្ឋ ផ្ទៃមេឃចាប់ផ្តើមមានដុំពពកក្រាស់ជាបណ្តើរៗ ហើយ ។ មិនយូរប៉ុន្មានទៀតទេ រដូវភ្លៀងនឹងមកដល់ ។ តាមធម្មតារដូវវស្សាចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃ១ រោច ខែអាសាឍ ដល់ថ្ងៃ១៥ កើត ខែកត្តិក គឺមាន៤ខែ ។ អ្នកភូមិតាតង់ចាស់ទៅរុះរើដូះចាស់របស់គេពីភូមិមកសង់ជាថ្មីនៅអូរវែងនេះ ។ ឯយើងជាអ្នកជម្លៀសពីទីឆ្ងាយតម្រូវឲ្យយើងដើរចូលព្រៃទៅរកគ្រឿងសម្ភារមកសង់ផ្ទះ ។ ភរិយារបស់ខ្ញុំទៅច្រូតស្បូវមកក្រងជាកណ្តាប់សម្រាប់ប្រក់ផ្ទះ ។ កូនច្បង និងកូនទីពីរទៅសម្រិតទឹកនៅបាតថ្មកមកផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំមានជំងឺពុំអាចធ្វើអ្វីបានទេ ។ កាត់ជាទីប្រឹក្សាដ៏សំខាន់បំផុតរបស់យើង ។ ខ្ញុំលឺខ្សែ និងសៀតពូថៅនៅចន្លោះរិតក្រវាត់ដោយក្រមាថ្មីដើរចូលព្រៃនាមដូនសំ ។ ជាលើកដំបូងនៃជីវិតរបស់ខ្ញុំដែលខ្ញុំប្រដាប់ខ្លួនបែបនេះ ថ្វីត្បិតតែខ្ញុំជាកូនអ្នកស្រែនៅជើងភ្នំស្រង់ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំចាកចេញពីស្រុកកំណើតតាំងពីខ្ញុំមានអាយុ១២ឆ្នាំម្ល៉េះ ព្រោះតែសង្រ្គាមដ៏យោធរយោរវាងពួកខ្មែរមកស្លាប់របស់លោកសក្តិ១ ធិញ និងសាវ៉ាងវង្ស ប្រឆាំងនឹងទ័ពរដ្ឋាភិបាលប្រតិបត្តិការប្រឆាំងសេស ។

កសាងជីវិតក្នុងនាមដូនសំ

នៅពេលនោះ ពុំមែនតែដោយខ្លាចខ្មែរក្រហមនោះទេ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំត្រូវតែតស៊ូដើម្បីការរស់រានរបស់ខ្ញុំនិងគ្រួសារខ្ញុំទោះបីស្ថិតនៅក្នុងកាលៈទេសៈណាមួយក៏ដោយ ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែអនុវត្តតាមការចង្អុលបង្ហាញរបស់ខ្មែរក្រហមតែប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្ញុំពុំចង់ឲ្យស្ទុះដល់ដំណើរបដិវត្តន៍របស់គេទេ ព្រោះខ្ញុំទុកចិត្តលើគេ ព្រោះគេលឿង ជាមនុស្សស្អាតស្អំ ជាមនុស្សមានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ដែលមានសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ជាប្រធាន មាន ហ៊ុយន៍, ហ៊ុន នីម, ខៀវ សំផន, ជួន មុំ និងបណ្តាបញ្ញវន្តដ៏ឆ្នើមដទៃទៀត នៅក្នុងប្រទេស និងមកពីប្រទេសបារាំងជាអ្នកដឹកនាំបដិវត្តន៍ ។ ពីរបបមុនៗ តាំងពីសង្គមរាស្ត្រនិយម មកសាធារណរដ្ឋ ខ្ញុំផុញទ្រាន់នឹងអំពើពុករលួយលួចជាតិ

កេងប្រវ័ញ្ចលើក្នុងឯង លើអ្នកដទៃកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ដូច្នេះ ការមកដល់នៃរបបខ្មែរក្រហមដែលលឿងស្អាតស្អំ យុត្តិធម៌ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ឃឹមទៅលើវាសនារបស់ប្រទេសជាតិទៅអនាគត ។ កាលពីនៅជាយុវជន ជាសិស្សវិទ្យាល័យ ខ្ញុំធ្លាប់បានទៅរួមប្រជុំស្តាប់ការក្រោកប្រាជ្ញរបស់បញ្ញវន្តខ្មែរជឿនលឿន ធ្វើឲ្យខ្ញុំពេញចិត្តពេញថ្វីមើលមាតិកនយោបាយនៃពួកចម្រើននិយមទាំងនោះ ។ ពួកនោះមាននិន្នាការប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងអាមេរិកាំង ។

ដោយដៃទាំងពីររបស់ខ្ញុំ របស់ភរិយាខ្ញុំ របស់កូនខ្ញុំ ដោយមានការជួយជ្រោមជ្រែងពីឪពុកមកម្តង និងញាតិមិត្តជិតខាងរបស់ខ្ញុំ យើងបានសាងសង់ផ្ទះខ្ពស់ពីដីដីធ្លីមួយបាន ។ គឺជាមោទកភាពមួយដែរ ដែលយើងសង់ផ្ទះមួយបានដែលធ្វើអំពីឈើ រំលីង្កៅស្បូវ តែប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះពុំមានដែកកោល ខ្សែលួស សម្រាប់បោះបូចឯងទេ ។

ជីវិតដ៏ខ្វះខាតគ្រប់បែបយ៉ាង ចេះតែប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូច្នេះ ។ ចុងខែជេស្ឋសោះ ភ្លៀងបង្ករមកយ៉ាងជោកជាំ ។ ក្រុមរបស់យើងបានចាប់ផ្តើម ភ្ជួររាស់ លើកភ្លឺ សាបព្រោះ ធ្វើស្រែបានប្រមាណមួយហិកតា ។

យើងម្នាក់ៗរាល់មាតិកក្នុងការសាងសង់លំនៅស្ថានថ្មី ការធ្វើស្រែថ្មី ការស្ទូនស្ទែនរក អាហារបរិភោគប្រចាំថ្ងៃ ។ ការភ័យបារម្ភរបស់ខ្ញុំគឺ ការអត់ឃ្លាន និងរោគរាតត្បាត ។ គ្រឿងបរិភោគ ដែលយើងនាំមកពីផ្ទះចាស់ កាន់តែហោចទៅៗ ថ្ងៃនេះស្ករសម្លកំប៉ង់ហ្នឹង (កំប៉ង់ម្សៅទឹកដោះគោ) យើងបរិភោគអស់ហើយ ។ ខ្ញុំជាអ្នកបរិភោគមួយចំណែកធំ ។ ឪពុកខ្ញុំ ភរិយាខ្ញុំ និងកូនៗ ពុំសូវបានបរិភោគស្ករសនោះទេ ។ អង្ករសល់ប្រមាណមួយនៅទៀតតែប៉ុណ្ណោះ ។ កូនប្រុសច្បងរបស់ខ្ញុំ មានអាយុត្រឹមតែ១០ឆ្នាំ ប៉ុន្តែ វាចេះលែងលក់ដីសុខទុករបស់គ្រួសារ ។ កូនទីមួយ និងកូនទីពីរ ជាអ្នកស្ទូនស្ទែនរកទឹក ដោយកាយដីធ្វើជាថ្មក្នុងចន្លោះកម្ពុស្តា កម្ពុកក់ ។ ទឹកដែលនៅសេស សល់ក្នុងកក់ក៏នឹងជ្រាបចេញមកថ្មកនោះ ។ ក្រៅពីរកទឹកក្នុងទំនាប អាចរកសាច់សត្វតូចតាចមកបរិភោគបានថែមទៀតដូចជា កូនត្រី កូនកន្លៀត កូនកង្កែបព្រៃ ពស់ ចង្រិតជាដើម ហើយរកបានបន្ថែមព្រៃជារៀងរាល់ថ្ងៃ ដូចជា

ផ្សិតច្រើនប្រភេទ ។ ដោយខ្លាចប៉ះលើផ្សិតពុល យើងតែងតែយក
 ទៅស្រួតចាស់ទុំក្នុងក្រុមដែលស្គាល់ផ្សិតច្បាស់លាស់ ។ ស្លឹកឈើព្រៃ
 ដូចជា ស្លឹកវល្លិយៀវ យើងអាចយកវាមកបុកហើយពូកយកទឹកដាក់
 ក្នុងឆ្នាំងស្នូលមួយទំពាំងបូស្សីព្រៃ មានទឹកស្រស់ប្រហាក់ប្រហែល
 នឹងសម្លដាក់សាច់ត្រីដូច្នោះដែរ ។ យើងបានរៀនសូត្រពីអ្នកភូមិ
 ជនបទ អំពីការរស់នៅក្នុងព្រៃ ។ យើងខំសម្របខ្លួនយើងឲ្យដូចអ្នក
 ជនបទទាំងអស់នោះ ។ យើងប្រុងប្រយ័ត្នជាខ្លាំងចំពោះការបរិភោគ ។
 ឪពុករបស់ខ្ញុំមានសុខភាពទ្រុឌទ្រោម ដោយជំងឺប្រចាំកាយរបស់គាត់
 គឺជំងឺហើម និងបួសដូងបាតជាពិសេស ជំងឺខ្វះអាហារ ។ តាំងពីដើម
 មក គាត់មិនពិសាសាច់គោ និងប្រហុកទេ ។ ដល់ពេលនោះ គាត់សួរ
 រកសាច់គោក្រែងមានអ្នកភូមិណាគេសម្លាប់គោយកសាច់ ។ ខ្ញុំ
 នៅមានសល់ថ្នាំពេទ្យខ្លះ ខ្ញុំព្យាបាលគាត់ជាបណ្តើរៗ ដោយថ្នាំ
 វិភាមីនិងថ្នាំបញ្ចុះទឹកនោះ ។ ខ្ញុំក៏មានរោគប្រចាំកាយដែរ គឺរោគ
 រលាកក្រពះ ។ រោគនេះធ្វើឲ្យខ្ញុំគ្រប់ពេលជាពិសេស នៅពេលឃ្លាន ។
 ពីដើមមក ខ្ញុំព្យាបាលវា ដោយម្សៅថ្មស្លឹក តែឥឡូវនេះ គ្មានម្សៅ
 នោះទៀតទេ ។ តាមទម្ងន់ការឈឺចាប់នោះ ខ្ញុំមិនសង្ឃឹមថា អាចរស់
 នៅបានយូរទេទៀតទេ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំត្រូវតែ
 អត់ធ្មត់ ខំប្រឹងរស់ដើម្បីស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រខ្ញុំ ។ រៀងរាល់ព្រឹក
 ពេលខ្ញុំក្រោកពីដំណេក ខ្ញុំតែងតែដើរទៅបត់ជើងធំនៅក្នុងព្រៃ
 ឆ្ងាយពីផ្ទះ ។

ភ្លៀតទឹកសនោះ ខ្ញុំតែងសម្លឹងរំពៃរកអាហារសម្រាប់
 បរិភោគជាបន្តបន្ទាប់ ឬជាសត្វតូចតាចដែលអាចបរិភោគបាន ។
 នៅព្រឹកថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ មានព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលខ្ញុំ
 ចាំមិនភ្លេច ។ នឹកឃើញម្តងៗឡើង ខ្ញុំព្រឺសាច់ ព្រោះជាព្រឹត្តិការណ៍
 ដ៏សាហាវបំផុតដែលខ្ញុំ ពុំដែលប្រទះឃើញ ។ ព្រឹកនោះ ខ្ញុំកំពុងដើរ
 ឈ្លាក់រកមើលផ្សិតពុល ស្មៅដែលកូនខ្ញុំតែងដកយកមកបរិភោគ
 ស្រាប់តែឮសូរកាំភ្លើងពីចម្ងាយដ៏រន្ធត់នៅទិសខាងជើង ខ្ញុំសម្លឹង
 រកមើលទៅទិសនៃដែលមានសូរនោះ អ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំភ័យខ្លាចជា
 ខ្លាំងគឺ ទស្សន៍យភាពដ៏ឃោរឃៅមួយនៅចម្ងាយប្រមាណជាង
 ២០០ ម៉ែត្រពីខ្ញុំ ។ នៅលើទីវាលស្រឡះមួយដែលមានដើមឈើធំ
 មួយដើមៗដុះរាយឆ្ងាយពីគ្នា មានជនប្រដាប់អាវុធស្លៀកពាក់
 ខ្មៅមួយក្រុមកំពុងប្រហារ និងចាក់សម្លាប់មនុស្សមួយក្រុម

ទៀត ដែលស្លៀកពាក់ពណ៌ចម្រុះ ។ មានក្មេង មានចាស់ មានស្រី
 មានប្រុសកំពុងដួលដេកលើដីបន្តបន្ទាប់គ្នា ក្រោមគ្រាប់កាំភ្លើង
 ពិរាង្គរបស់កងយោធពលខ្មែរក្រហម ។ កុមារតូចៗត្រូវគេចាប់ដើរ
 បោកក្បាលដូចនឹងគល់ឈើ ឬត្រូវចាក់នឹងកាំបិត ឬវាយនឹងស្វ័យ
 កាំភ្លើង ។ ទិដ្ឋភាពដ៏ឃោរឃៅយឺតយ៉ាវនៃបំផុតនេះ មានរយៈពេលប្រមាណ
 ១០ នាទី គឺជាការសម្លាប់រង្គាល់របស់យោធពលខ្មែរក្រហម ទៅលើ
 ប្រជាជនស្លូតត្រង់ជាង២០០ នាក់ ដែលកំពុងរត់គេចពីការជម្លៀស ។
 ដំណឹងអំពីចំនួនអ្នករងគ្រោះបានមកពីអ្នកដែលត្រូវគេកេណ្ឌឲ្យទៅ
 កប់សាកសព ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ខ្ញុំយល់កាន់តែច្បាស់អំពី
 ចរិតកាចសាហាវរបស់ខ្មែរក្រហមដែលចាត់ទុកប្រជាជនជម្លៀស
 ពីទីប្រជុំជនជាប្រជាជន១៧មេសា ឬប្រជាជនបញ្ជើ ឬឈ្មើយសឹក ។
 ខ្មែរក្រហមអាចសម្លាប់ប្រជាជនទាំងនោះ បានគ្រប់ពេល ពុំចាំបាច់
 មានតុលាការមកវិនិច្ឆ័យទោស ។

នៅយប់មួយ ជំងឺចុកពោះរបស់ខ្ញុំក្រោយឡើងស្ទើរទ្រាំពុំ
 បាន ។ ភរិយាខ្ញុំប្រឹងជួយកាយ ជួយសង្កត់ពោះដើម្បីសម្រន់ការ
 ឈឺចាប់ ក៏ពុំបានស្រាកស្រាន្តសោះ ។ ដោយពុំមានអ្វីជាពិន័យ ខ្ញុំស្រែក
 អំពាវនាវរកបុព្វិបុរសរបស់ក្រុមដែលពីមុនលោកជាចៅអធិការ
 វត្តត្រពាំងអណ្តើកព្រះនាម ម៉ម ។ ដោយអស់កម្លាំងពេក ខ្ញុំក៏លង់
 លក់ក្នុងដំណេកហើយយល់សប្តិឃើញបុរសចំណាស់ម្នាក់លិចបង្ហើរ
 មករកខ្ញុំ គាត់ហុចកំណត់មែកឈើតូចៗពីរចំណាត់មកឲ្យខ្ញុំលេប ។
 ខ្ញុំក៏លេបកំណត់មែកឈើនោះតាមបញ្ជារបស់គាត់ ស្រាប់តែជំងឺ
 ចុកពោះរបស់ខ្ញុំបានបាត់ទៅ ហើយខ្ញុំក៏ភ្ញាក់ដឹងខ្លួនឡើងវិញ ។
 ខ្ញុំស្ទាបពោះរបស់ខ្ញុំមើលដឹងថា បាត់ឈឺមែន ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំ
 ស្តាយថា ពុំបានសួរបុរសចំណាស់ក្នុងស្ថាននោះអំពីឈ្មោះនៃ
 កំណត់មែកឈើទិសបនោះ ដើម្បីទុកប្រមូលទៅពេលក្រោយ
 ទៀត ។ ខ្ញុំដេកលក់ជាថ្មីទៀត ហើយយល់សប្តិថា ខ្ញុំរត់ទៅតាម
 បុរសចំណាស់នោះទាន់ ។ ខ្ញុំសួរគាត់អំពីឈ្មោះនៃកំណត់មែកឈើ
 នោះថា តើដើមរបស់វាឈ្មោះអ្វី? ។ គាត់ហៅខ្ញុំឲ្យទៅជាមួយ
 គាត់ដើម្បីបង្ហាញដើមឈើនោះឲ្យខ្ញុំមើល ។ ទៅដល់ដើមឈើនោះ
 បុរសនោះក៏បន្តដំណើរទៅបាត់ទៅ ។ ដើមឈើដែលគាត់បានបង្ហាញ
 ខ្ញុំក្នុងស្ថាននោះមានទំហំប្រមាណពីរទីបួនដួលដេកត្រាំទឹក សម្បុរ
 ខ្មៅ បាត់រូបភាពដើម ព្រោះឆាប់យូរមកហើយ ។ ពីដំបូងព្រលឹងខ្ញុំ

ក្នុងសុបិនពុំអាចស្គាល់ដើមនោះជាអ្វីឡើយ ប៉ុន្តែដោយមានភាពរៃ
 ឆ្ងាតក្នុងសុបិន ព្រលឹងរបស់ខ្ញុំក៏ដើរលើដើមឈើនោះរហូតដល់ចុង
 មែក ហើយលើកយកមែកតូចមួយដែលនៅប៉ប្រះទឹកមកពិនិត្យ
 មើល ។ មែកនោះនៅរក្សាសភាពដើមបានខ្លះ ។ ខ្ញុំយល់ថា មែកដើម
 ដង្ហិត ។ ខ្ញុំភ្ញាក់ឡើង ប្រសិនបើពិតជាដើមដង្ហិត ម្តេចក៏មានទំហំម៉្លេះ
 ឬក៏អ្នកពន្យល់សប្តិខ្ញុំនោះ ចង់ប្រាប់ថា ជាដើមដង្ហិតធំ នៅតំបន់ខាង
 ពាយ័ព្យនៃប្រទេសយើង គេចាត់ទុកថា ដើមដង្ហិតមានពីរបែប គឺដង្ហិត
 ធំ និងដង្ហិតតូច ។ ខាងស្រុកខ្ញុំមានដង្ហិតតែមួយបែបទេ គឺដង្ហិតធំ ។
 ឯដង្ហិតតូចនោះគេហៅថា សណ្តែកខ្មោច ។ នៅពេលព្រលឹមស្រាង
 ឡើង ខ្ញុំភ្ញាក់ពីដំណេក ខ្ញុំប្រាប់កូនច្បងរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ណាហ្គា ឲ្យយក
 កាំបិតទៅកាប់ដង្ហិតនៅមាត់អូរខាងកើតឆៀងខាងត្បូង (អាគ្នេយ៍)
 នៃលំនៅដ្ឋានរបស់យើង ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក ណាហ្គា បានអូស

ដើមដង្ហិតមួយដើមមក ។ ដោយមិនចេះវិធីប្រើ ខ្ញុំបានយកដើម
 ដង្ហិតនោះមកកាប់ជាកង់ខ្លីៗ ហើយដាក់ដំណើចគ្រាន់រម្ងាស់ឲ្យរីឆឹក
 បន្តិច ទើបសិតដាក់បាន ហើយយកមកក្រេបបន្តិចម្តងៗ លុះត្រា
 តែអស់ពីបាន ។ ពីរបីម៉ោងក្រោយមក ពោះខ្ញុំក៏ចាប់ចុកជាថ្មីទៀត
 ប៉ុន្តែ ម្តងនេះ ការចុកចាប់ក្នុងពោះរបស់ខ្ញុំមានអាការពុំដូចការចុក
 ចាប់ពីពេលមុនមកទេ គឺជាការចុកដូចជំងឺរាកមួយ ។ ខ្ញុំរត់ទៅព្រៃ
 ដើម្បីបត់ជើងធំ ។ ខ្ញុំនៅបន្តដឹកទឹកថ្នាំទៅទៀត ការចុះរាកមួយក៏
 ពុំបានថយថយរហូតដល់យប់ ។ ប៉ុន្តែការចុកក្នុងដួចសព្វដងពុំមាន
 ទៀតទេ ។ ដោយអស់កម្លាំងបណ្តាលមកពីជំងឺរាកមួយនោះ
 ខ្ញុំក៏លង់លក់ក្នុងដំណេករហូតដល់ព្រឹក ។

(កៅស៊ូក្រោយ)
 ថា សីហា

ខ្សែភាពយន្តឯកសាររឿង «ក្បងទឹកទន្លេ»

“ក្បងទឹកទន្លេ” គឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលទទួលបានការគាំទ្រ និងទិដ្ឋាការពីក្រសួង
 វប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ មកដល់ពេលនេះ ខ្សែភាពយន្ត “ក្បងទឹកទន្លេ” ទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយជាប់ពីភពលោកចំនួន១៦ ហើយ ។
 “ក្បងទឹកទន្លេ” បង្ហាញនូវដំណើរជីវិតមួយដ៏វិសេសវិសាល និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលដើមចេញពីតំបន់ជនបទ ចុងកាត់មាត់ព្យាក
 ព្រៃភ្នំ និងភូមិនេសាទនៅលើផ្ទៃទឹករបស់ភ្នំអង្គជាន់បី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានចាក់បញ្ចាំងនៅសារមន្ទីរសិល្បៈទំនើប សហរដ្ឋអាមេរិក
 ចាប់ពីថ្ងៃទី១២ ដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ និងប្រទេសអូស្ត្រេលី ប៉ែលហ្សិក អាឈ្លីម៉ង់ កូរ៉េខាងត្បូង អ៊ីតាលី អង់គ្លេស និង
 ប្រទេសសិង្ហបុរី ។ ខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះ ក៏គ្រោងនឹងចាក់បញ្ចាំងតាមសាកលវិទ្យាល័យ និងភូមិចំនួន៦០ ទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា
 ដើម្បីបើកឲ្យមានការពិភាក្សាស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរបរិស្ថាន ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយ ។

ខ្សែភាពយន្តនេះក៏មានចាក់បញ្ចាំងជូនស្វាមីភរិយាជ្វាជនជាតិភាគតិចនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។
 ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង កញ្ញា សា ហ្វាទីលី តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០១២ ៥១១ ៩១៤ ។
 អ៊ីម៉ែល : truthfatily.s@dccam.org គេហទំព័រ : www.ariverchangescourse.com

ដំណឹងស្នងការកម្ពុជា

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ ស៊ុល វី តានីន អាយុ២៩ឆ្នាំ កើតនៅប្រទេសបារាំង ។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំ បានរៀនសូត្រមកប្រទេសបារាំង នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ៧០ ។ ខ្ញុំបានឃើញគេហទំព័ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែលធ្វើឡើង ដើម្បីជួយប្រជាជនក្នុងការស្វែងរកសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបាត់ដំណឹង ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបខ្ញុំស្នើមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាឲ្យជួយ ។

ឪពុករបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ហ្សង់ គ្រីស្ទូហ្វើ តានីន (ឈ្មោះខ្មែរ ថុង តាន) បានធ្វើការស្រាវជ្រាវពីសមាជិកក្រុមគ្រួសារខ្ញុំមួយចំនួនហើយ ប៉ុន្តែ យើងនៅតែរកមិនឃើញ លើកលែងតែបងប្រុសរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ គ្រីស្ទីន កើតនៅឆ្នាំ១៩៦៨ ។

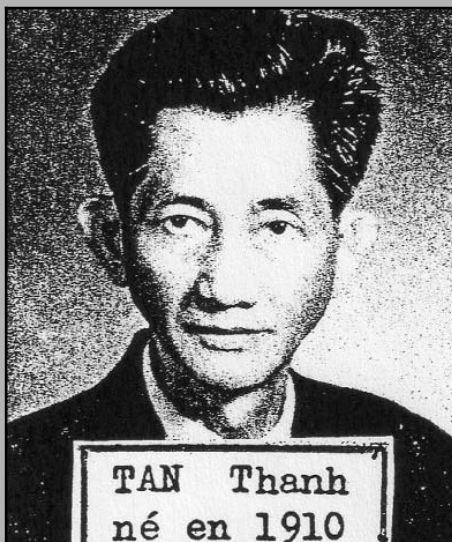
នៅក្នុងចំណោមឈ្មោះក្រុមគ្រួសារខ្ញុំទាំងអស់ដែលនៅរស់ យើងកំពុងធ្វើការស្រាវជ្រាវរកបងប្រុសរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ តាន គ្រីស្ទូហ្វើ ឈ្មោះហៅក្រៅ ផេង ។ គាត់កើតនៅថ្ងៃទី២៤ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧១ ។ គាត់រស់នៅភូមិតាពល នៅមូលាច ខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ គាត់ត្រូវបានរើសយកមកចិញ្ចឹមបីបាច់ដោយគ្រួសារមួយ ដែលមានប្អូនឈ្មោះ ជ័យ និងប្រពន្ធឈ្មោះ ពាម ។ នៅពាក់កណ្តាល ឆ្នាំ១៩៧៦ គ្រួសារដែលបងប្រុសខ្ញុំរស់នៅជាមួយបានផ្លាស់ទៅរស់នៅភូមិមួយទៀត ដែលស្ថិតនៅខាងកើតភូមិតាពល ប្រមាណ២គីឡូម៉ែត្រ ។ ព័ត៌មានទាំងនេះយើងទទួលបានពីបងប្រុសរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ គ្រីស្ទីន ។

គ្រីស្ទូហ្វើ គឺជាមនុស្សម្នាក់នៅក្នុងចំណោមសមាជិកគ្រួសារ ដែលយើងមានការមន្ត្រីអំពីការរស់រានមានជីវិតរបស់គាត់ ។ ប្រហែលជាគាត់ប្តូរឈ្មោះ ឬមិនចង់បរិសមាជិកគ្រួសារ ព្រោះពេលនោះគាត់ទើបតែមានអាយុ៤ឆ្នាំ ពេលយើងឃើញគាត់លើកចុងក្រោយ ។ យើងគ្រាន់តែចង់ដឹងថា គាត់នៅរស់រានមានជីវិតទេ?

ក្នុងនោះដែរ ខ្ញុំក៏ចង់ដឹងពីជាក់លាក់សំណួររបស់ពួកគេ និងអ្វីៗ ដែលមានឈ្មោះដូចខាងក្រោម :

- ◆ តាន វេង កើតនៅថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៤៦ ។ គាត់មានឋានៈជាអនុសេនីយ៍ទោ នៅការិយាល័យទី៥ ផ្នែកព័ត៌មាន ។ គាត់ត្រូវបានប្រកាសថាបានរស់នៅនៅថ្ងៃទី២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ រំលោភបំពានច្បាប់ នៅភូមិភ្នំបាសិត ។
- ◆ តាន ពៅ កើតនៅឆ្នាំ១៩៤៩ ។ គាត់មានឋានៈជាអនុសេនីយ៍ទោ ក្នុងកងនាវាចរ ។ គាត់បានបាត់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។ គាត់នៅក្នុងការិយាល័យរបស់គាត់ ពេលកងទ័ពខ្មែរក្រហមចូលមកក្រុងភ្នំពេញ ។
- ◆ តាន គួន កើតនៅឆ្នាំ១៩៥២ ។ គាត់ធ្វើការនៅក្រុមហ៊ុន សូរ៉ាប៉ា (SORAPA) នៅខេត្តបាត់ដំបង ។
- ◆ តាន ជួន កើតនៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៥៩ ។ គាត់គឺជាសិស្ស និងបានបាត់ខ្លួននៅថ្ងៃទី ១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ ពេលធ្វើការនៅក្នុងកងយុវជន ក្នុងភូមិតាពល ។
- ◆ តាន ថេង ហុង កើតនៅឆ្នាំ១៩៣៩ ។ គាត់គឺជាអ្នកលក់ដូរ ។
- ◆ សេង កៀន ប៉ៅ កើតនៅថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥២ ។ គាត់គឺជាសិស្ស និងត្រូវបានបញ្ជូនទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ នៅខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៥ នៅភូមិភ្នំឡង់ ស្ថិតនៅខាងជើងភូមិភ្នំបាសិត ។ យើងបានបែកពីគាត់ បន្ទាប់ពីការជម្លៀសដោយបង្ខំ ។
- ◆ នង គួន ថាត កើតនៅឆ្នាំ១៩៤២ ។ គាត់មានឋានៈជាអនុសេនីយ៍ទោ ផ្នែកសេវាកម្ម កុំប៉ាល់ ។ គាត់ត្រូវបានប្រកាសថាបានរស់នៅនៅថ្ងៃទី៣ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ រំលោភបំពានច្បាប់ នៅភូមិតាពល ។

សូមមើលអត្ថបទភ្ជាប់មកជាមួយ ជាភាសាបារាំងដែលឪពុករបស់ខ្ញុំបានស្រាវជ្រាវកន្លងមក និងរូបថតមួយចំនួនរបស់បងប្រុសខ្ញុំ ។ អរគុណទុកជាមុន ចំពោះមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែលបានជួយក្នុងការស្រាវជ្រាវរបស់យើង ។ យើងសង្ឃឹមថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នឹងជួយយើង ឬណែនាំយើងឲ្យទៅទំនាក់ទំនងអ្នកដែលបានដឹងរឿងរ៉ាវទាំងនេះ ។ **សូមអរគុណ!**

TAN Thanh
né en 1910

TAN Vég
né le 12/1/46

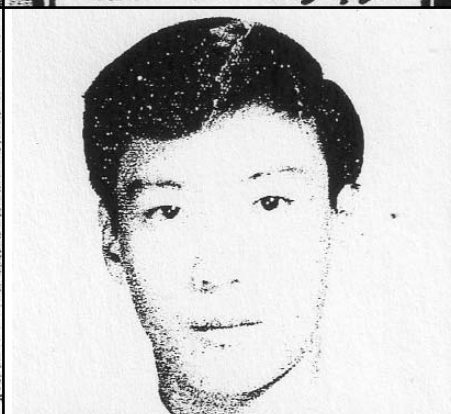
TAN Pieu
né en 1949

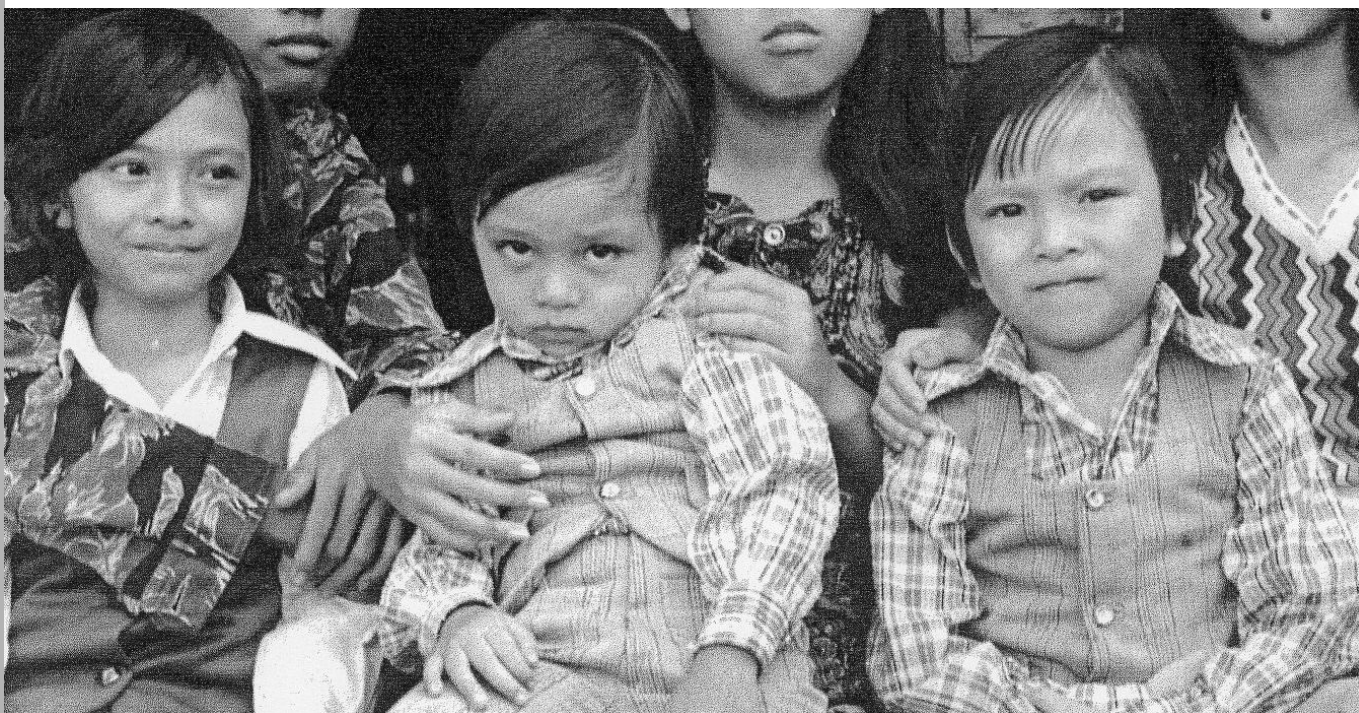
TAN Khuone
né en 1952

TAN Chhuon
né le 1/1/59

SENG-KEAN Paau
né le 05/03/1952

សេចក្តីរំលឹកវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាល្បោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវល្បោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកគា អ៊ី ពូ ម៉ីង ប្រាថ្នាចង់ឲ្យល្បោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ អេឡិចត្រូនិក កុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៧៩៧ ៣៩៤ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthkokthay@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍: ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្តមានទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍: លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើបងស្វែងរកអ្នកដែលបាត់បង់សូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម៖

១) ឈ្មោះអ្នកបាត់បង់, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ត្រូវជាអ្វី, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្តមានទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់បង់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ

ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ទប់ទល់ការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ សហរដ្ឋអាមេរិក (USAID)

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៩១ ពម ៩៩ ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨

DC-Cam/PIR : #66 • Preah Sihanouk Blvd • Phnom Penh • Cambodia • Tel: (855) 23 211 875 • Fax: (855) 23 210 358 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org.

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the truth. • Number 180, 2014 • Funded by USAID.

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No.0291 P.M/99, 2 August 1999.

